

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ за результатами визначення потреб у соціальних послугах населення Бородянської селищної територіальної громади

1. Вступна частина

1.1. Профіль територіальної громади

Бородянська селищна територіальна громада була створена у грудні 2018 року. До її складу входить **селище Бородянка та 29 сіл**.

Загалом у громаді станом 1 січня 2024 року проживають **25953 осіб**, з яких **12952** людей у місті та **1402** у селах (табл. 1). Такі дані наведені у **додатку 1 до Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах** (далі – Порядок), проте фіксується неспівпадіння суми кількості міського та сільського населення та загального числа жителів громади. **Чисельність населення зросла з 23858 осіб** (станом на 1 липня 2022 року) до **25953 осіб** (станом на 1 січня 2024 року). Згідно з даними на порталі gromada.info, у найменших з сіл громади (с. Торф'яне та с. Михайленків) зареєстровано по 1 жителю, а у найбільшому (с. Загальці) – 3008 мешканців.

1.2. Основні тенденції соціально-демографічних процесів у територіальній громаді

Статеві-вікова структура населення громади в цілому відображає загальноукраїнські тенденції (таблиця 1):

- **частка дитячого населення** віком 0 – 17 років складає 17% (станом на липень 2022 рік) та **15%** (станом на лютий 2024 рік) від загальної чисельності жителів громади;
- станом на січень 2024 рік спостерігається **переважання показника народжуваності над смертністю**, а в липні 2022 року переважала смертність над народжуваністю.

Дані про чисельність осіб похилого віку в межах дослідження не збирались, а щодо кількості осіб віком 14-35 років по громаді не були надані, тож можливість визначити наявність характерної для країни в цілому **тенденції старіння населення** відсутня, проте, зважаючи на актуальну соціально-демографічну ситуацію, її вірогідність є доволі високою.

Таблиця 1

**Демографічна структура Бородянської громади
станом на 1 липня 2022 року та 1 січня 2024 року**

Показник	Роки	
	2022	2024
Чисельність населення всього	23858	25953
Чисельність жінок	12596	13583
Чисельність чоловіків	11257	12370
Чисельність міського населення із загальної кількості (селище Бородянка)	11119	12952
Кількість жінок з міського населення	5782	6696
Кількість чоловіків з міського населення	5337	6256

Чисельність сільського населення із загальної кількості	12739	1402
Кількість жінок із сільського населення	6751	731
Кількість чоловіків із сільського населення	5988	671
Чисельність дитячого населення віком 0-17 років	3946	3833
Кількість дівчат	Дані відсутні	1688
Кількість хлопців	Дані відсутні	2145
Кількість народжених	66	88
Кількість померлих	393	0

2. Характеристики вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, та стан охоплення їх соціальними послугами.

2.1. Чисельність вразливих груп населення

У Бородянській громаді згідно з інформацією, наведеною в **додатках 1 та 3.1** до Порядку, загалом станом на лютий 2024 року на обліку перебуває **більше 8000 осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення** (таблиця 2).

Таблиця 2

Чисельність вразливих груп населення у Бородянській громаді станом на 1 липня 2022 року та 1 січня 2024 року

Показник	Роки	
	2022	2024
Кількість ВПО	668	2986 (згідно з додатком 3.1 до Порядку, тоді як у додатку 1 вказана інша кількість – 17)
Кількість дітей, які перебувають на обліку у зв'язку з обставинами, зумовленими стихійним лихом, техногенними аваріями, катастрофами, бойовими діями чи збройними конфліктами	10	1896
Кількість безробітних (zareєстровані в центрі зайнятості)	Дані відсутні	680
Кількість дітей з особливими освітніми потребами	Дані відсутні	283
Кількість сімей, які отримують соціальні послуги	93	269
Кількість багатодітних сімей	Дані відсутні	257
Кількість дітей у багатодітних сім'ях	907	925
Кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	96	91
з них ті, яких влаштовано на цілодобове перебування (від однієї доби на тиждень) до закладів інституційного догляду та виховання дітей	0	11
з них ті, які виховуються в прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу	13	11
з них ті, які перебувають під опікою/піклуванням	71	69
з них усиновлених дітей	0	2

Кількість сімей, які перебувають на обліку надавача соціальних послуг як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах	51	89
Кількість дітей у сім'ях, які перебувають на обліку надавача соціальних послуг як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах	120	145
Кількість сімей, які отримують державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям	Дані відсутні	89
Кількість дітей у сім'ях, які отримують допомогу малозабезпеченим сім'ям	Дані відсутні	179
Кількість дітей з інвалідністю	77	89
Кількість одиноких матерів	Дані відсутні	69
Кількість одиноких батьків	Дані відсутні	2
Кількість дітей, батьки або один із батьків яких загинули внаслідок військової агресії	30	54
Кількість дітей, які перебувають на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах	27	26 (згідно з додатком 1 до Порядку, тоді як у додатку 3.1 вказана інша кількість – 3)
Кількість сімей, у яких діти мають інвалідність	11	7 (згідно з додатком 1 до Порядку, тоді як у додатку 3.1 вказана інша кількість – 0)
Кількість осіб з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування (у віці 18-23 роки), які проживають в територіальній громаді	Дані відсутні	3 (згідно з додатком 1 до Порядку, тоді як у додатку 3.1 вказана інша кількість – 5)

Найчисельнішою серед вразливих груп населення в Бородянській громаді є внутрішньо переміщені особи. Під час фокусованого групового інтерв'ю з отримувачами соціальної допомоги та послуг у селищі Бородянка, яке було проведене у жовтні 2022 року, з 12 присутніх учасників представників цієї категорії не було. У колективному обговоренні взяли участь по 5 представників сімей, де діти постраждали від воєнних дій, та багатодітних сімей і сімей, де є одинокі матері (батьки), 4 представники сімей військовослужбовців, 3 представники сімейних форм виховання та 2 – сімей, які виховують дітей з інвалідністю. Деякі учасниці та учасники фокус групи належали одночасно до двох та більше вразливих груп.

2.2. Основні соціальні проблеми та чинники, що зумовлюють вразливість / складні життєві обставини, які найбільше поширені у Бородянській територіальній громаді

Представники органів місцевого самоврядування та надавачів соціальних послуг під час інтерв'ю у жовтні-листопаді 2022 року зазначили такі чинники, що зумовлюють вразливість і складні життєві обставини:

- війна та окупація, як наслідок – зруйноване житло та інфраструктура;
- безробіття, проблеми з працевлаштуванням;
- інфляція, зниження купівельної спроможності населення;
- відсутність безпечних приміщень, притулків;
- обмежений доступ до якісної освіти через руйнування інфраструктури;

- збільшення кількості неповних сімей, основними потребами яких є житло, одяг, продовольчі та непродовольчі товари;
- вживання психоактивних речовин, алкогольних напоїв;
- психологічні травми внаслідок пережитої воєнної агресії та пов'язаних з нею подій.

2.3. Стан охоплення соціальною допомогою та послугами вразливих груп населення

Соціальні послуги станом на лютий 2024 рік згідно з **додатком 3.1** до Порядку у громаді отримують 269 сімей. **Кількість осіб, які звертались** щодо отримання соціальних послуг, та осіб/сімей, щодо яких надійшли звернення/повідомлення про потребу в соціальних послугах за попередній календарний рік, **не у всіх вразливих групах співпадає** з кількістю осіб/сімей, щодо яких за результатами оцінювання потреб **зроблено висновок про потребу в наданні** соціальних послуг, та кількістю осіб / сімей, які **отримували соціальні послуги** у звітному періоді.

У деяких вразливих групах населення **кількість осіб / сімей, які отримали соціальні послуги, дорівнює загальній кількості тих, хто перебуває на обліку**. Це такі категорії, як:

- сім'ї, члени яких мають інвалідність;	здійснювали заходи із забезпечення національної безпеки і оборони;
- неповнолітні одинокі матері (батьки);	- жінки, які виявили намір відмовитися від новонародженої дитини;
- особи, яким заподіяно шкоду пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією;	- особи з числа дітей сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування (у віці 18 – 23 роки)
- діти, які виховуються в прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу;	- діти, які перебувають на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах;
- особи з числа учасників антитерористичної операції та осіб, які	- діти, які перебувають під опікою / піклуванням.

Щодо груп, у яких **послуги отримала лише частина тих, хто по них звертався**, зафіксовані такі дані (вказаний відсоток тих, хто отримав послуги, порівняно з кількістю тих, хто по них звернувся):

- 30,3% ВПО;	- 10,1% сімей, які отримують державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям;
- 16,7% осіб, які перебувають на обліку органу пробації;	- 9,5% ВІЛ-інфікованих осіб.

Учасники та учасниці фокус-групи, яка була проведена у селищі Бородянка у жовтні 2022 року, зазначили, що отримували допомогу від **ООН, ЮНІСЕФ, гуманітарного штабу, благодійної організації «СОС дитячі містечка», волонтерів міжнародних ГО та БФ**.

Під час анкетування, коли респонденти мали перед очима **перелік послуг**, складений відповідно до затвердженого Міністерством соціальної політики **Класифікатора**

соціальних послуг, були отримані такі відповіді щодо **послуг, які вони отримали в громаді протягом минулого року**:

- натуральна допомога, зокрема, їжа, одяг, ліки, засоби гігієни (10 осіб);
- інформування (10 осіб);
- консультування (9 осіб);
- надання притулку (6 осіб);
- представництво інтересів (2 особи);
- екстрене (кризове) втручання (2 особи);
- соціально-психологічна реабілітація (2 особи);
- транспортні послуги (2 особи);
- соціальний супровід сімей, які перебувають у складних сімейних обставинах (1 особа).

Аналіз наданих соціальних послуг за класифікацією згідно з додатком 3.2. до Порядку засвідчив, що кількість осіб / сімей, які отримували послугу за минулий рік, **дорівнює** числу осіб / сімей, щодо яких за результатами оцінювання було зроблено висновок про потребу в наданні послуги.

Протягом 2023 року в Бородянській громаді були **надані такі соціальні послуги**:

- інформування;
- консультування;
- посередництво;
- представництво інтересів;
- догляд вдома;
- натуральна допомога.
- соціальна профілактика;
- соціальний супровід сімей / осіб у складних життєвих обставинах;
- догляд та виховання дітей в умовах наближених до сімейних;
- кризове та екстрене втручання.

У громаді не зафіксовано **послуг, які були надані тільки частині** сімей / осіб, щодо яких були зроблено висновок про потребу в послугі.

2.4. Основні потреби у соціальних послугах жителів територіальної громади з числа вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах

Обговорюючи актуальні життєві обставини, **учасниці та учасники фокус-групи**, проведеної у селищі Бородянка у жовтні 2022 року, говорили, передусім, про **нагальну потребу** у відновленні житла і те, що громада не забезпечена достатньою кількістю дитячих садочків та генераторів.

Серед **першочергових послуг**, у яких є гостра потреба, були названі такі:

- натуральна допомога, зокрема, їжа, одяг, ліки, засоби гігієни (3 особи);
- інформування (3 особи);
- консультування (2 особи);
- представництво інтересів (1 особа);
- екстрене (кризове) втручання (1 особа);
- соціально-психологічна реабілітація (1 особа).

В анкетах, крім того, були зазначені **потреби** у теплих зимових речах, ковдрах, гаджетах і меблях для навчання дітей, побутовій техніці, встановленні вікон, обігрівачах, генераторах, допомозі з розчищенням колодязя для питної води та іншому.

Серед **послуг, яких не вистачає** їм та членам їхніх сімей, респонденти під час анкетування назвали такі:

- інформування (9 осіб);
- натуральна допомога, зокрема, їжа, одяг, ліки, засоби гігієни (6 осіб);
- консультування (5 осіб);
- екстрене (кризове) втручання (2 особи);
- соціально-психологічна реабілітація (2 особи);
- представництво інтересів (1 особа).
- соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування (1 особа);

Основні запити на допомогу від учасників та учасниць фокус-групи за результатами анкетування:

- забезпечення побутовими товарами (7 згадувань);
- забезпечення продуктами харчування (6 згадувань);
- забезпечення одягом (5 згадувань);
- інформаційна підтримка (4 згадування);
- юридична допомога (3 згадування);
- психологічна допомога (2 згадування);
- медична допомога (2 згадування);
- забезпечення побутовою технікою (2 згадування);
- фінансова допомога (1 згадування);
- забезпеченням взуттям (1 згадування);
- допомога з меблями (1 згадування);
- допомога зі встановленням вікон (1 згадування);
- допомога з гаджетами для навчання дітей (1 згадування);
- допомога з розчисткою колодязю (1 згадування).

3. Стан системи надання соціальних послуг і потреби для її подальшого розвитку

3.1. Наявні ресурси

Згідно інформації з **додатку 2** до Порядку надавачем соціальних послуг у Бородянській громаді є **Центр надання соціальних послуг Бородянської селищної ради**.

Фактична кількість отримувачів соціальних послуг за 2023 рік в установі **не досягла планової**, тоді як у липні 2022 року фактична кількість отримувачів перевищила план. Незважаючи на нижчу за план реалізацію у 2023 році, фактична кількість отримувачів (2456 осіб) все одно перевищує показник попереднього періоду (2100 осіб). Будівля установи **частково відповідає вимогам інклюзивності**.

Центр надання соціальних послуг Бородянської селищної ради надає послуги таким **категоріям осіб**:

- діти-сироти;
- діти, позбавлені батьківського піклування;
- діти з інвалідністю;
- одинокі матері, неповнолітні батьки;
- особи з інвалідністю;
- особи похилого віку;
- малозабезпечені сім'ї;
- багатодітні сім'ї;
- сім'ї воїнів ЗСУ;
- сім'ї загиблих воїнів ЗСУ;
- особи з числа дітей сиріт;
- особи, звільнені з місць позбавлення волі.

Вбачаються зміни, які відображають **розширення кола отримувачів соціальних послуг** у лютому 2024 року порівняно з липнем 2022. Послуги установи-надавача охопили нові вразливі категорії населення: діти-сироти, діти позбавлені батьківського піклування, особи з інвалідністю, особи похилого віку, малозабезпечені сім'ї, сім'ї воїнів ЗСУ, сім'ї загиблих воїнів ЗСУ, особи з числа дітей сиріт, особи, звільнені з місць позбавлення волі.

Аналіз засвідчив, що **сім категорій бенефіціарів не входять до переліку** груп населення, з якими працює установа-надавач соціальних послуг в Бородянській громаді, а саме:

- особи, сім'ї, які опинилися у складних життєвих обставинах;
- прийомні сім'ї, патронатні сім'ї, опікуни, піклувальники;
- дитячі будинки сімейного типу;
- ВПО;
- сім'ї з дітьми військовослужбовців;
- сім'ї, де діти постраждали від воєнних дій;
- сім'ї з дітьми ВПО, які прибули у громаду після 24 лютого 2022 року.

Перелік послуг, які надає установа-надавач соціальних послуг у Бородянській громаді представлений у таблиці 3.

Таблиця 3

**Перелік соціальних послуг, що надаються надавачем соціальних послуг
у Бородянській громаді**

Перелік послуг	Центр надання соціальних послуг Бородянської селищної ради	
	Станом на липень 2022 року	Станом на січень 2024 року
001.0 інформування	так	так
002.0 консультування	так	так
002.1 консультативний кризовий телефон	ні	ні
003.0 посередництво	ні	так
004.0 представництво інтересів	так	так
005.0 надання притулку	ні	ні
005.1 нічний притулок	ні	ні
006.0 короткотермінове проживанні	ні	ні
007.0 соціальна профілактика	ні	так
008.1 догляд та виховання дітей в умовах наближених до сімейних	ні	так
009.1 підтримане проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю	ні	ні
009.2 підтримане проживання бездомних осіб	ні	ні
009.3 транзитне підтримане проживання / учбова соціальна квартира (будинок)	ні	ні
010.0 соціальний супровід	ні	ні
010.1 соціальний супровід сімей, осіб СЖО	так	так

010.2 соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування	так	ні
011.0 соціальний супровід при працевлаштуванні та на робочому місці	ні	ні
012.0 екстрене (кризове) втручання	так	так
013.0 соціальна адаптація	ні	ні
013.1 соціально-трудова адаптація	ні	ні
014.0 соціальна інтеграція та реінтеграція	ні	ні
015.1 догляд вдома	так	так
015.2 догляд стаціонарний	ні	ні
015.3 денний догляд	ні	ні
015.3.1 денний догляд дітей з інвалідністю	ні	ні
015.4 паліативний догляд	ні	ні
016.0 персональний асистент	ні	ні
017.1 соціальна реабілітації осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями	ні	ні
017.2 соціально-психологічна реабілітація	ні	ні
017.3 соціально-психологічна реабілітація осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин	ні	ні
017.4 соціально-психологічна реабілітація осіб із ігровою залежністю	ні	ні
018.1 тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю	ні	ні
018.2 тимчасовий відпочинок для осіб, що здійснюють догляд за особами з інвалідністю, особами, які мають невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування	ні	ні
019.0 натуральна допомога	так	так
020.0 супровід під час інклюзивного навчання	ні	ні
021.0 фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних	ні	ні
022.0 переклад жестовою мовою	ні	ні
023.0 транспортні послуги	ні	ні

Як бачимо, у Бородянській громаді, станом на лютий 2024 року, є певна кількість базових та інших послуг, які не надаються надавачем соціальних послуг. Послуги, які незмінно надаються у громаді, це:

- інформування;
- консультування;
- представництво інтересів;
- соціальний супровід осіб / сімей СЖО
- догляд вдома;
- екстрене (кризове) втручання;
- натуральна допомога.

Базові послуги, які не надаються у громаді:

- надання притулку;
- соціальна інтеграція та реінтеграція;

- супровід під час інклюзивного навчання;
- переклад жестовою мовою;
- фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних.

Інші послуги, які не надаються у громаді:

- консультативний кризовий телефон;
- нічний притулок;
- короткотермінове проживання;
- підтримане проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю;
- підтримане проживання бездомних осіб;
- транзитне підтримане проживання / учбова соціальна квартира (будинок);
- соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування;
- соціальний супровід при працевлаштуванні та на робочому місці;
- соціально-трудова адаптація;
- паліативний догляд;
- догляд стаціонарний;
- персональний асистент;
- денний догляд дітей з інвалідністю;
- соціальна реабілітації осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями;
- соціально-психологічна реабілітація;
- соціально-психологічна реабілітація осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин;
- соціально-психологічна реабілітація осіб із ігровою залежністю;
- тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю;
- тимчасовий відпочинок для осіб, що здійснюють догляд за особами з інвалідністю, особами, які мають невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування.

Порівняно з 2022 роком у 2023 році в громаді **почали надавати послугу посередництва та припинили надавати послугу соціального супроводу сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування**

Аналіз кадрового забезпечення надавача соціальних послуг у Бородянській громаді свідчить, що у його **штатному розкладі не представлені певні вузькі спеціалісти, а саме:**

- соціальний працівник;
- соціальний психолог;
- вихователь;
- помічник вихователя;
- вихователь соціальний по роботі з дітьми з інвалідністю;
- практичний психолог/психолог/психолог установи соціального захисту;
- вчитель спеціальної освіти (вчитель-дефектолог);
- асистент соціального вихователя по роботі з дітьми з інвалідністю;
- логопед;
- ерготерапевт;
- вчитель-дефектолог
- вчитель-реабітолог;
- лікар-фізіотерапевт;
- лікар-невролог дитячий;
- лікар-психіатр дитячий;
- лікар загальної практики – сімейний лікар;
- сестра медична (брат медичний).

Посади **практичного психолога** немає в установі-надавачі соціальних послуг. Зважаючи на **високу потребу** вразливих груп населення у психологічній допомозі та підтримці, таку ситуацію **важко назвати прийнятною**.

Крім того, у громаді зареєстровано **26 дітей** на обліку служби у справах дітей як такі, що **перебувають у складних життєвих обставинах**, та **1896 дітей**, які перебувають на обліку у зв'язку з **обставинами, зумовленими стихійним лихом, техногенними аваріями, катастрофами, бойовими діями чи збройними конфліктами**, але при цьому в установах-надавачах соціальних послуг відсутні **дитячий невролог та дитячий лікар-психіатр**. Відповідні фахівці, найімовірніше, є у закладах охорони здоров'я громади, проте їхня залученість до сфери надання соціальних послуг у ситуації війни може істотно підвищити якість обслуговування сімей з дітьми.

3.2. Висновки за результатами оцінювання організаційної спроможності територіальної громади у забезпеченні населення соціальними послугами та пропозиції щодо удосконалення

Згідно з даними, наведеними у **додатку 4** до Порядку, Бородянська селищна територіальна громада **відповідає основним критеріям належного рівня організаційної спроможності** у забезпеченні населення соціальними послугами за такими **показниками**:

- організаційний розвиток суб'єктів системи надання соціальних послуг;
- узгодженість бюджетного планування з прогностичними та програмними документами економічного і соціального розвитку територіальної громади та завданнями щодо удосконалення соціальних послуг;
- розвиненість комунікацій органу місцевого самоврядування з громадою у сфері планування та здійснення видатків місцевого бюджету на соціальні послуги;
- забезпеченість органу місцевого самоврядування фінансовими ресурсами;
- стан управління видатками місцевого бюджету на соціальні послуги.

У громаді наявний **місцевий орган соціального захисту населення, який не має статусу головного розпорядника коштів, а також надавач соціальних послуг комунального сектору, який такий статус має**.

У 2023 році в громаді проводився **моніторинг надання та оцінка якості соціальних послуг, що надаються населенню за бюджетні кошти**, якими було охоплено лише окремі послуги.

Реалізується участь **суб'єктів системи надання соціальних послуг** у визначенні потреб населення в соціальних послугах; проводиться внутрішня оцінка якості наданих соціальних послуг; відбувається навчання та підвищення кваліфікації персоналу.

Надавачами соціальних послуг комунального сектору вживались заходи щодо **залучення власних надходжень від надання соціальних послуг**. Також за результатами вжитих заходів у 2023 році від благодійників була залучена фінансова та натуральна допомога. Обсяг коштів, які надавачі соціальних послуг комунального сектору **залучили від надання платних соціальних послуг та від благодійників** Бородянською громадою у **додатку 4** до Порядку **не зазначений**.

Базові соціальні послуги впродовж 2023 року та двох попередніх у громаді **забезпечувались надавачем соціальних послуг комунальної форми власності**. Бородянська громада **не має угод (договорів) про співробітництво** у сфері організації надання соціальних послуг з надавачами недержавного сектору.

Громадою укладено **меморандуми, договори** про співробітництво у сфері організації надання соціальних послуг з **громадськими об'єднаннями, благодійними організаціями, проектами міжнародної технічної допомоги** тощо. Частину меморандумів, договорів (більшість положень) **виконано повністю**.

Договори про співробітництво територіальних громад у сфері надання соціальних послуг та **угоди (договори) про співробітництво з районною та / або обласною радами** у 2023 році Бородянською громадою **не укладались**.

У 2023 році в громаді була **затверджена стратегія розвитку територіальної громади**, до аналітичної частини якої **частково включено основні положення** результатів визначення потреб населення у соціальних послугах. Стратегія містить оперативну ціль, завдання щодо розвитку та організації надання соціальних послуг; однак не містить систему показників для моніторингу. **Стан виконання завдань** щодо розвитку та організації надання соціальних послуг та фінансування заходів згідно з додатком 4 до Порядку **встановити неможливо**.

У Бородянській громаді **немає затверджених середньострокових прогностичних та програмних документів економічного і соціального розвитку** територіальної громади щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг (місцевих програм розвитку тощо).

Звіти про виконання середньострокових прогностичних та програмних документів економічного і соціального розвитку територіальної громади щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг (місцевих програм розвитку тощо) за підсумками звітного року **затверджені**. **Більшу частину завдань** щодо розвитку та організації надання соціальних послуг **виконано**.

У громаді є **затверджена програма економічного і соціального розвитку територіальної громади**, яка містить завдання (заходи) щодо розвитку та організації надання соціальних послуг, однак не містить системи показників для моніторингу. У 2023 році **виконано лише окремі завдання** щодо розвитку та організації надання соціальних послуг.

У громаді **затверджено прогноз місцевого бюджету**, який охоплює звітний та два наступних роки. У прогнозі місцевого бюджету **виокремлено видатки на соціальні послуги та здебільшого враховано** потреби у ресурсах, необхідних для розвитку та забезпечення надання соціальних послуг. Також у бюджетних пропозиціях до прогнозу місцевого бюджету **здебільшого враховані потреби у ресурсах**, необхідних для розвитку та забезпечення надання соціальних послуг, встановлених за результатами визначення потреб населення у соціальних послугах та відображених у середньострокових прогностичних та програмних документах економічного і соціального розвитку територіальної громади.

Обсяг видатків на соціальні послуги, передбачені у бюджетних пропозиціях до прогнозу місцевого бюджету, **здебільшого врахований** у прогнозі місцевого бюджету.

У Бородянській громаді затверджено **план діяльності на середньостроковий період** (на звітний та два наступних роки) **головного розпорядника коштів**, що реалізує політику у сфері соціальних послуг, який містить **здебільшого враховані заходи** щодо розвитку та організації надання соціальних послуг. У бюджетному запиті **фрагментарно враховані потреби в ресурсах**, необхідних для розвитку та організації надання соціальних послуг, встановлених за результатами визначення потреб населення у соціальних послугах та відображених у бюджетних пропозиціях до прогнозу місцевого бюджету.

Таким чином, **бюджетне планування здебільшого узгоджене з прогнозними та програмними документами економічного і соціального розвитку територіальної громади та завданнями щодо розвитку соціальних послуг.**

Члени робочої групи у 2023 році не брали участі у плануванні видатків місцевого бюджету на соціальні послуги на рік. У звітному році **була опублікована інформація з питань місцевого бюджету**, зокрема, і щодо видатків на соціальні послуги, в доступній для громадськості формі бюджету для громадян.

Консультації з громадськістю з метою представлення проекту бюджету на звітний рік та отримання зворотного зв'язку в 2023 році не були проведені, як і не було застосовано механізм громадського бюджету та не проведено конкурс громадських проектів.

Інформація щодо мобілізації власних доходів місцевого бюджету в Бородянській громаді за 2021-2023 роки у додатку 4 до Порядку не представлена. Також там відсутня інформація щодо подання у 2023 році громадою **заявок (проектів), спрямованих на розвиток соціальних послуг**, на участь у конкурсі для місцевого самоврядування.

Місцевий орган соціального захисту населення **поінформував** обласну військову адміністрацію про **неможливість задоволення потреб населення територіальної громади у соціальних послугах, крім базових соціальних послуг.**

Місцевий орган соціального захисту населення (орган місцевого самоврядування) у звітному році **брав участь у виконанні комплексних програм, регіональних програмах розвитку, проектах, заходах** обласної військової адміністрації, які передбачають розвиток соціальних послуг.

Також за результатами вжитих місцевою радою (місцевим органом соціального захисту населення) заходів територіальна громада у звітному році **брала участь у виконанні державних цільових програмах, проектів, заходів, спрямованих на розвиток соціальних послуг, які реалізує Міністерство соціальної політики, Національна соціальна сервісна служба та інші центральні органи виконавчої влади**, у результаті чого з Державного бюджету України до місцевого бюджету в 2023 році були залучені кошти на необхідні роботи для будівлі модульного приміщення 200 кв. м.

Обсяг і динаміка видатків місцевого бюджету на соціальні послуги за 2022 – 2023 роки представлені у таблиці 4. Це скорочений варіант форми для заповнення, яка міститься у **розділі 5.1. додатку 4** до Порядку. Усі інші показники або відсутні, або з позначками 0 грн.

Таблиця 4

Обсяг і динаміка видатків місцевого бюджету на соціальні послуги в Бородянській селищній територіальній громаді за 2021-2023 роки

Показники	Роки		
	2021	2022	2023
Загальний обсяг видатків місцевого бюджету на соціальні послуги, тис. грн в тому числі:	3751,0	3490,0	3862,9
забезпечення діяльності інших закладів у сфері соціального захисту і соціального забезпечення	3751,0	3490,0	3862,9

Інформація щодо оцінки бюджетних програм, в межах яких надаються соціальні послуги, а також застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі в **додатку 4** до Порядку Бородянською громадою не представлена.

Усе вищезазначене **не дає достатньо підстав для висновків щодо того, наскільки наявні в Бородянській міській територіальній громаді ресурси та надавач соціальних послуг створюють можливості вчасно реагувати на соціальні та демографічні процеси, попереджувати виникнення соціальних проблем та задовольняти попит громадян на соціальні послуги.**

4. Рекомендації щодо покращення соціальної допомоги та послуг за результатами емпіричного дослідження у Бородянській селищній територіальній громаді

Під час **колективного обговорення на фокус-групі**, проведеної у жовтні 2022 року в селищі Бородянка, учасники та учасниці дослідження зазначили необхідність розвивати у громаді наступні **ініціативи**:

- додаткові консультації, інформування про отримання соціальних допомог та послуг (3 згадування);
- створення громадських організацій для підтримки сімей військовослужбовців (3 згадування);
- створення громадських організацій для підтримки сімей ВПО (3 згадування);
- надання психологічної допомоги та відпочинку в санаторіях (1 згадування);
- проведення просвітніх і патріотично-виховних заходів для та підлітків (1 згадування);
- створення батьківських груп самопідтримки (1 згадування).

Загалом учасники та учасниці **емпіричного дослідження** у селищі Бородянка висловили сподівання на те, що держава буде ефективніше працювати у напрямку

створення дієвих механізмів соціального захисту та підтримки соціально вразливих груп населення.

5. Джерела інформації та даних

У межах проєкту «**Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні**» для проведення дослідження з визначення потреб населення Бородянської селищної територіальної громади в соціальних послугах, моніторингу оцінювання організаційної спроможності надання послуг для дітей та сімей з дітьми і написання аналітичного звіту за їх результатами були використані такі **нормативні документи**.

1. **Закон України «Про соціальні послуги»;**

2. Додатки 1, 2, 3 та 4 до **Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах**, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики від 19 квітня 2023 року № 130-Н, **адаптовані дослідницької командою проєкту «Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні»** відповідно до завдань проєкту в частині збору та аналізу даних щодо стану розвитку сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, патронату над дитиною та потреб у їх розвитку;

3. **Класифікатор соціальних послуг**, затверджений наказом Міністерства соціальної політики від 23 червня 2020 року № 429.

Використані в аналітичному звіті **статистичні та інші дані щодо роботи суб'єктів системи надання соціальних послуг** отримані в результаті заповнення відповідальними представниками Бородянської селищної територіальної громади зазначених **додатків до Порядку**.

Інформація від **представників органів місцевого самоврядування та надавачів соціальних послуг** Бородянської селищної територіальної громади зібрана під час індивідуальних структурованих інтерв'ю, а від **бенефіціарів соціальної допомоги та послуг** – у процесі **фокусованого групового інтерв'ю та анкетування** жителів громади. Зазначені дослідження проводились у селищі Бородянка в жовтні-листопаді 2022 року в межах проєкту «**Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні**».

ДОДАТКИ:

1. Презентація Бородянкої ТГ_Городенка 14 березня.pdf
2. Бородянська громада_Додаток 1 до Порядку.docx
3. Бородянська громада_Додаток 2.1 до Порядку.docx
4. Бородянська громада_Додаток 2.2 до Порядку.docx
5. Бородянська громада_Додаток 3.1 до Порядку.docx
6. Бородянська громада_Додаток 3.2 до Порядку.docx
7. Бородянська громада_Додаток 4 до Порядку.docx

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ за результатами визначення потреб у соціальних послугах населення Боярської міської територіальної громади

1. Вступна частина

1.1. Профіль територіальної громади

Боярська міська територіальна громада була створена у червні 2020 року. До її складу входить **місто Боярка та 10 сіл**.

Загалом у громаді станом на 1 січня 2024 року проживають **52738 особи (47755 - дані по РТГ, 4983 - ВПО)**, з яких 35847 людей у місті та 16891 у селах (табл. 1). Згідно з даними на порталі gromada.info, у найменшому з сіл громади (с. Дзвінкове) зареєстровано 443 жителя, а у найбільшому (с. Тарасівка) – 7448 мешканців.

1.2. Основні тенденції соціально-демографічних процесів у територіальній громаді

Статеві-вікова структура населення громади в цілому відображає загальноукраїнські тенденції (див. таблицю 1):

- **частка дитячого населення** віком 0 – 17 років складає **15 %** від загальної чисельності жителів громади;
- **частка населення осіб похилого віку** віком 60+ років складає **17 %** від загальної чисельності
- спостерігається переважання смертності над народжуваністю (в **2,3 рази**).

Дані про чисельність осіб похилого віку становить - **9858**, а щодо кількості осіб віком 14-35 років по громаді в межах дослідження не збирались, тож можливість визначити наявність характерної для країни в цілому **тенденції старіння населення** відсутня, проте, зважаючи на актуальну соціально-демографічну ситуацію, її вірогідність є доволі високою.

Таблиця 1

Демографічна структура Боярської громади станом на 1 січня 2024 року

Показник	Кількість осіб
Чисельність населення всього	52738
Чисельність жінок	27332
Чисельність чоловіків	20423
Чисельність міського населення із загальної кількості	35847
Кількість жінок з міського населення	20577
Кількість чоловіків з міського населення	15270
Чисельність сільського населення із загальної кількості	16891

Кількість жінок із сільського населення	9458
Кількість чоловіків із сільського населення	7433
Чисельність дитячого населення віком 0-17 років	6701+1284 (ВПО)
Кількість дівчат	Дані відсутні
Кількість хлопців	Дані відсутні
Кількість народжених	228
Кількість померлих	517

2. Характеристики вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, та стан охоплення їх соціальними послугами.

2.1. Чисельність вразливих груп населення

У Боярській громаді згідно з інформацією, наведеною в **додатках 1 та 3.1 до Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах** (далі – Порядок), загалом на обліку перебуває **більше 10000 осіб/сімей, які належать до вразливих груп населення**, зокрема:

- 4983 внутрішньо переміщені особи;
- 2883 сім'ї, члени яких мають інвалідність;
- 2315 сімей, які отримують соціальні послуги;
- 2315 сімей, що перебувають у складних життєвих обставинах;
- 480 осіб, яким заподіяно шкоду пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією;
- 428 багатодітних сімей, у яких загалом проживають 1440 дітей;
- 311 осіб, які постраждали від домашнього насильства;
- 195 сімей, які отримують державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям, дані про кількість дітей в таких сім'ях не надавались громадою;
- 188 осіб зареєстровані в центрі зайнятості як безробітні;
- 180 дітей з інвалідністю;
- 152 одинокі матері;
- 128 дітей особливими освітніми потребами;
- 91 дитина на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах;
- 60 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з яких 10 виховуються в дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях, 25 перебувають під опікою / піклуванням, 5 влаштовано на цілодобове перебування (від однієї доби на тиждень) до закладів інституційного догляду та виховання дітей;
- 58 дітей, які перебувають на обліку у зв'язку з обставинами, зумовленими стихійним лихом, техногенними аваріями, катастрофами, бойовими діями чи збройними конфліктами;

- 47 дітей, батьки або один із батьків яких загинули внаслідок військової агресії;
- 17 осіб у віці 18-23 роки з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, та інші.

Найчисельнішою серед вразливих груп населення в Боярській громаді є внутрішньо переміщені особи. З-поміж 9 учасниць **фокусованого групового інтерв'ю** з представниками сімей, які є **бенефіціарами соціальної допомоги та послуг** у Боярській громаді, до цієї категорії належали 4 особи, одна з яких, водночас, була з сім'ї, де діти постраждали від воєнних дій (до цієї категорії належали ще 2 учасниці). Також були присутні 2 представниці сімейних форм виховання (опіка та піклування) та одна мати дитини з інвалідністю. У шести учасниць фокус-групи в родині по двоє дітей, у двох по одній дитині та в одній жінки троє дітей.

2.2. Чинники, що зумовлюють вразливість / складні життєві обставини, які найбільш поширені в територіальній громаді

Учасниці фокус-групи в місті Боярка, визначили **матеріальний стан своїх сімей** наступним чином:

- вистачає на продукти харчування, але не вистачає на одяг (4 особи);
- вистачає на продукти й одяг, але ми не можемо купувати дорогі речі, наприклад нову побутову техніку (2 особи);
- не вистачає коштів навіть на продукти харчування (2 особи).

Одна інформантка не змогла визначити, до якої групи можна віднести свою родину, та обрала варіант «важко відповісти».

За результатами колективного обговорення були виявлені такі **чинники, що зумовлюють вразливість і складні життєві обставини:**

- фінансові труднощі (5 згадувань);	- труднощі з оформленням документів для опіки над дитиною (1 згадування);
- проблеми з житлом у сімей з числа ВПО та постійне підвищенням орендної плати господарями житла (4 згадування);	- психологічні проблеми у членів сім'ї загиблого військовослужбовця (1 згадування);
- труднощі з адаптацією дитини з сім'ї ВПО до навчання на новому місці (4 згадування);	- труднощі з проведенням ДНК-тесту для дитини (1 згадування);
- відсутність гуртків та дозвілля для дітей ВПО на безоплатній основі (3 згадування);	- труднощі з адаптацією ВПО на новому місці (1 згадування);
- відсутність роботи для ВПО (2 згадування);	- відсутність допомоги у догляді за дітьми у сім'ї з числа ВПО (1 згадування);
- психологічні проблеми у дорослих та дітей з сімей ВПО (2 згадування);	- погане ставлення місцевих жителів до ВПО (1 згадування).

2.3. Основні соціальні проблеми, актуальні для Боярської територіальної громади

Головні наявні у громаді **проблеми**, які артикулювали учасниці дослідження, — це труднощі з житлом для ВПО, труднощі в пошуку роботи, недостатній рівень фінансового забезпечення, маленький розмір допомоги, високі ціни на продукти й ліки, нестача коштів на побутові прилади, одяг, предмети гігієни та шкільне приладдя для дітей, складнощі з проходженням медичного обстеження, відсутність дієвої психологічної підтримки, труднощі адаптації дітей до офлайн-навчання, та інші питання. Окремо були висловлені побоювання щодо ускладнення життєвої ситуації родини, якщо будуть відмінені виплати для ВПО.

У відповідь на питання, **чи пристосоване житло**, в якому ви проживаєте після переміщення / евакуації, до потреб ваших та ваших дітей, більшість учасниць фокус-групи з числа ВПО повідомили, що так. Ті, хто обрав варіант «ні», зазначили, що у житлі не вистачає місця, діти не мають власного простору, відсутній стіл для того, щоб вчити уроки.

Говорячи про **стан доріг та роботу громадського транспорту**, учасниці дослідження звернули увагу на такі недоліки:

- місто не пристосоване для людей, які пересуваються на інвалідних візках;
- складнощі з реалізацією права дитини з інвалідністю на пільговий проїзд у маршрутках, некоректна поведінка водіїв.

Характеризуючи роботу закладів **медичної системи** в громаді, учасниці фокусованого групового інтерв'ю зазначили, що взаємодія із сімейними лікарями в цілому є задовільною, а також висловили низку **зауважень**:

- великі черги у поліклініках;
- складнощі з проходженням обстеження через перевантаженість відповідних кабінетів;
- формальне ставлення лікарів до огляду пацієнтів під час проходження медичного огляду;
- небажання надавати медичну допомогу, якщо немає декларації з місцевим сімейним лікарем;
- недостатня кількість у місцевих медичних закладах вузьких спеціалістів;
- відсутність безоплатних консультацій дитячого психіатра для дитини з сім'ї ВПО.

Рівень надання **освітніх послуг у громаді** інформантки оцінили загалом позитивно, проте наголосили на певних **недоліках**:

- проблеми з якістю безкоштовного харчування у школі;
- брак спеціалістів, які могли б навчати важко хвору дитину вдома;
- відсутність в освітніх закладах відповідних фахівців для дітей з особливими освітніми потребами (зокрема, психолога з медичною освітою);
- складнощі із влаштуванням до школи дітей з сімей ВПО;
- відсутність гуртків на безкоштовній основі для дітей з багатодітних родин для сімей ВПО;
- переповнений клас, де навчається дитина.

Крім того, під час анкетування троє учасниць дослідження зазначили, що в закладі, де навчають їх діти, **немає послуг асистента вчителя / асистента дитини**.

2.4. Стан охоплення соціальною допомогою та послугами вразливих груп населення

Соціальні послуги у громаді отримують **2315 сімей**. Це число співпадає з даними щодо кількості сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, тож можна припустити, що всі родини цієї категорії охоплені соціальними послугами.

Згідно з **додатком 3.1** до Порядку **кількість осіб, які звертались** щодо отримання соціальних послуг, та осіб/сімей, щодо яких надійшли звернення/повідомлення про потребу в соціальних послугах за попередній календарний рік, за більшістю послуг **співпадає** з кількістю осіб/сімей, щодо яких за результатами оцінювання потреб **зроблено висновок про потребу в наданні** соціальних послуг та кількістю осіб / сімей, які **отримували соціальні послуги** у звітному періоді.

Ба більше, у деяких вразливих групах населення **кількість осіб / сімей, які отримали соціальні послуги, дорівнює загальній кількості тих, хто перебуває на обліку**. Це такі категорії, як:

- сім'ї, де триває процес розлучення батьків і вирішується спір між матір'ю та батьком щодо визначення місця проживання дітей, участі батьків у їх вихованні;
- сім'ї, в яких дітей відібрано у батьків без позбавлення їх батьківських прав на підставі рішення суду;
- сім'ї, дітей з яких влаштовано до закладів інституційного догляду та виховання дітей;
- діти, які перебувають на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах;
- діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування;
- діти з особливими освітніми потребами.

У **групі** «особи, яким заподіяно шкоду пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією» висновок про потребу в наданні соціальних послуг був зроблений стосовно 72,5% тих, хто звернулись по допомогу, а отримало послуги 54% тих, хто звернулись із заявами або 75% тих, щодо кого був зроблений висновок про потребу в допомозі.

За 2023 рік згідно з наданими громадою даними **не зафіксовано звернень / повідомлень про потребу в допомозі** від таких категорій:

- безробітні (zareєстровані в центрі зайнятості особи);
- особи з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування (у віці 18-23 роки), які проживають в територіальній громаді;
- діти, які постраждали від домашнього насильства;
- діти, які зазнали булінгу (цькування);
- діти, покинуті у закладах охорони здоров'я;
- діти, яких відмовилися забрати з пологового будинку та інших закладів охорони здоров'я.

Учасниці фокусованого групового інтерв'ю під час заповнення анкет відповіли, що у разі потреби вони **звертаються по допомогу до:**

- родичів (4 згадування);
- представників благодійних фондів та організацій (4 згадування);

- друзів і колег (2 згадування);
- представників органів місцевої влади (1 згадування).

Серед інституцій, до яких інформантки звертались по допомогу та послуги, учасницями фокус-групи були названі **«Центр надання соціальних послуг» Боярської міської ради, соціальна служба у справах дітей, органи соціального захисту населення, ЦНАП, ООН, ЮНІСЕФ (єДопомога), Червоний хрест, благодійний проєкт «Містечка Хансена», благодійна організація «Карітас», благодійна організація «СОС Дитячі містечка», Норвезька рада у справах біженців.**

Під час групового обговорення інформантки, які проживали у Боярці і до війни, зазначили, що **місцеві мешканці мають менше можливостей для отримання допомоги** порівняно з внутрішньо переміщеними особами. Ба більше, декому навіть відмовляли в органах соціального захисту, пояснюючи, що допомога призначена тільки для ВПО. Крім того, були висловлені нарікання щодо труднощів з отриманням відповіді від гуманітарних фондів та організацій, до яких учасниці дослідження звертались по допомогу, а також відмов від надання допомоги через невідповідність критеріям її призначення.

Серед **видів допомоги** учасниці інтерв'ю називали, харчові набори, засоби гігієни, побутову хімію, одяг, постільну білизну, матраци, ковдри, подушки. Водночас були висловлені **критичні зауваження** щодо поганої якості та навіть зіпсованих продуктів харчування та недостатніх обсягів натуральної допомоги, яка загалом не відповідає потребам сім'ї. Крім того, інформантки з-поміж ВПО зазначили, що допомога для них за останній рік або істотно зменшилась, або взагалі припинилась.

У відповідь на питання, чи знають вони **фахівців соціальної роботи / соціальних працівників**, які надають послуги і обслуговують жителів громади, 3 респондентки відзначили, що знають і контактують під час отримання послуг, 3 особи відповіли, що знають, але послуг не отримують, 1 сказала, що ні, хоча і намагалась знайти контакти, ще 1 – що не знає і не цікавилась цим питанням, а 1 респондентці важко було відповісти на це питання.

Примітно, що в процесі колективного обговорення інформанткам було **складно чітко назвати перелік послуг**, які вони можуть отримувати від соціальних служб, та визначитись з тим, якими послугами вони користувались протягом останнього року. Під час анкетування, коли респондентки мали перед очима перелік послуг, складений відповідно до затвердженого Міністерством соціальної політики **Класифікатора соціальних послуг**, були отримані такі відповіді щодо **послуг, які вони отримали в громаді протягом минулого року:**

- інформування (4 особи);	- соціальний супровід сімей, у яких
- натуральна допомога, зокрема, їжа, одяг, ліки, засоби гігієни (2 особи);	виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування (1 особа);
- консультування (1 особа);	- догляд стаціонарний (1 особа);
- соціальна профілактика (1 особа);	- транспортні послуги (1 особа).

Зафіксована ситуація щодо **розбіжностей у відповідях** на питання про соціальні послуги в процесі колективного обговорення та при індивідуальному заповненні анкет може свідчити про те, що в учасників дослідження **не вистачає чіткого уявлення про**

перелік та зміст послуг, яке вони могли б впевнено артикулювати в аудиторії під час колективного обговорення.

Аналіз наданих соціальних послуг за класифікацією згідно з **додатком 3.2.** до Порядку засвідчив, що у всіх вразливих групах населення кількість осіб / сімей, які отримували послугу за минулий рік, дорівнює числу осіб / сімей, що належать до потенційних отримувачів соціальних послуг у громаді.

Оцінки учасниць та учасників фокус-групи щодо **задоволеності якістю отриманих послуг** за результатами анкетування виявились **незадовільними**: **8** осіб висловили незадоволення і лише **1** обрала варіант «скоріше задоволена».

Під час обговорення інформантки висловили такі **зауваження щодо роботи фахівців соціальних служб**:

- відсутність ефективного інформування щодо порядку отримання допомоги та послуг;
- відмову в консультаціях з боку співробітників соціальних служб та перенаправлення до інших установ соціального захисту;
- труднощі з оформленням документів для отримання допомоги та навіть випадки відмовляння від подання заяви на допомогу, призначену дітям війни, під приводом того, що родину будуть прискіпливо перевіряти;
- відсутність перегляду допомоги на реабілітацію дітей з інвалідністю порівняно з рівнем до початку повномасштабного вторгнення;
- неврахування потреби матерів доглядати за дітьми до 12-ти років, які навчаються онлайн та через особливості психологічного стану внаслідок перебування на окупованих територіях не готові до переходу на офлайн-навчання.

Варто зазначити, що **робота фахівців служби у справах дітей** отримала **позитивну оцінку** від учасниць дослідження. Також одна з інформанток зазначила, що до її важко хворої дитини раз на місяць приїздять **спеціалісти мобільної бригади**.

Порівнюючи **актуальний стан** справ із **ситуацією до повномасштабного вторгнення**, постійні жителі громади зазначили, що загальних обсяг послуг не змінився, але деякі виплати взагалі не підвищувались та наразі не можуть покрити нагальні потреби.

2.5. Основні потреби у соціальних послугах жителів територіальної громади з числа вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах

Обговорюючи **запити на послуги**, учасниці фокус-групи переважно говорили про недостатність інформаційної, психологічної та медично-консультаційної підтримки. Серед **першочергових послуг**, у яких є гостра потреба, учасниці фокус-групи назвали натуральну допомогу (4 особи), соціально-психологічну реабілітацію (2 особи), соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування (2 особи) та сімей, що перебувають у складних життєвих обставинах (1 особа), консультування (1 особа) та соціальну адаптацію (1 особа).

В анкетах, крім того, були зазначені **потреби** у наданні житла, меблів, побутових приладів та гаджетів для навчання дітей, консультуванні щодо можливостей отримання

допомоги, допомозі з лікуванням. Серед **послуг, яких не вистачає** їм та членам їхніх сімей, респонденти під час анкетування назвали такі:

- натуральна допомога, зокрема, їжа, одяг, ліки, засоби гігієни (3 особи);
- інформування (3 особи);
- консультування (1 особа);
- посередництво (1 особа);
- соціальний супровід сімей, які перебувають у складних сімейних обставинах (1 особа);
- представництво інтересів (1 особа);
- догляд вдома (1 особа);
- денний догляд для дітей з інвалідністю (1 особа);
- транспортні послуги (1 особа);
- допомога в проведенні тесту ДНК (1 особа).

Основні запити на допомогу від учасниць фокус-групи за результатами анкетування:

- фінансова допомога (6 згадувань);
- потреба в більшій підтримці та допомозі для ВПО (4 згадування);
- збереження виплат для ВПО (3 згадування);
- психологічна допомога (3 згадування);
- інформаційна підтримка (1 згадування).
- допомога у вирішенні житлових проблем для ВПО (1 згадування);
- надання пільг для сімей ВПО (1 згадування);
- створення центру, куди місцеві жителі могли приносити одяг для ВПО (1 згадування);
- допомога у проведенні тесту ДНК для дитини (1 згадування).

Щодо питання про **необхідність забезпечення у громаді потрібних товарів та послуг** найбільше запитів учасниць фокус-групи було щодо такого:

- продукти харчування та побутові товари (по 7 згадувань);
- одяг (4 згадування);
- довготривале проживання (1 згадування);
- ліки (1 згадування).

Учасники фокус-групи з-поміж **представників сімей з дітьми, які мають інвалідність**, зазначали, що у громаді не вистачає **реабілітаційних центрів та спеціалістів для навчання дітей з особливими освітніми потребами**. Також є необхідність у **послuzі денного догляду для дитини з інвалідністю, соціально-психологічній реабілітації та організації транспортного підвезення до місця отримання соціальної послуги та у зворотному напрямку**.

3. Стан системи надання соціальних послуг і потреби для її подальшого розвитку

3.1. Наявні ресурси

Згідно інформації з **додатку 2** до Порядку надавачами соціальних послуг Боярської громади є дві організації:

- Комунальна установа «Центр надання соціальних послуг» Боярської міської ради(комунальна форма власності);

- Комунальне некомерційне підприємство «Центр соціальних служб» Боярської міської ради(комунальна форма власності).

Фактична кількість отримувачів соціальних послуг за попередній календарний рік в «Центрі надання соціальних послуг» перевищує планову, а в «Центрі соціальних служб» дорівнює їй. Будівля «Центру надання соціальних послуг» частково відповідає вимогам інклюзивності, а будівля «Центру соціальних служб» не відповідає.

Комунальне некомерційне підприємство «Центр соціальних служб» Боярської міської ради надає послуги таким категоріям осіб:

- діти-сироти;
- діти, позбавлені батьківського піклування;
- особи з інвалідністю;
- діти з інвалідністю;
- дитячі будинки сімейного типу;
- особи, сім'ї, які опинилися у складних життєвих обставинах;
- прийомні сім'ї, патронатні сім'ї, опікуни, піклувальники;
- одинокі матері, неповнолітні батьки;
- ВПО.

Комунальна установа «Центр надання соціальних послуг» Боярської міської ради надає послуги таким вразливим групам населення:

- особи з інвалідністю;
- діти з інвалідністю;
- особи похилого віку;
- ВПО.

Аналіз засвідчив, що дві категорії бенефіціарів не входять до переліку груп населення, з якими працюють установи-надавачі соціальних послуг в Боярській громаді, а саме багатодітні сім'ї та малозабезпечені сім'ї.

Перелік послуг, які надають установи-надавачі соціальних послуг у Боярській громаді, представлений у таблиці 2.

Таблиця 2

Перелік соціальних послуг, що надаються надавачами в Боярській громаді

Перелік послуг	Назва установи	
	Комунальна установа «Центр надання соціальних послуг» Боярської міської ради	Комунальне некомерційне підприємство «Центр соціальних служб» Боярської міської ради
001.0 інформування	так	так
002.0 консультування	так	так
002.1 консультативний кризовий телефон	ні	ні
003.0 посередництво	ні	так
004.0 представництво інтересів	так	так
005.0 надання притулку	так	ні
005.1 нічний притулок	ні	ні

006.0 короткотермінове проживання	так	ні
007.0 соціальна профілактика	так	так
008.1 догляд та виховання дітей в умовах наближених до сімейних	ні	ні
009.1 підтримане проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю	ні	ні
009.2 підтримане проживання бездомних осіб	ні	ні
009.3 транзитне підтримане проживання / учбова соціальна квартира (будинок)	ні	ні
010.0 соціальний супровід	ні	так
010.1 соціальний супровід сімей, осіб СЖО	ні	так
010.2 соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування	ні	так
011.0 соціальний супровід при працевлаштуванні та на робочому місці	ні	ні
012.0 екстрене (кризове) втручання	так	так
013.0 соціальна адаптація	так	так
013.1 соціально-трудова адаптація	ні	ні
014.0 соціальна інтеграція та реінтеграція	ні	так
015.1 догляд вдома	так	ні
015.2 догляд стаціонарний	ні	ні
015.3 денний догляд	ні	ні
015.3.1 денний догляд дітей з інвалідністю	ні	ні
015.4 паліативний догляд	ні	ні
016.0 персональний асистент	ні	ні
017.1 соціальна реабілітація осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями	ні	ні
017.2 соціально-психологічна реабілітація	ні	так
017.3 соціально-психологічна реабілітація осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин	ні	ні
017.4 соціально-психологічна реабілітація осіб із ігровою залежністю	ні	ні
018.1 тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю	ні	ні
018.2 тимчасовий відпочинок для осіб, що здійснюють догляд за особами з інвалідністю, особами, які мають невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування	ні	ні
019.0 натуральна допомога	так	ні
020.0 супровід під час інклюзивного навчання	так	ні
021.0 фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних	так	ні
022.0 переклад жестовою мовою	так	ні

023.0 транспортні послуги	так	ні
---------------------------	-----	----

Як бачимо, у Боярській громаді є певна кількість **базових та інших послуг, які не надаються жодним надавачем соціальних послуг.**

Базові послуги, які не надаються у громаді:

- денний догляд;
- паліативний догляд;
- підтримане проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю;
- підтримане проживання бездомних осіб;
- догляд та виховання дітей в умовах наближених до сімейних.

Інші послуги, які не надаються у громаді:

- консультативний кризовий телефон;
- нічний притулок;
- транзитне підтримане проживання / учбова соціальна квартира (будинок);
- соціальний супровід при працевлаштуванні та на робочому місці;
- соціально-трудова адаптація;
- догляд стаціонарний;
- денний догляд дітей з інвалідністю;
- персональний асистент;
- соціальна реабілітації осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями;
- соціально-психологічна реабілітація осіб із ігровою залежністю;
- соціально-психологічна реабілітація осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин;
- тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю;
- тимчасовий відпочинок для осіб, що здійснюють догляд за особами з інвалідністю, особами, які мають невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування.

Аналіз кадрового забезпечення надавачів соціальних послуг у Боярській громаді свідчить, що у їхніх **штатних розкладах не представлені певні вузькі спеціалісти**, а саме:

- педагог соціальний;
- вихователь;
- помічник вихователя;
- соціальний вихователь по роботі з дітьми з інвалідністю;
- асистент соціального вихователя по роботі з дітьми з інвалідністю;
- логопед;
- фізичний терапевт;
- вчитель спеціальної освіти (вчитель-дефектолог);
- вчитель-реабітолог;
- ерготерапевт;
- лікар-фізіотерапевт;
- лікар-невролог дитячий;
- лікар-психіатр дитячий;
- лікар загальної практики – сімейний лікар;
- сестра медична (брат медичний).

Посада **практичного психолога** є в обох установах-надавачах соціальних послуг та представлена 1 та 2 штатними одиницями відповідно. Зважаючи на високу потребу вразливих груп населення у психологічній допомозі та підтримці, таку кількість фахівців важко назвати достатньою.

Крім того, у Боярській громаді зареєстрована **91 дитина**, які перебувають на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у **складних життєвих обставинах**, та **58 дітей**, які перебувають на обліку у зв'язку з **обставинами, зумовленими стихійним лихом, техногенними аваріями, катастрофами, бойовими діями чи збройними конфліктами**, але при цьому в установах-надавачах соціальних послуг відсутні **дитячий невролог та дитячий лікар-психіатр**. Відповідні фахівці, найімовірніше, є у закладах охорони здоров'я громади, проте їхня залученість до сфери надання соціальних послуг у ситуації війни може істотно підвищити якість обслуговування сімей з дітьми.

3.2. Стан інформування та обізнаності населення про соціальні послуги, що надаються в територіальній громаді, їх зміст та порядок надання

За словами **учасниць фокус-групового дослідження**, основними джерелами інформації щодо соціальної допомоги та послуг для них є **тематичні телеграм-канали та вайбер-групи**. Особливо це стосується інформантів з числа ВПО. Крім того, деякі бенефіціари зазначили, що у них на постійній відбувається **комунікація із фахівцями служб соціального захисту**, які інформують їх у разі потреби.

Серед **критичних зауважень** інформантки наголосили на недостатньому рівні інформування щодо соціальної допомоги та послуг, невідповідності інформації щодо порядку переоформлення соціальних виплат для ВПО, яка поширюється у відкритих джерелах, тій, яку озвучують співробітники ЦНАПУ та органів соціального захисту.

Під час анкетування респонденти вказали, що хотіли б отримувати такі **інформаційні послуги в громаді**:

- оновлення інформації про соціальну допомогу та послуги на офіційному сайті громади не рідше одного разу на тиждень (7)
- розміщення інформації про соціальну допомогу та послуги в каналах громади у Телеграмі / Вайбері (4)
- розміщення інформації про соціальну допомогу та послуги в соціальних мережах Facebook (3) та Instagram (1)

Учасниці дослідження в процесі обговорення висловили побажання щодо створення **єдиного каналу або групи у месенджерах**, у якому б жителі громади могли отримувати повну інформації щодо можливостей та порядку отримання соціальної допомоги та послуг.

3.3. Висновки за результатами оцінювання організаційної спроможності територіальної громади у забезпеченні населення соціальними послугами та пропозиції щодо удосконалення

Згідно з даними, наведеними у **додатку 4** до Порядку, Боярська міська територіальна громада **відповідає основним критеріям належного рівня організаційної спроможності у забезпеченні населення соціальними послугами за такими показниками**:

- організаційний розвиток суб'єктів системи надання соціальних послуг;

- узгодженість бюджетного планування з прогностичними та програмними документами економічного і соціального розвитку територіальної громади та завданнями щодо удосконалення соціальних послуг;
- розвиненість комунікацій органу місцевого самоврядування з громадою у сфері планування та здійснення видатків місцевого бюджету на соціальні послуги;
- забезпеченість органу місцевого самоврядування фінансовими ресурсами;
- стан управління видатками місцевого бюджету на соціальні послуги.

У громаді наявний **місцевий орган соціального захисту населення, а також надавачі соціальних послуг комунального сектору**, які мають відповідні статуси розпорядників коштів місцевого бюджету. Усі соціальні послуги, що фінансуються за рахунок коштів місцевого бюджету, охоплені моніторингом надання соціальних послуг. Реалізується участь **суб'єктів системи надання соціальних послуг** у визначенні потреб населення в соціальних послугах; проводиться внутрішня оцінка якості наданих соціальних послуг; відбувається навчання та підвищення кваліфікації персоналу.

Надавачі соціальних послуг комунального сектору **залучають власні надходження від надання послуг на платній основі**. Обсяг коштів, залучених у 2021-2023 роках, відображений у таблиці 3.

Таблиця 3

Обсяг коштів, які надавачі соціальних послуг комунального сектору залучили за надані соціальні послуги на платній основі в Боярській громаді

Показник	Роки		
	2021	2022	2023
Обсяг коштів, тис. грн	4,8	142,4	134,1
Частка у загальному обсязі видатків, %	0,08	1,21	0,81

За результатами вжитих заходів у 2023 році від благодійників була залучена **фінансова та натуральна допомога** (табл. 4).

Таблиця 4

Обсяг коштів, які надавачі соціальних послуг комунального сектору залучили від благодійників для надання та розвитку соціальних послуг у Боярській громаді

Показник	Роки		
	2021	2022	2023
Обсяг коштів, тис. грн	0	1370,6	4016,8
Частка у загальному обсязі видатків, %	0	11,64	23,9

Базові соціальні послуги впродовж 2023 року та двох попередніх у громаді **забезпечувались надавачами соціальних послуг комунальної форми власності**. Надавачі недержавного сектору в громаді відсутні, тож громада **не має угод (договорів) про**

співробітництво у сфері організації надання соціальних послуг з **надавачами недержавного сектору**.

Громадою укладено **меморандуми, договори** про співробітництво у сфері організації надання соціальних послуг з **громадськими об'єднаннями, благодійними організаціями, проектами міжнародної технічної допомоги** тощо. Усі заходи, передбачені у меморандумах, договорах, виконано. Натомість **договори про співробітництво територіальних громад** у сфері надання соціальних послуг у 2023 році Боярською громадою укладені не були.

У громаді наразі **не затверджена стратегія розвитку територіальної громади**, а також **відсутні** затверджені середньострокові прогностні та програмні документи економічного і соціального розвитку територіальної громади щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг (місцевих програм розвитку тощо).

У громаді є **затверджена програма економічного і соціального розвитку територіальної громади**, яка містить завдання (заходи) щодо розвитку та організації надання соціальних послуг, однак не містить системи показників для моніторингу. У 2023 році **виконані лише окремі завдання** щодо розвитку та організації надання соціальних послуг.

У громаді **затверджено прогноз місцевого бюджету**, який охоплює звітний та два наступних роки. У прогнозі місцевого бюджету **виокремлено видатки на соціальні послуги та враховано** потреби в ресурсах, необхідних для розвитку та забезпечення надання соціальних послуг. Також затверджено **план діяльності на середньостроковий період** (на звітний та два наступних роки) **головного розпорядника коштів**, що реалізує політику у сфері соціальних послуг, який містить **здебільшого враховані заходи** щодо розвитку та організації надання соціальних послуг. Таким чином, **бюджетне планування узгоджене з прогностними та програмними документами економічного і соціального розвитку територіальної громади та завданнями щодо розвитку соціальних послуг**.

Члени робочої групи з питань визначення потреб населення територіальної громади у соціальних послугах **брали участь у плануванні видатків місцевого бюджету** на соціальні послуги на звітний рік. **Пропозиції** робочої групи були **враховані частково**, в межах фінансових можливостей.

У звітному році в Боярській громаді було **опубліковано інформацію з питань місцевого бюджету** в доступній для громадськості формі бюджету для громадян, яка містила, зокрема, **інформацію про обсяг видатків на соціальні послуги та очікувані результати**.

У 2023 році в громаді **не були проведені консультації з громадськістю** з метою представлення проекту бюджету на звітний рік та отримання зворотного зв'язку, а також **не було застосовано механізм громадського бюджету і не проведено конкурс громадських проектів**.

Мобілізація власних доходів місцевого бюджету в Боярській громаді за останні 3 роки характеризується показниками, наведеними у таблиці 5.

Таблиця 5

**Мобілізація власних доходів місцевого бюджету
Боярської міської територіальної громади з а 2021-2023 роки**

Показник	Роки		
	2021	2022	2023
Обсяг власних доходів загального фонду місцевого бюджету (доходів місцевого бюджету, крім міжбюджетних трансфертів), тис. грн	501539,5	496603,7	626834,9
Обсяг власних доходів місцевого бюджету (доходів місцевого бюджету, крім міжбюджетних трансфертів) у розрахунку на одну особу, яка проживає в територіальній громаді, грн	9714	9618	10121
Рівень виконання планових показників за власними доходами у звітному році та двох попередніх роках, %	91,4	88,1	104,8
Частка доходів загального фонду місцевого бюджету (крім субвенцій та додаткової дотації на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я), що спрямована на соціальні послуги, %	2,5	2,6	6,1

Обсяги базової дотації у 2021-2023 роках та реверсної дотації у 2023 році в заповненому громадою **додатку 4** до Порядку зазначені 0 грн, а дані щодо реверсної дотації за 2021-2022 роки представлені у таблиці 6.

Таблиця 6

Обсяг та динаміка реверсної дотації в Боярській громаді за 2021-2022 роки

Показник	Роки	
	2021	2022
Обсяг реверсної дотації, тис. грн	74497,0	9949,7
Співвідношення реверсної дотації до власних доходів місцевого бюджету, %	14,9	2

Місцева рада у звітному році подала на участь у **конкурсі для місцевого самоврядування 4 заявки (проекти)**, спрямовані на розвиток соціальних послуг, які за результатами конкурсу стали переможцями та були реалізовані. Це такі проекти, як:

- БО БФ «Стабілізейшен Суппорт Сервісез», проект: «Підтримка спроможностей органів соціального захисту населення»;
- МБО «Благодійний фонд «СОС Дитячі Містечка» Україна, проект: «Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Україні»;
- БФ «ПРАВО НА ЗАХИСТ»;
- БФ «Шпиталь Шептицького», проект мобільні клініки для ВПО.

Обсяг **ресурсів, залучених** у звітному році місцевою радою **для фінансування проектів, спрямованих на розвиток соціальних послуг**, визнаних переможцями конкурсу проектів для місцевого самоврядування, склав у 2023 році **250,38 тис. грн.**

Місцевий орган соціального захисту населення **поінформував** обласну військову адміністрацію про **неможливість задоволення потреб населення територіальної громади у соціальних послугах, крім базових соціальних послуг**. Крім того, зазначений орган у звітному році **не брав участі у виконанні комплексних програм**, регіональних програмах розвитку, проектах, заходах обласної військової адміністрації, які передбачають розвиток соціальних послуг.

4 фахівця **Центру соціальних служб Боярської міської ради** у 2023 році проходили навчання від **Київського обласного центру соціальних служб** за такими програмами:

1. Перша психологічна допомога дітям та їх батькам в умовах війни;

2.Профілактика емоційного та професійного вигорання спеціалістів допомагаючих професій.

3. Навчання за програмою «Підвищення кваліфікації спеціалістів, які забезпечують виявлення осіб/сімей з дітьми, що належать до вразливих груп населення та/або перебувають у складних життєвих обставинах, організацію надання ним соціальних послуг у тому числі соціального супроводу.

У звітному році **місцева рада** (місцевий орган соціального захисту населення) **вживала заходів для участі** територіальної громади та за результатами вжитих заходів **брала участь у двох проектах, які реалізує Міністерство соціальної політики**, спрямованих на розвиток соціальних послуг. Внаслідок цієї участі з Державного бюджету України до місцевого бюджету надійшли **5575,3 тис. грн**, а також загалом **9 працівників** двох комунальних установ/закладів, що надають соціальні послуги у громаді, **взяли участь у навчальних заходах**, зокрема, **тренінгу** «Батьківство без стресу: Розвиток виховного потенціалу батьків та осіб, які їх замінюють, у часи невизначеності». Крім того, у результаті участі будівля комунальної установи **«Центр надання соціальних послуг»** Боярської міської ради була побудована, реконструйована або відремонтована (у додатку 4 до Порядку не зазначено, які саме роботи відбулися).

Обсяг і динаміка видатків місцевого бюджету на соціальні послуги надані у табл. 7.

Таблиця 7

Обсяг і динаміка видатків місцевого бюджету на соціальні послуги в Боярській міській територіальній громаді за 2021-2023 роки

Показники	Роки		
	2021	2022	2023
Загальний обсяг видатків місцевого бюджету на соціальні послуги, тис. грн, в тому числі:	3476,43	9190,4	12132,16
забезпечення соціальними послугами стаціонарного догляду з наданням місця для проживання, всебічної підтримки, захисту та безпеки осіб, які не можуть вести самостійний спосіб життя через похилий вік, фізичні та розумові вади, психічні захворювання або інші хвороби	-	-	-
забезпечення соціальними послугами за місцем проживання, які не здатні до самообслуговування у зв'язку з похилим віком, хворобою, інвалідністю	-	-	-

утримання та забезпечення діяльності центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	3292,28	8928,0	11677,8
забезпечення діяльності інших закладів у сфері соціального захисту і соціального забезпечення	-	-	-
інші бюджетні програми	184,15	262,4	454,36
Обсяг видатків місцевого бюджету на соціальні послуги в розрахунку на одну особу, що проживає у територіальній громаді, грн	63	178	196
Частка видатків на соціальні послуги у загальному обсязі видатків місцевого бюджету, %	-	-	-
Рівень виконання планових показників видатків місцевого бюджету на соціальні послуги, %	-	-	-

Паспорти бюджетних програм, в межах яких надаються соціальні послуги в громаді, **затверджені своєчасно** згідно фінансування соціальних послуг. **Мета і завдання** бюджетних програм **відповідають пріоритетам економічного і соціального розвитку**, а саме «Забезпечення реалізації політики у сфері соціального захисту населення Боярської територіальної громади» та «Надання соціальних послуг та здійснення заходів щодо соціальної підтримки сімей, дітей, молоді, які перебувають в складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги». Забезпечено **виконання запланованої мети та завдань**, а також **наданих законом повноважень**. **Гендерний аналіз бюджетних програм**, в межах яких відбувається надання соціальних послуг, у 2023 році у громаді **не проводився**.

Усе вищезазначене дає привід стверджувати, що **наявні ресурси та надавачі послуг**, які функціонують у Боярській міській територіальній громаді, **створюють можливості вчасно реагувати на соціальні та демографічні процеси, попереджувати виникнення соціальних проблем та задовольняти попит громадян на соціальні послуги**.

4. Рекомендації щодо покращення соціальної допомоги та послуг за результатами емпіричного дослідження у Боярській міській територіальній громаді

Під час колективного обговорення на **фокус-групі** учасники та учасниці дослідження зазначили необхідність розвивати у громаді наступні **ініціативи**:

- додаткові консультації, інформування про отримання соціальних допомог та послуг (6 згадувань);
- облаштування в більших селах робочих місць, де регулярно працюватимуть фахівці, які надають соціальні послуги (5 згадувань);
- створення мобільних бригад соціально-психологічної допомоги (4 згадування);
- створення батьківських груп самопідтримки (4 згадування);
- залучення до надання соціальних послуг організацій батьків дітей, які їх потребують (3 згадування);
- додаткові консультації, інформування спеціалістів про особливості догляду і виховання дітей (3 згадування);
- педагогічні консультації та фахова допомога у навчанні дитини (1 згадування);

- організація гуртків та культурного дозвілля для дітей на безоплатній основі (1 згадування);
- більші зусилля влади щодо залучення допомоги благодійників у громаду (1 згадування);
- не відмінити допомогу для ВПО (1 згадування).

Особливо часто інформанти та інформантки наголошували на потребі покращення ситуації з інформуванням щодо надання допомоги та пільг та забезпеченні психологічної допомоги та підтримки вразливих груп населення. Також було висловлене наполегливе прохання не відмінити виплати для ВПО.

Загалом учасники та учасниці **емпіричного дослідження** у місті Боярка висловили сподівання на те, що держава буде ефективніше працювати у напрямку створення дієвих механізмів соціального захисту та підтримки соціально вразливих груп населення.

5. Джерела інформації та даних

У межах проєкту «**Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні**» для проведення дослідження з визначення потреб населення Боярської міської територіальної громади в соціальних послугах, моніторингу оцінювання організаційної спроможності надання послуг для дітей та сімей з дітьми і написання аналітичного звіту за їх результатами були використані такі **нормативні документи**.

1. **Закон України «Про соціальні послуги»;**

2. Додатки 1, 2, 3 та 4 до **Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах**, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики від 19 квітня 2023 року № 130-Н, **адаптовані дослідницької командою проєкту «Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні»** відповідно до завдань проєкту в частині збору та аналізу даних щодо стану розвитку сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, патронату над дитиною та потреб у їх розвитку;

3. **Класифікатор соціальних послуг**, затверджений наказом Міністерства соціальної політики від 23 червня 2020 року № 429.

Використані в аналітичному звіті **статистичні та інші дані щодо роботи суб'єктів системи надання соціальних послуг** отримані в результаті заповнення відповідальними представниками Боярської міської територіальної громади зазначених **додатків до Порядку**.

Інформація від бенефіціарів соціальної допомоги та послуг зібрана під час **фокусованого групового інтерв'ю та анкетування** жителів Боярської міської територіальної громади, проведених у лютому 2024 року в межах проєкту «**Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні**».

ДОДАТКИ:

1. Презентація Боярської ТГ_Городенка 14 березня.pdf
2. Боярська громада_Додаток 1 до Порядку.docx
3. Боярська громада_Додаток 2.1 до Порядку_ЦНСП.docx
4. Боярська громада_Додаток 2.1 до Порядку_ЦСС.docx
5. Боярська громада_Додаток 2.2 до Порядку.docx
6. Боярська громада_Додаток 3.1 до Порядку.docx
7. Боярська громада_Додаток 3.2 до Порядку.docx
8. Боярська громада_Додаток 4 до Порядку.docx

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ

за результатами визначення потреб у соціальних послугах населення Фастівської міської територіальної громади

1. Вступна частина

1.1. Профіль територіальної громади

Фастівська міська територіальна громада була створена у червні 2020 року. До її складу входить місто **Фастів**, селище **Борова** та **17 сіл**.

Загалом у громаді станом на **1 січня 2024** року проживають **62200 особи**, з яких **43915** людей у місті та **18290** у селах (див. таблицю 1). Згідно з даними на порталі gromada.info, у найменшому з сіл громади (с. Млинок) зареєстровано 14 жителів, а у найбільшому (с. Велика Мотовилівка) – 5100 мешканців. Населення селища **Борова** складає **8300** осіб, відстань від нього до адміністративного центру громади 18 км.

1.2. Основні тенденції соціально-демографічних процесів у територіальній громаді

Статеві-вікова структура населення громади в цілому відображає загальноукраїнські тенденції (див. таблицю 1):

- **частка дитячого населення** віком 0 – 17 років складає **14%** від загальної чисельності жителів громади;
- спостерігається **переважання смертності над народжуваністю** (у 3,3 рази).

Дані про чисельність осіб похилого віку в межах дослідження не збирались. Чисельність осіб віком 14-35 років станом на 1 січня 2022 року становила 11000 осіб, а дані станом на 1 січня 2024 року у звітності відсутні, проте, спираючись на існуючі тренди, можемо припустити наявність у громаді характерної для країни в цілому **тенденції старіння населення** (таблиця 1).

Таблиця 1

Демографічна структура Фастівської громади станом на 1 січня 2022 року та 1 січні 2024 року

Показник	Кількість станом на:	
	01.01.2022	01.01.2024
Чисельність населення всього	-	62200
Чисельність жінок	-	29452
Чисельність чоловіків	-	24213
Чисельність міського населення із загальної кількості	-	43915
Кількість жінок з міського населення	-	20763
Кількість чоловіків з міського населення	-	16901
Чисельність сільського населення із загальної кількості	-	18290
Кількість жінок із сільського населення	-	8690

Кількість чоловіків із сільського населення	-	7310
Чисельність дитячого населення віком 0-17 років	-	8475
Кількість дівчат	-	4630
Кількість хлопців	-	3845
Кількість народжених	528	463
Кількість померлих	1194	1516

2. Характеристики вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, та стан охоплення їх соціальними послугами.

2.1. Чисельність вразливих груп населення

У Фастівській громаді згідно з інформацією, наведеною в **додатках 1 та 3.1 до Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах** (далі – Порядок), загалом на обліку перебуває **більше 16000 тисяч осіб/сімей, які належать до вразливих груп населення** (таблиця 2).

Таблиця 2

Чисельність вразливих груп населення у Фастівській громаді станом на 1 січня 2022 року та 1 січня 2024 року

Показник	Кількість станом на:	
	01.01.2022	01.01.2024
Кількість внутрішньо переміщених осіб	998	7076
Кількість сімей, члени яких мають інвалідність;	-	2445
з них з дітьми з інвалідністю	-	396
Кількість безробітних (zareєстрованих у центрі зайнятості)	555	1475
Кількість сімей, як отримують соціальні послуги	110	1272
Кількість сімей, що перебувають на обліку надавача соціальних послуг як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах	932	1272
Кількість дітей у сім'ях, що перебувають на обліку надавача соціальних послуг як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах	436	2744
Кількість дітей, які перебувають на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах	95	185 (134 у додатку 1)
Кількість осіб з розладами психіки та поведінки, пов'язаними з уживанням усіх груп психоактивних речовин	-	1052
з них дітей	-	27
Кількість багатодітних сімей	372	830
Кількість дітей у багатодітних сім'ях	449	3008
Кількість сімей, які отримують державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям	211	328

Кількість дітей у сім'ях, які отримують державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям	456	967
Кількість осіб, які постраждали від домашнього насильства	-	449
з них дітей	-	154
Кількість одиноких матерів	140	232
Кількість одиноких батьків	3	2
Кількість дітей, які перебувають на обліку у зв'язку з обставинами, зумовленими стихійним лихом, техногенними аваріями, катастрофами, бойовими діями чи збройними конфліктами	48	504
Кількість осіб, яким заподіяно шкоду пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією	-	504
Кількість дітей з особливими освітніми потребами	342	459
Кількість дітей з інвалідністю	-	430
Кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	178	185
з них влаштовані на цілодобове перебування до закладів інституційного догляду та перебування	4	8
з них виховуються у прийомних сім'ях та ДБСТ	31	72
з них перебувають під опікою / піклуванням	143	125
з них усиновлених дітей	-	5
з них влаштовано в патронатні сім'ї за звітний період	-	0
Кількість сімей, де триває процес розлучення батьків і вирішується спір між матір'ю та батьком щодо визначення місця проживання дітей, участі батьків у їх вихованні	-	144
Кількість дітей, батьки або один із батьків яких загинули внаслідок військової агресії	14	72
Кількість осіб у віці 18-23 роки з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування	30	27

Отже, найчисельнішою серед вразливих груп населення у Фастівській громаді є **внутрішньо переміщені особи**. Під час **фокус групи з отримувачами соціальної допомоги та послуг у місті Фастів**, яка була проведена у жовтні 2022 року, з 11 присутніх 3 були представниками цієї категорії. Крім того, в колективному обговоренні взяли участь по 3 представники сімейних форм виховання та сімей військовослужбовців та по 2 – багатодітних сімей, сімей, які виховують дітей з інвалідністю та сімей, де діти постраждали від воєнних дій. Деякі учасниці та учасники фокус групи належали одночасно до двох та більше вразливих груп.

2.2. Основні соціальні проблеми та чинники, що зумовлюють вразливість / складні життєві обставини, які найбільше поширені у Фастівській територіальній громаді

Представники ОМС та надавачів соціальних послуг Фастівської громади під час інтерв'ю у жовтні-листопаді 2022 року зазначили такі чинники, що зумовлюють вразливість і складні життєві обставини:

- воєнний стан, травми внаслідок війни;
- безробіття; зниження доходів/заробітної плати;
- відсутність електроенергії, що унеможлиблює навчання дітей; труднощі з організацією дистанційного доступу до освіти;
- брак гаджетів; відсутність бомбосховищ у дитячих садках;
- брак соціального житла;
- недостатня кількість дозвіллевих заходів;
- відсутність актуальних даних про ВПО;
- асоціальний спосіб життя, вживання наркотичних речовин;
- недоступність спеціалізованої допомоги, зокрема, протезування;
- відсутність достатньої кількості спеціалістів;
- недостатній доступ дітей з інвалідністю до ДРЦ, є потреба в інклюзивному транспорті та соціальному таксі.

2.3. Стан охоплення соціальною допомогою та послугами вразливих груп населення

Соціальні послуги у громаді отримують **1272 сім'ї**. Це число співпадає з даними щодо кількості сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, тож можна припустити, що усі родини цієї категорії охоплені соціальними послугами.

Згідно з **додатком 3.1** до Порядку **кількість осіб, які звертались** щодо отримання соціальних послуг, та осіб/сімей, щодо яких надійшли звернення/повідомлення про потребу в соціальних послугах за попередній календарний рік, у переважній більшості вразливих груп населення **співпадає або наближена до кількості осіб/сімей**, щодо яких за результатами оцінювання потреб **зроблено висновок про потребу в наданні** соціальних послуг та кількістю осіб / сімей, які **отримували соціальні послуги** у звітному періоді.

Ба більше, у деяких вразливих групах населення **кількість осіб / сімей, які отримали соціальні послуги, дорівнює загальній кількості тих, хто перебуває на обліку**. Це такі категорії, як неповнолітні одинокі матері (батьки); жінки, які виявили намір відмовитися від новонародженої дитини; діти, які перебувають на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах; діти, які виховуються в прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу та деякі групи дітей з інвалідністю.

Щодо груп, у яких послугами охоплена частина потенційних отримувачів, зафіксовано, що за **соціальними послугами звертались та отримали їх**:

- 74,1% осіб з числа дітей сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування (у віці 18 – 23 роки), які проживають в територіальній громаді;
- 40% дітей з інвалідністю;
- 37% дітей з особливими освітніми потребами;
- 13,6% дітей, які перебувають під опікою / піклуванням;
- 9,5% сімей, які отримують державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям;

- 8,5% осіб, яким заповдіяно шкоду пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією;
- 1,8% сімей, члени яких мають інвалідність, з них 1,5% сімей з дітьми з інвалідністю;
- 1,2% внутрішньо переміщених осіб.

Під час анкетування, яке відбулося на фокус-групі у місті Фастів у жовтні 2022 року, коли респонденти мали перед очима перелік послуг, складений відповідно до затвердженого Міністерством соціальної політики Класифікатора соціальних послуг, були отримані такі відповіді щодо послуг, які вони отримали в громаді протягом минулого року:

- натуральна допомога, зокрема, їжа, одяг, ліки, засоби гігієни (9 осіб);	позбавлені батьківського піклування (3 особи);
- інформування (9 осіб);	- надання притулку (3 особи);
- консультування (7 осіб);	- короткотермінове проживання (2 особи);
- представництво інтересів (4 особи);	- соціальний супровід сімей, які перебувають у складних сімейних обставинах (2 особи);
- екстрене (кризове) втручання (4 особи);	- денний догляд для дітей з інвалідністю (1 особа);
- соціально-психологічна реабілітація (3 особи);	- раннє втручання (1 особа);
- соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти,	- транспортні послуги (1 особа).

Аналіз наданих соціальних послуг за класифікацією згідно з **додатком 3.2.** до Порядку засвідчив, що у певних вразливих групах населення кількість осіб / сімей, які отримували послугу за минулий рік, **більша** за число осіб / сімей, щодо яких за результатами оцінювання було **зроблено висновок про потребу в наданні послуги**.

Так, у 2023 році згідно з наданими громадою даними виявлене таке **перевищення фактичної чисельності отримувачів соціальних послуг**:

- інформування і консультування в 1,9 рази
- натуральна допомога в 1,5 рази;
- догляд вдома в 1,5 рази.

Втім, є і **послуги, які були надані тільки частині сімей / осіб**, щодо яких були зроблено висновок про потребу в послугі. Такі послуги отримали такі частки тих, хто за висновком їх потребував:

- представництво інтересів – 66,7%;
- соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах – 21,3%;
- соціальна профілактика – 1,9%;
- посередництво – 1,5%.

Крім того, у громаді є **перелік послуг, які були надані 100%** тих, хто їх потребує, а саме:

- кризове та екстрене втручання;
- соціальна інтеграція і реінтеграція;
- короткотермінове проживання;

- соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування;
- соціальна адаптація;
- фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних,
- денний догляд дітей з інвалідністю;
- транспортні послуги (соціальне таксі).

2.4. Основні потреби у соціальних послугах жителів територіальної громади з числа вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах

Обговорюючи **запити на послуги**, учасниці та учасники **фокус-групи**, яка була проведена у місті Фастів у жовтні 2022 року з бенефіціарами соціальної допомоги та послуг в громаді, переважно говорили про труднощі із соціалізацією та дозвіллям дітей, забезпеченістю гаджетами для навчання, відсутність бомбосховищ у дитячих садочках, проблеми з транспортом для дітей з інвалідністю.

Серед **першочергових послуг**, у яких є гостра потреба, були названі такі:

- натуральна допомога, зокрема, їжа, одяг, ліки, засоби гігієни (7 осіб);	- екстрене (кризове) втручання (2 особи);
- транспортні послуги (5 осіб);	- соціально-психологічна реабілітація (2 особи);
- інформування (3 особи);	- представництво інтересів (1 особа);
- консультування (3 особи);	- раннє втручання (1 особа);
- короткотермінове проживання (3 особи);	- соціальний супровід сімей, які перебувають у складних сімейних обставинах (1 особа).
- надання притулку (2 особи);	
- денний догляд для дітей з інвалідністю (2 особи);	

В анкетах, крім того, були зазначені **потреби** у допомозі з ремонтом житла, меблями, побутовою технікою, відпочинком та одягом для дітей. Серед **послуг, яких не вистачає** їм та членам їхніх сімей, респонденти під час анкетування назвали такі:

- інформування (9 осіб);	- екстрене (кризове) втручання (5 осіб);
- консультування (8 осіб);	- соціально-психологічна реабілітація (4 особи).
- натуральна допомога, зокрема, їжа, одяг, ліки, засоби гігієни (8 осіб);	- денний догляд для дітей з інвалідністю (2 особи);
- представництво інтересів (5 осіб);	- раннє втручання (1 особа);
- транспортні послуги (4 особи);	- короткотермінове проживання (1 особа);
- надання притулку (3 особи);	- соціальний супровід сімей, які перебувають у складних сімейних обставинах (1 особа).
- соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування (3 особи);	

Основні запити на допомогу від учасників фокус-групи за результатами анкетування:

- забезпечення одягом (6 згадувань);
- забезпечення продуктами харчування (5 згадувань);
- забезпечення побутовими товарами (5 згадувань);
- психологічна допомога (3 згадування);
- надання довготривалого проживання (2 згадування);
- медична допомога (2 згадування);
- фінансова допомога (1 згадування);
- юридична допомога (1 згадування);
- інформаційна підтримка (1 згадування);
- організація відпочинку для дітей (1 згадування);
- забезпечення ліками (1 згадування);
- надання побутової техніки (1 згадування);
- допомога з меблями для дітей (1 згадування);
- допомога з ремонтом житла і дровами (1 згадування).

3. Стан системи надання соціальних послуг і потреби для її подальшого розвитку

3.1. Наявні ресурси

Згідно з інформацією, наданою у **додатку 2** до Порядку, **надавачами соціальних послуг** у Фастівській громаді є **чотири організації**:

- Фастівський міський територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг);
- Фастівський міський центр соціальних служб;
- Центр підтримки та медико-психологічної реабілітації для військовослужбовців та їх родин «Центр життєстійкості. РОДИНА 4.5.0»;
- Фастівський навчально-реабілітаційний центр «Крила надії».

Фактична кількість отримувачів соціальних послуг за попередній календарний рік у всіх організаціях **не перевищує планової**. Усі будівлі відповідають вимогам **інклюзивності**.

Фастівський міський територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) надає послуги таким вразливим групам:

- особи з інвалідністю;
- діти з інвалідністю;
- особи похилого віку;
- ветерани.

Бенефіціари **Фастівського міського центру соціальних служб**:

- діти-сироти;
- діти, позбавлені батьківського піклування;
- особи з інвалідністю;
- діти з інвалідністю;
- багатодітні сім'ї;
- сім'ї, де є одинокі батьки чи матері;
- сім'ї з дітьми ВПО, які прибули у громаду;
- випускники інтернатних закладів-особи з числа дітей-сиріт;
- звільнені з МПВ або УДО;
- сім'ї / особи у складних життєвих обставинах.

Вразливі групи населення, яким надає послуги **Центр підтримки та медико-психологічної реабілітації для військовослужбовців та їх родин «Центр життєстійкості. РОДИНА 4.5.0»:**

- особи з інвалідністю;
- ВПО;
- сім'ї з дітьми військовослужбовців;
- військовослужбовці ветерани.

Бенефіціари **Фастівського навчально-реабілітаційного центру «Крила надії»**

- діти-сироти;
- діти, позбавлені батьківського піклування;
- діти з інвалідністю;
- особи / сім'ї, які виховують дітей з інвалідністю.

Аналіз засвідчив, що **4 категорії бенефіціарів не входять** до переліку груп населення, з якими працюють установи-надавачі соціальних послуг у Фастівській громаді, а саме:

- прийомні сім'ї, патронатні сім'ї, опікуни, піклувальники;
- дитячі будинки сімейного типу;
- неповнолітні батьки;
- малозабезпечені сім'ї.

Перелік послуг, які надають установи-надавачі соціальних послуг у Фастівській громаді представлений у таблиці 3.

Таблиця 3

Перелік соціальних послуг, що надаються надавачами у Фастівській громаді

Перелік послуг	Назва установи			
	Фастівський міський територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)	Фастівський міський центр соціальних служб	Центр підтримки та медико-психологічної реабілітації для військовослужбовців та їх родин «Центр життєстійкості. РОДИНА 4.5.0»	Фастівський навчально – реабілітаційний центр «Крила надії»
001.0 інформування	ні	так	так	ні
002.0 консультування	ні	так	так	ні
002.1 консультативний кризовий телефон	ні	так	ні	ні
003.0 посередництво	ні	так	ні	ні
004.0 представництво інтересів	ні	так	такі	ні
005.0 надання притулку	ні	так	ні	ні
005.1 нічний притулок	ні	ні	ні	ні
006.0 короткотермінове проживанні	ні	ні	ні	ні
007.0 соціальна профілактика	ні	так	ні	ні

008.1 догляд та виховання дітей в умовах наближених до сімейних	ні	ні	ні	ні
009.1 підтримане проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю	ні	ні	ні	ні
009.2 підтримане проживання бездомних осіб	ні	ні	ні	ні
009.3 транзитне підтримане проживання / учбова соціальна квартира (будинок)	ні	ні	ні	ні
010.0 соціальний супровід	ні	ні	ні	ні
010.1 соціальний супровід сімей, осіб СЖО	ні	так	ні	ні
010.2 соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування	ні	так	ні	ні
011.0 соціальний супровід при працевлаштуванні та на робочому місці	ні	ні	ні	ні
012.0 екстрене (кризове) втручання	ні	так	ні	ні
013.0 соціальна адаптація	ні	так	такі	ні
013.1 соціально-трудова адаптація	ні	ні	ні	ні
014.0 соціальна інтеграція та реінтеграція	ні	так	ні	ні
015.1 догляд вдома	так	ні	ні	ні
015.2 догляд стаціонарний	ні	ні	ні	ні
015.3 денний догляд	ні	ні	ні	ні
015.3.1 денний догляд дітей з інвалідністю	ні	Планується адмініструвати	ні	так
015.4 паліативний догляд	ні	ні	ні	ні
016.0 персональний асистент	ні	ні	ні	ні
017.1 соціальна реабілітації осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями	ні	ні	ні	ні
017.2 соціально-психологічна реабілітація	ні	ні	ні	так
017.3 соціально-психологічна реабілітація осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин	ні	ні	ні	ні
017.4 соціально-психологічна реабілітація осіб із ігровою залежністю	ні	ні	ні	ні
018.1 тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють	ні	ні	ні	ні

догляд за дітьми з інвалідністю				
018.2 тимчасовий відпочинок для осіб, що здійснюють догляд за особами з інвалідністю, особами, які мають невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування	ні	ні	ні	ні
019.0 натуральна допомога	ні	ні	ні	ні
020.0 супровід під час інклюзивного навчання	ні	ні	ні	ні
021.0 фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних	так	ні	ні	ні
022.0 переклад жестовою мовою	ні	ні	ні	ні
023.0 транспортні послуги	так	ні	ні	ні

Як бачимо, у Фастівській громаді є певна кількість базових та інших послуг, які не надаються жодним надавачем соціальних послуг.

Базові соціальні послуги, які не надаються в громаді:

- денний догляд;
- догляд та виховання дітей в умовах наближених до сімейних;
- супровід під час інклюзивного навчання;
- натуральна допомога;
- соціальний супровід.
- переклад жестовою мовою.

Інші соціальні послуги, які не надаються у громаді:

- нічний притулок;
- короткотермінове проживання;
- підтримане проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю;
- підтримане проживання бездомних осіб;
- транзитне підтримане проживання / учбова соціальна квартира (будинок);
- догляд стаціонарний;
- соціально-трудова адаптація;
- соціальний супровід при працевлаштуванні та на робочому місці;
- паліативний догляд;
- персональний асистент;
- соціальна реабілітації осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями;
- соціально-психологічна реабілітація осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин;
- соціально-психологічна реабілітація осіб із ігровою залежністю;
- тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю;
- тимчасовий відпочинок для осіб, що здійснюють догляд за особами з інвалідністю, особами, які мають невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування.

Аналіз кадрового забезпечення надавачів соціальних послуг у Фастівській громаді свідчить, що у їхніх штатних розкладах **не представлені певні вузькі спеціалісти**, а саме:

- соціальний працівник;	- ерготерапевт;
- педагог соціальний;	- лікар-фізіотерапевт;
- вихователь соціальний по роботі з дітьми з інвалідністю;	- фізичний терапевт;
- асистент вихователя соціального по роботі з дітьми з інвалідністю	- лікар-невролог дитячий;
	- лікар-психіатр дитячий.

Посада **практичного психолога** є у всіх установах-надавачах соціальних послуг та представлена загалом **6-ма штатними одиницями**, які наразі заповнені. Зважаючи на високу потребу вразливих груп населення у психологічній допомозі та підтримці, кількість фахівців доцільно ще збільшувати.

Крім того, у громаді зареєстровано **185 дітей** на обліку служби у справах дітей як такі, що **перебувають у складних життєвих обставинах**, та **504 дитини дітей**, які перебувають на обліку у зв'язку з **обставинами, зумовленими стихійним лихом, техногенними аваріями, катастрофами, бойовими діями чи збройними конфліктами**, але при цьому в установах-надавачах соціальних послуг відсутні **дитячий невролог та дитячий лікар-психіатр**. Відповідні фахівці, найімовірніше, є у закладах охорони здоров'я громади, проте їхня залученість до сфери надання соціальних послуг у ситуації війни може істотно підвищити якість обслуговування сімей з дітьми.

3.2. Канали, організація інформування та рівень обізнаності про соціальні послуги, що надаються в територіальній громаді, їх зміст та порядок надання

Під час проведення у жовтні 2022 року **фокусованого групового інтерв'ю з бенефіціарами соціальних послуг** було виявлено, що **основними комунікаційними каналами** інформування мешканців про соціальні послуги у Фастівській громаді є **ФБ-сторінка Фастівської міської ради, ФБ-сторінка Служби у справах дітей, ФБ-сторінка ЦСССДМ, інформаційні буклети. Сайт громади** адаптований для людей з порушеннями зору. **Комітети самоорганізації населення** надають інформацію про доступні соціальні послуги в громаді. Встановлено **інформаційний стенд**, який не використовується у воєнний час. Інформація про послуги також публікується в **місцевій газеті «Перемога»** та наявна безпосередньо в **ЦСССДМ і Гуманітарному штабі**. Благодійна організація **«СОС Дитячі Містечка»** має сторінки у Facebook, Instagram, LinkedIn, розміщує інформацію на офіційному сайті, на плакатах у громадських місцях, у брошурах.

Водночас, результати колективного обговорення на **фокус-групі** засвідчили, що інформанти та інформантки **недостатньо орієнтуються** в інформації про те, що таке **соціальні послуги та де їх можна отримати**.

3.3. Висновки за результатами оцінювання організаційної спроможності територіальної громади у забезпеченні населення соціальними послугами та пропозиції щодо удосконалення

Згідно з даними, наведеними у **додатку 4** до Порядку, Фастівська міська територіальна громада **відповідає основним критеріям належного рівня організаційної спроможності** у забезпеченні населення соціальними послугами за такими **показниками**:

- організаційний розвиток суб'єктів системи надання соціальних послуг;
- узгодженість бюджетного планування з прогностичними та програмними документами економічного і соціального розвитку територіальної громади та завданнями щодо удосконалення соціальних послуг;
- розвиненість комунікацій органу місцевого самоврядування з громадою у сфері планування та здійснення видатків місцевого бюджету на соціальні послуги;
- забезпеченість органу місцевого самоврядування фінансовими ресурсами;
- стан управління видатками місцевого бюджету на соціальні послуги.

У громаді наявні **місцевий орган соціального захисту населення, а також надавачі соціальних послуг комунального сектору**, які мають відповідні статуси розпорядників коштів місцевого бюджету.

У **пункті 1.1.3 додатку 4** до Порядку, заповненою громадою зазначено що **моніторинг надання та оцінки якості соціальних послуг**, що надаються населенню за бюджетні кошти, у 2023 році **не проводився**, проте у **пункті 1.1.4** є позначка, що **моніторингом охоплено більшу частину послуг**. Така ж відповідь є у **пункті 1.1.5** щодо повноти охоплення соціальних послуг, які фінансуються за рахунок коштів місцевого бюджету, оцінкою якості соціальних послуг.

У громаді реалізується **участь суб'єктів системи надання соціальних послуг у визначенні потреб населення в соціальних послугах**; проводиться **внутрішня оцінка якості наданих соціальних послуг**; відбувається **навчання та підвищення кваліфікації персоналу**.

Обсяг коштів, які надавач соціальних послуг комунального сектору залучив у Фастівській громаді **за надані соціальні послуги на платній основі** у 2023 році склав 62 210 000 грн, що становить 0,7% від загального обсягу видатків. Також за результатами вжитих заходів у 2023 році **від благодійників була залучена фінансова та натуральна допомога**. Обсяг коштів, які надавачі соціальних послуг комунального сектору **залучили від благодійників для надання та розвитку соціальних послуг** у додатку 4 до Порядку громадою **не наведений**, при цьому є примітка, що звіт від благодійних організацій та фондів не надаються.

Фастівська громада у **2023 році не уклала угоди (договори) про співробітництво** у сфері організації надання соціальних послуг з **надавачами недержавного сектору**, як і **меморандуми, договори** про співробітництво у сфері організації надання соціальних послуг з **громадськими об'єднаннями, благодійними організаціями, проектами міжнародної технічної допомоги; договори про співробітництво територіальних громад** у сфері надання соціальних послуг та **угоди (договори) про співробітництво з районною та / або обласною радами**.

У загальному висновку щодо організаційного розвитку уповноважених органів у сфері надання соціальних послуг, надавачів соціальних послуг в додатку 4 до Порядку зазначено, що у Фастівській громаді з 2023 року активно реалізується гарантоване отримувачу право вільного вибору надавача соціальних послуг з числа включених до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг та фінансування соціальних послуг на підставі укладеного між надавачем та отримувачем соціальних послуг договору та плану. У висновку також йдеться про те, що **потребує активності недержавна сфера надавачів соціальних послуг з включенням їх у стратегію громади у сфері надання соціальних послуг**. У громаді сформульовані основні напрями розвитку комунальних надавачів і перелік послуг для **наочного бачення недержавним сектором незаповнених ніш у громаді**, та воєнний стан в країні і нестабільність у громаді з кадровим потенціалом через мобілізаційні заходи **стримують** громадські організації, ФОПів до реєстрації та активного залучення до місцевих ініціатив розширення соціальної сфери надавачів соціальних послуг.

У громаді **немає затвердженої стратегії розвитку територіальної громади**. Наразі даний стратегічний документ **перебуває на узгодженні та розгляді** у відповідальних структурних підрозділів для фінансової спроможності їх реалізувати та юридичного підґрунтя виконання, а також у депутатського корпусу для детального розгляду та затвердження на сесії Фастівської міської ради. До **аналітичної частини стратегії включено більшу частину основних положень** результатів визначення потреб населення у соціальних послугах та всі головні висновки. Стратегія **містить** оперативну ціль, завдання щодо розвитку та організації надання соціальних послуг; однак **не містить** системи показників для моніторингу. **Виконано більшу частину завдань** щодо розвитку та організації надання соціальних послуг. Надавачами комунального сектору **забезпечено основне виконання неповного обсягу базових соціальних послуг**, адміністрованих у Фастівській міській територіальній громаді через ЦНАП, шляхом прийняття рішення Управлінням соціального захисту населення про **платність, безоплатну основу чи диференційовану оплату** за отримання послуг, заявлених заявником.

Також у громаді **немає затверджених середньострокових прогнозних та програмних документів економічного і соціального розвитку** територіальної громади щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг (місцевих програм розвитку тощо). Натомість у додатку 4 до Порядку є інформація про те, що у громаді на виконанні функціонує **Комплексна програма забезпечення прав дітей та підтримки сімей з дітьми Фастівської міської територіальної громади «Назустріч дітям» на 2023-2027рр.**, затверджена рішенням Фастівської міської ради № 158-XXXIII-VIII від 20.12.2022 р., **Міська комплексна Програма «Турбота» на 2021-2025 рр.** від 23.12.2020 р. № XXXVIII- IV-VII, **«Програма підтримки заходів з мобілізаційної підготовки та територіальної оборони ФМТГ на 2023-2025рр.»** від 25.08.2023 р. № XXXVIII-XLV-VII.

До **опису проблеми**, на розв'язання якої спрямовані зазначені документи, **включено більшу частину основних положень** результатів визначення потреб населення у соціальних послугах, хоча і не зазначено, у рамках яких саме послуг мають відбуватися визначені заходи. Також **охоплено всі етапи надання соціальних послуг та передбачено фінансові**

ресурси для виконання заходів. Бюджет громади планується затвердити на сесії Фастівської міської ради 28.03.2024 року.

У громаді затверджені звіти про виконання середньострокових прогнозних та програмних документів економічного і соціального розвитку територіальної громади щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг (місцевих програм розвитку тощо) за підсумками звітнього року. **Більшу частину завдань** щодо розвитку та організації надання соціальних послуг **виконано** реалізацією системи і принципів надання та отримання соціальних послуг. Фастівська громада з 2023 року активно займається **розбудовою та комплексним охопленням частини населення, у якої є потреба в соціальних послугах, необхідним пакетом послуг у соціальній сфері.** На даному етапі формується обсяг і шляхи реалізації потреб і можливостей, наявних у працюючої соціальної інфраструктури громади. З цього приводу в коментарі до **пункту 2.2.6 додатку 4** до Порядку зазначається, що **висновки та прогнози наразі робити зарано.**

У громаді є затверджена програма економічного і соціального розвитку територіальної громади, яка містить завдання (заходи) щодо розвитку та організації надання соціальних послуг, **систему показників для моніторингу,** однак для реалізації завдань (заходів) **не передбачено фінансових ресурсів.** У 2023 році **виконано більшу частину завдань** щодо розвитку та організації надання соціальних послуг.

У громаді **затверджено прогноз місцевого бюджету,** який охоплює звітний та два наступних роки. У прогнозі місцевого бюджету **виокремлено видатки на соціальні послуги,** а у **бюджетних пропозиціях** до прогнозу місцевого бюджету **здебільшого враховані потреби у ресурсах,** необхідних для розвитку та забезпечення надання соціальних послуг, встановлених за результатами визначення потреб населення у соціальних послугах та відображених у середньострокових прогнозних та програмних документах економічного і соціального розвитку територіальної громади. У прогнозі місцевого бюджету на найближчі три роки **здебільшого врахований обсяг видатків на соціальні послуги,** передбачених у бюджетних пропозиціях до прогнозу місцевого бюджету, з незначним **коефіцієнтом у бік збільшення.**

Також затверджено **план діяльності на середньостроковий період** (на звітний та два наступних роки) **головного розпорядника коштів,** що реалізує політику у сфері соціальних послуг, який містить **здебільшого враховані заходи** щодо розвитку та організації надання соціальних послуг. У **бюджетному запиті враховані потреби в ресурсах,** необхідних для розвитку та організації надання соціальних послуг, встановлених за результатами визначення потреб населення у соціальних послугах та відображених у бюджетних пропозиціях до прогнозу місцевого бюджету. **Видатки на соціальні послуги,** зазначені в бюджетному запиті головного розпорядника бюджетних коштів, у проекті місцевого бюджету на 2024 рік у громаді **збільшено у порівнянні з 2023 роком,** хоча враховано сталий показник 2023 року з коефіцієнтом збільшення видатків через зростання прожиткового мінімуму та заробітної плати, удорожчання енергоносіїв.

Таким чином, **бюджетне планування у Фастівській громаді узгоджене з прогнозними та програмними документами економічного і соціального розвитку**

територіальної громади та завданнями щодо розвитку соціальних послуг. У загальному висновку в **пункті 2 додатку 4** до Порядку також вказані такі **проблемні питання**: відсутність всіх необхідних в громаді соціальних послуг та недостатнє охоплення існуючими послугами громадян, що їх потребують. Зазначено, що ці проблеми мають два **варіанти вирішення**:

- **розширення переліку соціальних послуг**, що надаються Комунальними закладами Фастівської міської ради, тим кадровим ресурсом, що вже затверджений;
- **залучення до надання соціальних послуг громадських об'єднань, релігійних та благодійних організацій, суб'єктів господарювання шляхом державно-приватного партнерства і соціального замовлення та реєстрації даних надавачів у Реєстрі**, щоб забезпечити **спроможність громади** підтримувати пільгові (статусні) категорії населення та допомагати іншим верствам вирішувати проблемні питання у родинах, відповідно до виявлених у них ресурсів.

Члени робочої групи у 2023 році брали участь у плануванні видатків місцевого бюджету на соціальні послуги на рік. У звітному році **була опублікована інформація з питань місцевого бюджету** в доступній для громадськості формі бюджету для громадян, зокрема, і щодо обсягу видатків на соціальні послуги та очікувані результати. Також у 2023 році в громаді **були проведені консультації з громадськістю** з метою представлення проекту бюджету на звітний рік та отримання зворотного зв'язку. З приводу цього пункту зазначено, що простежується певна **зацікавленість громадськості у даному питанні**, проте населення **ще потребує інформативних роз'яснень про порядок отримання даних послуг**.

У 2023 році в громаді **не було застосовано механізм громадського бюджету та не проведено конкурс громадських проєктів** та наведено пояснення щодо цього: «Через військовий стан в Україні у громаді першочергово забезпечується безперебійна діяльність критичної інфраструктури та всі можливі ресурси направляються на підтримку обороноздатності країни та збройних сил, тому конкурс громадських проєктів у 2022 та 2023 році не проводився. До 2022 року дані конкурси проводились щорічно з 2017 року – партиципаторним бюджетуванням на загальну суму з місцевого бюджету 1 млн. грн., з 2021 року – при організації діяльності міської громади з 8-мома старостинськими округами на суму 1,5 млн. грн».

Мобілізація власних доходів місцевого бюджету у Фастівській громаді за 2022-2023 роки характеризується показниками, наведеними у таблиці 4.

Таблиця 4

Мобілізація власних доходів місцевого бюджету у Фастівській міській територіальній громаді

Показник	Роки	
	2022	2023
Обсяг власних доходів загального фонду місцевого бюджету (доходів місцевого бюджету, крім міжбюджетних трансфертів), тис. грн	430 950,7	482 948,8

Обсяг власних доходів місцевого бюджету (доходів місцевого бюджету, крім міжбюджетних трансфертів) у розрахунку на одну особу, яка проживає в територіальній громаді, грн	7,02	7,7
Рівень виконання планових показників за власними доходами у звітному році та двох попередніх роках, %	84,1	97,2
Частка доходів загального фонду місцевого бюджету (крім субвенцій та додаткової дотації на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я), що спрямована на соціальні послуги, %	3,9	5

У 2022 році обсяг **базової дотації** склав **3155** тис. грн, а у 2023 році – **3330,7** тис. грн.

Конкурси для місцевого самоврядування у 2023 році не проводились. Реалізація **проектів для розвитку інфраструктури соціальних послуг** та наповнюваності самих послуг відбувається **шляхом грантової діяльності на конкурсній основі.** У громаді протягом 2022-2023 років **реалізовано 12 грантових заявок від міжнародних партнерств.**

Місцевий орган соціального захисту населення поінформував обласну військову адміністрацію про **неможливість задоволення потреб населення територіальної громади у соціальних послугах, крім базових соціальних послуг**

Місцевий орган соціального захисту населення (орган місцевого самоврядування) у звітному році **не брав участі у виконанні комплексних програм, регіональних програмах розвитку, проєктах, заходах обласної військової адміністрації, які передбачають розвиток соціальних послуг.**

Обсяг і динаміка видатків місцевого бюджету на соціальні послуги за 2022 – 2023 роки представлені у таблиці 5.

Таблиця 5

**Обсяг і динаміка видатків місцевого бюджету
Фастівської міської територіальної громади**

Загальний обсяг видатків місцевого бюджету на соціальні послуги, в тому числі:	Роки	
	2022	2023
Забезпечення соціальними послугами за місцем проживання, які не здатні до самообслуговування у зв'язку з похилим віком, хворобою, інвалідністю, тис. грн	9 083,9	11 260,8
Утримання та забезпечення діяльності центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, тис. грн	2 772,7	2 993,9
Інші бюджетні програми, тис. грн	5 167,9	9 733,2

Обсяг видатків місцевого бюджету на соціальні послуги в розрахунку на одну особу, що проживає у територіальній громаді, грн	588 216,9	603 896,3
Частка видатків на соціальні послуги у загальному обсязі видатків місцевого бюджету, %	2,3	4
Рівень виконання планових показників видатків місцевого бюджету на соціальні послуги, %	100	100

Паспорти бюджетних програм, згідно з якими передбачено фінансування соціальних послуг, були **затверджені вчасно**. **Мета** бюджетних програм **відповідає пріоритетам** економічного і соціального розвитку, а **завдання відповідають меті**. Постійно **проводиться аудит відповідності** меті бюджетних програм і контролюється профільними заступниками своїх напрямків та заходів зазначених у Програмах. Відповідність завдань до мети відбувається на постійній основі з **погодженням фінансового управління**. По закінченню кожного бюджетного року проводиться **звіт і моніторинг** із зазначенням кількісних показників і об'єму видатків з зазначенням відповідності меті і завдань. Щороку проводиться моніторинг, який висвітлюється, із зазначенням показників результативності у процентному співвідношенні.

Гендерний аналіз бюджетних програм, в межах яких відбувається надання соціальних послуг, у 2023 році у громаді не проведений.

У загальному висновку в **додатку 4** до Порядку зазначено, що наразі **надання соціальних послуг лише набуває пріоритетної направленості у діяльності місцевої влади**. Їм приділяється значна увага, проте утримання освітніх та медичних закладів не залишає значних ресурсів у бюджеті, доходна частина якого зменшується через воєнний стан в країні. Як наслідок, зберігається низка **суттєвих проблем**:

- відсутність регулярного механізму визначення потреб мешканців у соціальних послугах;
- незабезпеченість ФМТГ фахівцями із соціальної роботи, соціальними менеджерами, які є більш високооплачуваними спеціалістами, ніж соціальні працівники і соціальні робітники.

Проблема забезпеченості фахівцями, які безпосередньо надають соціальні послуги, є актуальною та набуває стадії детального розгляду. У громаді **розроблено програму розвитку соціальних послуг** у Фастівській міській територіальній громаді, де вперше, детально проаналізовано **кадровий потенціал**, наявні **ресурси** у громаді, адміністровані **соціальні послуги** і **заходи** для комплексної адресної підтримки вразливих верств населення та створення належних умов для їх надання і отримання.

Усе вищезазначене дає привід стверджувати, що **наявні ресурси та надавачі соціальних послуг, які функціонують у Фастівській міській територіальній громаді, створюють можливості вчасно реагувати на соціальні та демографічні процеси, попереджувати виникнення соціальних проблем та задовольняти попит громадян на соціальні послуги**.

4. Рекомендації щодо покращення соціальної допомоги та послуг за результатами емпіричного дослідження у Фастівській міській територіальній громаді

Під час **колективного обговорення на фокус-групі**, проведеної у місті Фастів у жовтні 2022 року, учасники та учасниці дослідження зазначили необхідність розвивати у громаді наступні **ініціативи**:

- створення батьківських груп самопідтримки (5 згадувань);
- додаткові консультації, інформування про отримання соціальних допомог та послуг (3 згадування);
- додаткові консультації, інформація спеціалістів про особливості догляду і виховання дітей (1 згадування);
- надання допомоги психолога (1 згадування);
- створення громадських організацій для підтримки сімей військовослужбовців (1 згадування).

Загалом учасники та учасниці **емпіричного дослідження** у місті Фастів висловили сподівання на те, що держава буде ефективніше працювати у напрямку створення дієвих механізмів соціального захисту та підтримки соціально вразливих груп населення.

5. Джерела інформації та даних

У межах проєкту **«Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні»** для проведення дослідження з визначення потреб населення Фастівської міської територіальної громади в соціальних послугах, моніторингу оцінювання організаційної спроможності надання послуг для дітей та сімей з дітьми і написання аналітичного звіту за їх результатами були використані такі **нормативні документи**.

1. **Закон України «Про соціальні послуги»;**

2. Додатки 1, 2, 3 та 4 до **Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах**, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики від 19 квітня 2023 року № 130-Н, **адаптовані дослідницької командою проєкту «Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні»** відповідно до завдань проєкту в частині збору та аналізу даних щодо стану розвитку сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, патронату над дитиною та потреб у їх розвитку;

3. **Класифікатор соціальних послуг**, затверджений наказом Міністерства соціальної політики від 23 червня 2020 року № 429.

Використані в аналітичному звіті **статистичні та інші дані щодо роботи суб'єктів системи надання соціальних послуг** отримані в результаті заповнення відповідальними представниками Фастівської міської територіальної громади зазначених **додатків до Порядку**.

Інформація від бенефіціарів соціальної допомоги та послуг зібрана під час **фокусованого групового інтерв'ю та анкетування** жителів Фастівської міської територіальної громади, проведених у лютому 2024 року в межах проекту **«Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні»**.

ДОДАТКИ:

1. Презентація Фастівської ТГ_Городенка 14 березня.pptx
2. Фастівська громада_Додаток 1 до Порядку.docx
3. Фастівська громада_Додаток 2.1 до Порядку_Навчально-реабілітаційний центр.docx
4. Фастівська громада_Додаток 2.1 до Порядку_Територіальний ЦООГ.docx
5. Фастівська громада_Додаток 2.1 до Порядку_ФМЦСС.docx
6. Фастівська громада_Додаток 2.1 до Порядку_ЦПМСД.docx
7. Фастівська громада_Додаток 2.2 до Порядку.docx
8. Фастівська громада_Додаток 3.1 до Порядку.docx
9. Фастівська громада_Додаток 3.2 до Порядку.docx
10. Фастівська громада_Додаток 4 до Порядку.docx

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ за результатами визначення потреб у соціальних послугах населення Городенківської територіальної громади

1. Вступна частина

1.1. Профіль територіальної громади

Городенківська міська територіальна громада була створена у червні 2020 року. До її складу входить **місто Городенка та 39 сіл**.

Загалом у громаді станом на 1 січня 2024 року проживають **44264 особи**, з яких 8722 людей у місті та 35542 у селах (табл. 1). Згідно з даними на порталі gromada.info, у найменшому з сіл громади (с. Острівець) зареєстровано 649 жителів, а у найбільшому (с. Торговиця) – 4100 мешканців.

1.2. Основні тенденції соціально-демографічних процесів у територіальній громаді

Статеві-вікова структура населення громади в цілому відображає загальноукраїнські тенденції (див. таблицю 1):

- **частка дитячого населення** віком 0 – 17 років складає **18%** від загальної чисельності жителів громади;
- приріст населення не визначався, оскільки немає даних про кількість померлих.

Дані про чисельність осіб похилого віку в межах дослідження не збирались, а щодо кількості осіб віком 14-35 років по громаді не були надані, тож можливість визначити наявність характерної для країни в цілому **тенденції старіння населення** відсутня, проте, зважаючи на актуальну соціально-демографічну ситуацію, її вірогідність є доволі високою.

Таблиця 1

Демографічна структура Городенківської громади станом на 1 січня 2024 року

Показник	Кількість осіб
Чисельність населення всього	44264
Чисельність жінок	25675
Чисельність чоловіків	18589
Чисельність міського населення із загальної кількості	8722
Кількість жінок з міського населення	Дані відсутні
Кількість чоловіків з міського населення	Дані відсутні
Чисельність сільського населення із загальної кількості	35542
Кількість жінок із сільського населення	Дані відсутні
Кількість чоловіків із сільського населення	Дані відсутні
Чисельність дитячого населення віком 0-17 років	7947

Кількість дівчат	Дані відсутні
Кількість хлопців	Дані відсутні
Кількість народжених	191
Кількість померлих	Дані відсутні

2. Характеристики вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, та стан охоплення їх соціальними послугами.

2.1. Чисельність вразливих груп населення

У Городенківській громаді згідно з інформацією, наведеною в **додатках 1 та 3.1 до Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах** (далі – Порядок), загалом на обліку перебуває **більше 5000 осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення**, зокрема:

- 2962 сім'ї, члени яких мають інвалідність, з них 192 сім'ї, у яких інвалідність мають діти;
- 459 внутрішньо переміщені особи (при цьому виявлена невідповідність у додатку 1 до Порядку загального числа ВПО сумі кількості жінок, чоловіків та дітей);
- 459 осіб, яким заподіяно шкоду пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією;
- 370 багатодітних сімей, у яких виховується 479 дітей;
- 255 дитини з інвалідністю;
- 151 особа, які постраждали від домашнього насильства;
- 140 осіб, зареєстрованих у центрі зайнятості як безробітні;
- 115 дитини з особливими освітніми потребами;
- 105 одиноких матерів, з яких 2 неповнолітні;
- 68 осіб, які перебувають на обліку органу пробації;
- 53 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з яких 9 виховуються в дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях, 35 перебувають під опікою / піклуванням, 9 влаштовано на цілодобове перебування (від однієї доби на тиждень) до закладів інституційного догляду та виховання дітей, 2 усиновлених дитини;
- 30 осіб у віці 18-23 роки з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування;
- 38 сімей, що перебувають у складних життєвих обставинах, у яких виховуються 108 дітей;
- 22 дитини, які перебувають на обліку у зв'язку з обставинами, зумовленими стихійним лихом, техногенними аваріями, катастрофами, бойовими діями чи збройними конфліктами;
- 16 дітей, батьки або один із батьків яких загинули внаслідок військової агресії;
- 15 сімей, які отримують соціальні послуги;

- 12 дітей на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах;
- 7 сімей, які отримують державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям, у яких виховується 21 дитина, та інші.

Найчисельнішою серед вразливих груп населення в Городенківській громаді є сім'ї, члени яких мають інвалідність. На фокусованому груповому інтерв'ю, яке проводилось у місті Городенка з бенефіціарами соціальної допомоги та послуг у Городенківській громаді, з-поміж 11 учасниць та 1 учасника цю категорію сімей представляли 2 особи. Також у дослідженні взяли участь 4 одинокі матері, вихователька дитячого будинку сімейного типу, патронатна мати, опікун дитини з інвалідністю та по одній представниці багатодітних сімей, сімей, де діти постраждали від воєнних дій та внутрішньо переміщених сімей. У п'яти осіб, присутніх на фокус-групі, в родині одна дитина, у двох по двоє дітей, ще у двох – по троє, а у трьох учасниць в родині більше чотирьох дітей.

2.2. Чинники, що зумовлюють вразливість / складні життєві обставини, які найбільш поширені в територіальній громаді

Учасник та учасниці фокус-групи в місті Городенка, визначили матеріальний стан своїх сімей наступним чином:

- вистачає на продукти й одяг, але ми не можемо купувати дорогі речі, наприклад нову побутову техніку (6 осіб);
- вистачає на продукти харчування, але не вистачає на одяг (3 особи);
- не вистачає коштів навіть на продукти харчування (1 особа).

Три учасниці не змогли визначити матеріальний рівень своїх родин.

За результатами колективного обговорення були виявлені такі чинники, що зумовлюють вразливість і складні життєві обставини:

- фінансові труднощі (7 згадувань);
- труднощі з вихованням та освітою дітей (5 згадувань);
- труднощі із забезпеченням дітей їжею, одягом, ліками, шкільним приладдям (4 згадування);
- труднощі з отриманням допомоги фахівця-логопеда (2 згадування);
- труднощі з лікуванням та доглядом дитини з інвалідністю (1 згадування).

2.3. Основні соціальні проблеми, актуальні для Городенківської територіальної громади

Головні проблеми, які артикулювали учасники дослідження, — це недостатній рівень фінансового забезпечення, проблеми із житлом для ВПО, труднощі в пошуку роботи, маленький розмір допомоги, високі ціни на продукти й ліки, нестача коштів на побутові прилади, одяг, предмети гігієни та шкільне приладдя для дітей, складнощі з проходженням медичного обстеження, відсутність дієвої психологічної підтримки, труднощі адаптації дітей до офлайн-навчання та інші питання. Крім того, учасники фокус-групи з числа постійних жителів громади нарікали на те, що на їхні потреби звертають менше уваги і надають менше натуральної допомоги порівняно із внутрішньо переміщеними особами.

У відповідь на питання, **чи пристосоване житло**, в якому ви проживаєте після переміщення / евакуації, до потреб ваших та ваших дітей, троє учасників фокус-групи з числа ВПО повідомили, що так.

Говорячи про **стан доріг та роботу громадського транспорту**, учасники дослідження звернули увагу на такі недоліки:

- відсутність можливості користуватись правом пільгового проїзду у транспорті через відмову водіїв;
- незадовільний стан доріг у місті;
- відсутність шкільних автобусів для дітей, які живуть далеко від центру міста;
- неможливість дістатись ввечері з Городенки до села Чортовець (відмінили рейс, який йшов з міста о 18.00), що не дає можливість дітям відвідувати гуртки;
- поганий стан доріг у селі Чортовець.

В якості **позитивного моменту** учасниці фокус-групи зауважили, що у місті почали облаштовувати пандуси, безбар'єрні простори для маломобільних людей.

Щодо роботи **медичної системи** громади учасники фокусованого групового інтерв'ю висловили низку **побажань**:

- перенести реєстратуру в поліклініці на перший поверх, щоб не треба було за направленнями до вузьких спеціалістів підійматись на третій поверх;
- оптимізувати роботу поліклініки щодо необхідності багато разів ходити за направленнями та контактувати з іншими хворими людьми;
- контролювати, щоб лікарі приймали пацієнтів згідно з часом, указаним в талонах, бо важко буває потрапити на прийом, особливо під час проходження медичного огляду;
- більше допомагати вразливим групам населення з придбанням ліків;
- покращити можливості звертатись по безоплатні консультації до вузьких спеціалістів.

Рівень надання **освітніх послуг у громаді** також оцінений загалом **позитивно**. Більшість учасниць відзначили уважне ставлення вчительок до дітей, підтримку з їхнього боку батьків, у чиїх дітей є труднощі з навчанням. Водночас, вихователька дитячого будинку сімейного типу розповіла, що її підопічній дівчинці з проблемною поведінкою у двох школах вчителі не змогли допомогти адаптуватися. Також одна з мам нарікала на суворе ставлення до дитини з боку вчительок пенсійного віку. Крім того, учасниці фокус-групи висловили **зауваження** щодо відсутності підручників для п'ятого класу, які потрібно було купувати за великі кошти, відсутності харчування у школі села Чортовець, неналежної якості харчування в деяких інших школах громади, а також неможливості зниженої оплати за харчування дітей з сімей пільгових категорій.

2.4. Стан охоплення соціальною допомогою та послугами вразливих груп населення

Соціальні послуги у громаді згідно з даними **додатку 1** до Порядку отримують 15 сімей. Це число не співпадає з даними щодо кількості сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, яких вказано 38, тож логічно припустити, що не всі родини цієї категорії охоплені соціальними послугами.

Згідно з **додатком 3.1** до Порядку **кількість осіб, які звертались** щодо отримання соціальних послуг, та осіб/сімей, щодо яких надійшли звернення/ повідомлення про потребу в соціальних послугах за попередній календарний рік, **не завжди співпадає** з кількістю осіб/сімей, щодо яких за результатами оцінювання потреб **зроблено висновок про потребу в наданні** соціальних послуг та з кількістю осіб / сімей, які **отримували соціальні послуги** у звітному періоді.

Втім, у деяких вразливих групах населення **кількість осіб / сімей, які отримали соціальні послуги, дорівнює загальній кількості тих, хто перебуває на обліку**. Це такі категорії, як;

- сім'ї, дітей з яких влаштовано до закладів інституційного догляду та виховання дітей;	виховуються в прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу;
- діти, які постраждали від домашнього насильства;	- діти, влаштовані в сім'ї патронатних вихователів протягом звітного періоду;
- діти, які перебувають на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах;	- діти, які зазнали жорстокого поводження;
- діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, влаштовані на цілодобове перебування до закладів інституційного догляду та виховання незалежно від типу, форми власності та підпорядкування;	- діти з інвалідністю підгрупи А;
- діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, які	- діти, причиною інвалідності яких є розлади психіки;
	- діти з тяжкими захворюваннями, розладами, травмами, станами (в тому числі до встановлення інвалідності);
	- особи, які перебувають на обліку органу пробації.

Щодо **груп**, у яких послугами охоплена **частина потенційних отримувачів**, зафіксовано, що **соціальні послуги отримала така частка осіб / сімей, які по них звертались**:

- 32,1% дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у їхньому числі 100% з тих, хто виховуються в прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу;
- 13,3% осіб з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування (у віці 18-23 роки), які проживають в територіальній громаді;
- 4,6% осіб, яким заподіяно шкоду пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією;
- 4,7% сімей, де є діти з інвалідністю;
- 2,6% осіб, які постраждали від домашнього насильства;
- 2,6% ВПО.
- 0,3% сімей, члени яких мають інвалідність.

Варто зазначити, що протягом звітного періоду послуги були **призначені, але не надані** жодній особі / сім'ї з категорій сім'ї, які отримують державну соціальну допомогу

малозабезпеченим сім'ям, та особи з розладами психіки та поведінки, пов'язаними з уживанням усіх груп психоактивних речовин.

Учасник та учасниці фокусованого групового інтерв'ю під час заповнення анкет відповіли, що у разі потреби вони **звертаються по допомогу** до родичів (7 згадувань), представників благодійних фондів та організацій (2 згадування), волонтерів (2 згадування), представників органів місцевої влади (1 згадування), друзів і колег (1 згадування). Один інформант повідомив, що ні до кого не звертається по допомогу. Крім того, переважна більшість під час обговорення зазначили, що звертаються по допомогу не часто. Імовірно, така ситуація може бути пов'язана, зокрема, з невисокою обізнаністю щодо того, яким чином можна це зробити і на що розраховувати.

Серед **інституцій**, до яких вони звертаються по допомогу, інформантом та інформантками були названі **відділ соціального захисту, соціальна служба у справах дітей, органи соціального захисту населення, ЦНАП, Пенсійний фонд**.

Оцінюючи **досвід отримання соціальної допомоги та послуг**, учасник і учасниці фокус-групи зазначили такі моменти:

- складність оформлення допомоги малозабезпеченим сім'ям та інших виплат через обмеження рівня доходу, який дає право на неї претендувати;
- труднощі та затягування процесу оформленні документів на опіку;
- недостатній розмір допомог, який не відповідає потребам сім'ї;
- необхідність кожного разу подавати той самий пакет документів для переоформлення допомоги кожних пів року;
- неаргументовані відмови у прийнятті документів у претендентів на допомогу;
- труднощі у спілкуванні зі співробітниками пенсійного фонду, ЦНАПУ та відділу соціального захисту у місті Коломия, відмови в консультаціях та надання інформації;
- невідповідність інформації про допомоги та пільги, яка поширюється у засобах масової інформації, реальній ситуації щодо можливості їх оформлення та отримання;
- нестача юридичної допомоги.

Окремо учасниці та учасник фокус-групи зауважили, що **високо оцінюють** роботу **служби у справах дітей міста Городенка**, яка завжди оперативно реагує на звернення, надає вчасну та якісну допомогу.

У відповідь на питання, **чи знають вони фахівців соціальної роботи / соціальних працівників**, які надають послуги і обслуговують жителів громади, **5** учасників зазначили, що знають і контактують під час отримання послуг, **3** сказали, що знають, але послуг не отримують, **1** – що не знає і не цікавився, а **3-м** особам було важко відповісти на це питання.

Оцінки учасниць та учасника фокус-групи щодо **задоволеності якістю отриманих послуг** за результатами анкетування виявились такими: **5** осіб продемонстрували позитивне ставлення, **2** особи висловили незадоволення, а **5-м** учасникам виявилось важко відповісти на це питання. Під час обговорення інформанти говорили про загалом прийнятний рівень обслуговування фахівцями органів соціального захисту та соціальними

працівниками, наголошуючи, водночас, на складнощах із з'ясуванням того, як оформлювати і продовжувати допомогу для ВПО.

Одна з учасниць дослідження з числа ВПО зазначила, що до шелтеру, де вона проживає, часто приїздять **представники гуманітарних та благодійних організацій**, зокрема «Люди в біді», «СОС Дитячі містечка», «Право на захист», «Карітас Коломия» та інші.

Примітно, що в процесі **колективного** обговорення інформанту та інформанткам було **складно чітко назвати перелік послуг**, які вони можуть отримувати від соціальних служб, та визначитись з тим, якими послугами вони користувались протягом останнього року. Під час анкетування, коли респонденти мали перед очима перелік послуг, складений відповідно до затвердженого Міністерством соціальної політики **Класифікатора соціальних послуг**, були отримані такі відповіді щодо **послуг, які вони отримали в громаді протягом минулого року**:

- інформування (7 осіб);	- натуральна допомога, зокрема їжа, одяг,
- консультування (2 особи);	ліки, засоби гігієни (1 особа);
- соціальна профілактика (2 особи);	- соціальна адаптація (1 особа);
- посередництво (1 особа);	- надання притулку (1 особа).

Зафіксована ситуація щодо **розбіжностей у відповідях** на питання про соціальні послуги в процесі колективного обговорення та при індивідуальному заповненні анкет може свідчити про те, що в учасників дослідження **не вистачає чіткого уявлення про перелік та зміст послуг**, яке вони могли б впевнено артикулювати в аудиторії під час колективного обговорення.

Аналіз наданих соціальних послуг за класифікацією згідно з **додатком 3.2.** до Порядку засвідчив, що в усіх вразливих групах населення кількість осіб / сімей, які отримували послугу за минулий рік, дорівнює числу осіб / сімей, що належать до потенційних отримувачів соціальних послуг у громаді. У 2023 році у громаді були **надані такі соціальні послуги**:

- консультування;	- догляд вдома;
- інформування;	- догляд стаціонарний;
- посередництво;	- соціальна профілактика;
- представництво інтересів;	- соціальний супровід.
- соціальна адаптація;	

Порівнюючи **актуальний стан** справ із **ситуацією до повномасштабного вторгнення**, постійні жителі громади зазначили, що загальних обсяг послуг не змінився, але деякі виплати, зокрема для дітей, що перебувають під опікою, взагалі не підвищувались та наразі не можуть покрити нагальні потреби.

2.5. Основні потреби у соціальних послугах жителів територіальної громади з числа вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах

Обговорюючи **запити на послуги**, учасниці та учасники фокус-групи переважно говорили про недостатність фінансової допомоги, психологічної, інформаційної та медично-консультаційної підтримки. Серед **першочергових послуг**, у яких є гостра потреба, були названі такі:

- натуральна допомога, зокрема, їжа, одяг, ліки, засоби гігієни (5 осіб);
- консультування (2 особи);
- посередництво (2 особи);
- представництво інтересів (2 особи);
- соціально-трудова адаптація (2 особи);
- транспортні послуги (1 особа).

Водночас, **6 осіб** не змогли визначитись з відповіддю на це питання. В анкетах, крім того, були зазначені **потреби** у наданні житла, меблів, побутових приладів та гаджетів для навчання дітей, консультуванні щодо можливостей отримання допомоги, допомозі з лікуванням. Серед **послуг, яких не вистачає** їм та членам їхніх сімей, респонденти під час анкетування назвали такі:

- натуральна допомога, зокрема, їжа, одяг, ліки, засоби гігієни (4 особи);	- соціальна інтеграція та реінтеграція і соціальні адаптація (по 2 особи);
- консультування (3 особи);	- інформування (1 особа);
- посередництво (2 особи);	- соціальна профілактика (1 особа).

Основні запити на допомогу від учасників фокус-групи за результатами анкетування:

- фінансова допомога (7 згадувань);
- консультації психолога (4 згадування);
- юридична консультація (3 згадування);
- натуральна допомога — продукти, ліки, одяг, канцтовари (3 згадування);
- інформування щодо законодавства про соціальні допомоги та пільги (2 згадування);
- допомога фахівця-логопеда (2 згадування);
- сприяння в дотриманні водіями громадського транспорту законодавчої норми про безоплатний проїзд дітей із багатодітних родин (2 згадування);
- надання ліків за рецептом на безоплатній основі (1 згадування).

Щодо питання про **необхідність забезпечення у громаді потрібних товарів та послуг** найбільше запитів учасників фокус-групи з числа **ВПО** було щодо такого:

- інформаційна підтримка (3 згадування);	
	по 2 згадування:
- продукти харчування;	- юридична допомога;
- побутові товари;	- тимчасове проживання;
- одяг;	- довготривале проживання;
- ліки;	- постійне проживання.
- медична допомога;	

3. Стан системи надання соціальних послуг і потреби для її подальшого розвитку

3.1. Наявні ресурси

Згідно інформації з додатку 2 до Порядку надавачем соціальних послуг Городенківської громади є Комунальний заклад «Центр соціального обслуговування» Городенківської міської ради

Фактична кількість отримувачів соціальних послуг за попередній календарний рік в організації не перевищує планової. Будівля відповідає вимогам інклюзивності.

Комунальний заклад «Центр соціального обслуговування» Городенківської міської ради надає послуги таким категоріям осіб:

- діти-сироти;
- діти, позбавлені батьківського піклування;
- особи з інвалідністю;
- діти з інвалідністю;
- особи, сім'ї, які опинилися у складних життєвих обставинах;
- одинокі матері, неповнолітні батьки;
- особи похилого віку;
- ВПО.

Аналіз засвідчив, що три категорії бенефіціарів не входять до переліку груп населення, з якими працюють установи-надавачі соціальних послуг в Городенківській громаді, а саме:

- прийомні сім'ї, патронатні сім'ї, опікуни, піклувальники;
- малозабезпечені сім'ї;
- дитячі будинки сімейного типу.

Перелік послуг, які надає установа – надавач соціальних послуг у Городенківській громаді представлений у таблиці 2.

Таблиця 2

Перелік соціальних послуг, що надаються надавачами в Городенківській громаді

Перелік послуг	Комунальний заклад «Центр соціального обслуговування» Городенківської міської ради
001.0 інформування	так
002.0 консультування	так
002.1 консультативний кризовий телефон	ні
003.0 посередництво	так
004.0 представництво інтересів	так
005.0 надання притулку	ні
005.1 нічний притулок	ні
006.0 короткотермінове проживання	ні
007.0 соціальна профілактика	так
008.1 догляд та виховання дітей в умовах наближених до сімейних	ні
009.1 підтримане проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю	ні
009.2 підтримане проживання бездомних осіб	ні

009.3 транзитне підтримане проживання / учбова соціальна квартира (будинок)	ні
010.0 соціальний супровід	так
010.1 соціальний супровід сімей, осіб СЖО	ні
010.2 соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування	ні
011.0 соціальний супровід при працевлаштуванні та на робочому місці	ні
012.0 екстрене (кризове) втручання	ні
013.0 соціальна адаптація	так
013.1 соціально-трудова адаптація	ні
014.0 соціальна інтеграція та реінтеграція	ні
015.1 догляд вдома	так
015.2 догляд стаціонарний	так
015.3 денний догляд	ні
015.3.1 денний догляд дітей з інвалідністю	ні
015.4 паліативний догляд	ні
016.0 персональний асистент	ні
017.1 соціальна реабілітації осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями	ні
017.2 соціально-психологічна реабілітація	ні
017.3 соціально-психологічна реабілітація осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин	ні
017.4 соціально-психологічна реабілітація осіб із ігровою залежністю	ні
018.1 тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю	ні
018.2 тимчасовий відпочинок для осіб, що здійснюють догляд за особами з інвалідністю, особами, які мають невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування	ні
019.0 натуральна допомога	ні
020.0 супровід під час інклюзивного навчання	ні
021.0 фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних	ні
022.0 переклад жестовою мовою	ні
023.0 транспортні послуги	ні

Як бачимо, у Городенківській громаді є певна кількість базових та інших послуг, які не надаються надавачем соціальних послуг.

Базові послуги, які не надаються у громаді:

- надання притулку;
- догляд та виховання дітей в умовах наближених до сімейних;
- екстрене (кризове) втручання;
- соціальна інтеграція та реінтеграція;
- денний догляд;
- натуральна допомога;

- супровід під час інклюзивного навчання;
- переклад жестовою мовою.
- фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних;

Інші послуги, які не надаються у громаді:

- консультативний кризовий телефон;
- нічний притулок;
- короткотермінове проживання;
- підтримане проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю;
- підтримане проживання бездомних осіб;
- транзитне підтримане проживання / учбова соціальна квартира (будинок);
- соціальний супровід сімей, осіб СЖО;
- соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування;
- соціальний супровід при працевлаштуванні та на робочому місці;
- соціально-трудова адаптація;
- паліативний догляд;
- персональний асистент;
- денний догляд дітей з інвалідністю;
- соціальна реабілітації осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями;
- соціально-психологічна реабілітація;
- соціально-психологічна реабілітація осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин;
- соціально-психологічна реабілітація осіб із ігровою залежністю;
- тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю;
- транспортні послуги;
- тимчасовий відпочинок для осіб, що здійснюють догляд за особами з інвалідністю, особами, які мають невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування.

Аналіз кадрового забезпечення надавача соціальних послуг у Городенківській громаді свідчить, що у його штатному розкладі не представлені певні вузькі спеціалісти, а саме:

- соціальний педагог;
- соціальний вихователь по роботі з дітьми з інвалідністю;
- лікар загальної практики — сімейний лікар;
- асистент соціального вихователя по роботі з дітьми з інвалідністю;
- логопед;
- ерготерапевт;
- вчитель спеціальної освіти (вчитель-дефектолог);
- вчитель-реабілітолог;
- лікар-фізіотерапевт;
- дитячий лікар-невролог;
- дитячий лікар-психіатр;
- сестра медична (брат медичний).

Посада **практичного психолога** є в установі-надавачі соціальних послуг та представлена 1 штатною одиницею, яка наразі не заповнена. Зважаючи на **високу потребу** вразливих груп населення у психологічній допомозі та підтримці, таку ситуацію **важко назвати прийнятною**.

Крім того, у громаді зареєстровано **12 дітей**, які перебувають на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у **складних життєвих обставинах**, та **22 дитини**, які

перебувають на обліку у зв'язку з **обставинами, зумовленими стихійним лихом, техногенними аваріями, катастрофами, бойовими діями чи збройними конфліктами**, але при цьому в установах-надавачах соціальних послуг відсутні **дитячий невролог та дитячий лікар-психіатр**. Відповідні фахівці, найімовірніше, є у закладах охорони здоров'я громади, проте їхня залученість до сфери надання соціальних послуг у ситуації війни може істотно підвищити якість обслуговування сімей з дітьми.

3.2. Стан інформування та обізнаності населення про соціальні послуги, що надаються в територіальній громаді, їх зміст та порядок надання

За словами учасників та учасниць фокус-групового дослідження, основними джерелами інформації щодо соціальної допомоги та послуг для них є **тематичні телеграм-канали та вайбер-групи**. Особливо це стосується інформантів з числа ВПО. Крім того, деякі бенефіціари зазначили, що у них на постійній відбувається **комунікація із фахівцями служб соціального захисту**, які інформують їх у разі потреби.

Серед **критичних зауважень** інформанти наголосили на невідповідності інформації щодо порядку переоформлення соціальних виплат для ВПО, яка поширюється у відкритих джерелах, тій, яку озвучують співробітники ЦНАПУ та органів соціального захисту.

Учасник та учасниці дослідження зазначили, що вони **зацікавлені в отриманні інформації** щодо своїх прав та законних можливостей отримання соціальної допомоги та послуг.

Під час анкетування респонденти вказали, що хотіли б отримувати такі **інформаційні послуги в громаді**:

- розміщення інформації про соціальну допомогу та послуги в каналах громади в Телеграмі /Вайбері (6 згадувань);
- оновлення інформації про соціальну допомогу та послуги на офіційному сайті громади не рідше одного разу на тиждень (4 згадувань);
- розміщення інформації про соціальну допомогу та послуги в соціальній мережі Instagram (2 згадувань);
- створення каналів або груп у месенджерах з оперативним інформуванням щодо соціальної допомоги та послуг (2 згадувань).

3.3. Висновки за результатами оцінювання організаційної спроможності територіальної громади у забезпеченні населення соціальними послугами та пропозиції щодо удосконалення

Згідно з даними, наведеними у **додатку 4** до Порядку, Городенківська міська територіальна громада **відповідає основним критеріям належного рівня організаційної спроможності** у забезпеченні населення соціальними послугами за такими **показниками**:

- організаційний розвиток суб'єктів системи надання соціальних послуг;
- узгодженість бюджетного планування з прогностичними та програмними документами економічного і соціального розвитку територіальної громади та завданнями щодо удосконалення соціальних послуг;

- розвиненість комунікацій органу місцевого самоврядування з громадою у сфері планування та здійснення видатків місцевого бюджету на соціальні послуги;
- забезпеченість органу місцевого самоврядування фінансовими ресурсами;
- стан управління видатками місцевого бюджету на соціальні послуги.

У громаді наявний **місцевий орган соціального захисту населення, а також надавач соціальних послуг комунального сектору**, які мають відповідні статуси розпорядників коштів місцевого бюджету.

Моніторинг надання та оцінки якості соціальних послуг, що надаються населенню за бюджетні кошти, у 2023 році **в громаді не проводився**, тож оцінити повноту охоплення соціальних послуг, що фінансуються за рахунок коштів місцевого бюджету, моніторингом надання та оцінкою якості соціальних послуг наразі не є можливим.

Реалізується участь **суб'єктів системи надання соціальних послуг** у визначенні потреб населення в соціальних послугах; проводиться внутрішня оцінка якості наданих соціальних послуг; відбувається навчання та підвищення кваліфікації персоналу.

Надавач соціальних послуг комунального сектору **залучає власні надходження від надання послуг на платній основі** (табл. 3).

Таблиця 3

Обсяг коштів, які надавач соціальних послуг комунального сектору залучив за надані соціальні послуги на платній основі в Городенківській громаді у 2021-2023 роках

Показник	Роки		
	2021	2022	2023
Обсяг коштів, тис. грн	149,5	57,9	446,6
Частка у загальному обсязі видатків, %	4	2	15

За результатами вжитих заходів у 2023 році була залучена також **фінансова та натуральна допомога від благодійників** (табл. 4). Обсяг коштів, які надавач соціальних послуг комунального сектору **залучив від благодійників для надання та розвитку соціальних послуг** склав 305,6 тис. грн або 10% від загального обсягу видатків. Це менше, ніж у 2022 року, коли ці показники склали відповідно 792 200 грн та 18%.

Таблиця 4

Обсяг коштів, які надавач соціальних послуг комунального сектору залучив від благодійників для надання та розвитку соціальних послуг у Городенківській громаді

Показник	Роки		
	2021	2022	2023
Обсяг коштів, тис. грн	325,4	792,2	305,6
Частка у загальному обсязі видатків, %	9	18	10

Базові соціальні послуги впродовж 2023 року та двох попередніх у громаді **забезпечувались надавачем соціальних послуг комунальної форми власності**.

Городенківська громада **не має угод (договорів) про співробітництво** у сфері організації надання соціальних послуг з надавачами **недержавного сектору**.

Громадою укладено **меморандуми, договори** про співробітництво у сфері організації надання соціальних послуг з **громадськими об'єднаннями, благодійними організаціями, проектами міжнародної технічної допомоги** тощо. Частина меморандумів, договорів (більшість положень) виконано повністю. Також Городенківською громадою у 2023 році були **укладені договори про співробітництво територіальних громад** у сфері надання соціальних послуг, усі положення виконано. Натомість **угоди (договори) про співробітництво з районною та / або обласною радами** у звітному періоді **не укладались**.

У січні 2024 року в громаді **затверджена стратегія розвитку територіальної громади**, до аналітичної частини якої **включено більшу частину основних положень** результатів визначення потреб населення у соціальних послугах. **Стратегія містить** оперативну ціль, завдання щодо розвитку та організації надання соціальних послуг; систему показників для моніторингу; передбачено **фінансові ресурси** для реалізації завдань.

Також **наявні затверджені середньострокові прогностні та програмні документи економічного і соціального розвитку** територіальної громади щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг (місцевих програм розвитку тощо). До опису проблеми, на розв'язання якої спрямовані зазначені документи, **включено більшу частину основних положень** результатів визначення потреб населення у соціальних послугах, **охоплено всі етапи надання соціальних послуг та передбачено фінансові ресурси** для виконання заходів.

Звіти про виконання середньострокових прогностних та програмних документів економічного і соціального розвитку територіальної громади щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг (місцевих програм розвитку тощо) за підсумками звітнього року наразі **не затверджені**, проте більшу частину завдань щодо розвитку та організації надання соціальних послуг **виконано**.

У громаді є **затверджена програма економічного і соціального розвитку територіальної громади**, яка містить завдання (заходи) щодо розвитку та організації надання соціальних послуг, однак не містить системи показників для моніторингу. У 2023 році **виконано більшу частину завдань** щодо розвитку та організації надання соціальних послуг.

У громаді **затверджено прогноз місцевого бюджету**, який охоплює звітний та два наступних роки. У прогнозі місцевого бюджету **виокремлено видатки на соціальні послуги та враховано** потреби у ресурсах, необхідних для розвитку та забезпечення надання соціальних послуг, а у **бюджетних пропозиціях** до прогнозу місцевого бюджету **здебільшого враховані потреби у ресурсах**, необхідних для розвитку та забезпечення надання соціальних послуг, встановлених за результатами визначення потреб населення у соціальних послугах та відображених у середньострокових прогностних та програмних документах економічного і соціального розвитку територіальної громади. У прогнозі

місцевого бюджету також **здебільшого врахований обсяг видатків на соціальні послуги**, передбачені у бюджетних пропозиціях до прогнозу місцевого бюджету.

Також затверджено **план діяльності на середньостроковий період** (на звітний та два наступних роки) **головного розпорядника коштів**, що реалізує політику у сфері соціальних послуг, який містить **здебільшого враховані заходи** щодо розвитку та організації надання соціальних послуг. Таким чином, **бюджетне планування здебільшого узгоджене з прогнозними та програмними документами економічного і соціального розвитку територіальної громади та завданнями щодо розвитку соціальних послуг**.

Члени робочої групи у 2023 році не брали участі у плануванні видатків місцевого бюджету на соціальні послуги на рік. У звітному році не було опубліковано інформацію з питань місцевого бюджету, зокрема, і щодо видатків на соціальні послуги, в доступній для громадськості формі бюджету для громадян. Також у 2023 році в громаді **не були проведені консультації з громадськістю** з метою представлення проекту бюджету на звітний рік та отримання зворотного зв'язку, **не було застосовано механізм громадського бюджету та не проведено конкурс громадських проектів**.

Мобілізація власних доходів місцевого бюджету в Городенківській громаді за 2022-2023 роки характеризується показниками, наведеними у таблиці 5, де також представлені плани на 2024 рік.

Таблиця 5

Мобілізація власних доходів місцевого бюджету в Городенківській міській територіальній громаді

Показник	Роки		
	2022	2023	2024
Обсяг власних доходів загального фонду місцевого бюджету (доходів місцевого бюджету, крім міжбюджетних трансфертів), тис. грн	156775,4	181947,6	187265,9
Обсяг власних доходів місцевого бюджету (доходів місцевого бюджету, крім міжбюджетних трансфертів) у розрахунку на одну особу, яка проживає в територіальній громаді, грн	3519	4110	4230
Рівень виконання планових показників за власними доходами у звітному році та двох попередніх роках, %	98	97	0
Частка доходів загального фонду місцевого бюджету (крім субвенцій та додаткової дотації на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я), що спрямована на соціальні послуги, %	1,6	1,7	1,8

Обсяги базової дотації та реверсної дотації у 2021-2023 роках у заповненому графіку додатку 4 до Порядку зазначені 0 грн.

У 2023 році громада подала на участь у **конкурсі для місцевого самоврядування одну заявку (проект), спрямований на розвиток соціальних послуг**. Проект став переможцем конкурсу та був реалізований із залученням обсягу коштів у розмірі **1500,0 тис. грн**.

Місцевий орган соціального захисту населення (орган місцевого самоврядування) у звітному році **не брав участі у виконанні комплексних програм, регіональних програмах розвитку, проєктах, заходах** обласної військової адміністрації, які передбачають розвиток соціальних послуг, натомість за результатами вжитих місцевою радою (місцевим органом соціального захисту населення) заходів територіальна громада у звітному році **брала участь у виконанні державних цільових програмах, проєктів, заходів, спрямованих на розвиток соціальних послуг, які реалізує Міністерство соціальної політики, Національна соціальна сервісна служба та інші центральні органи виконавчої влади**, у результаті чого з Державного бюджету України до місцевого бюджету в 2023 році надійшли кошти у розмірі **1000,0 тис. грн**, які були залучені на необхідні роботи з будівлею **Денного центру соціально-психологічної допомоги особам, що постраждали від насильства в сім'ї**.

15 працівників комунальних установ/закладів, що надають соціальні послуги у громаді, **взяли участь у навчальних заходах**.

Паспорти бюджетних програм, згідно з якими передбачено фінансування соціальних послуг, були затверджені вчасно. Мета бюджетних програм відповідає пріоритетам економічного і соціального розвитку, а завдання відповідають меті.

Обсяг і динаміка видатків місцевого бюджету на соціальні послуги за 2022 – 2023 роки представлені у таблиці 6.

Таблиця 6

**Обсяг і динаміка видатків місцевого бюджету на соціальні послуги
в Городенківській міській територіальній громаді за 2022-2023 роки**

Показники	Роки	
	2022	2023
Загальний обсяг видатків місцевого бюджету на соціальні послуги, тис. грн, в тому числі:		
забезпечення соціальними послугами стаціонарного догляду з наданням місця для проживання, всебічної підтримки, захисту та безпеки осіб, які не можуть вести самостійний спосіб життя через похилий вік, фізичні та розумові вади, психічні захворювання або інші хвороби	3346,2	3493,5
забезпечення соціальними послугами за місцем проживання, які не здатні до самообслуговування у зв'язку з похилим віком, хворобою, інвалідністю	-	-
утримання та забезпечення діяльності центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	-	-
забезпечення діяльності інших закладів у сфері соціального захисту і соціального забезпечення	-	-
інші бюджетні програми	-	-
Обсяг видатків місцевого бюджету на соціальні послуги в розрахунку на одну особу, що проживає у територіальній громаді, грн	75	79
Частка видатків на соціальні послуги у загальному обсязі видатків місцевого бюджету, %	1,7	1,8
Рівень виконання планових показників видатків місцевого бюджету на соціальні послуги, %	100	100

Паспорти бюджетних програм, в межах яких надаються соціальні послуги в громаді, **затверджені своєчасно** згідно фінансування соціальних послуг. **Мета і завдання** бюджетних програм **відповідають пріоритетам економічного і соціального розвитку**, забезпечено виконання запланованої мети та завдань, а також **наданих законом повноважень**. **Гендерний аналіз бюджетних програм**, в межах яких відбувається надання соціальних послуг, у 2023 році у громаді не проводився.

Усе вищезазначене дає привід стверджувати, що **наявні ресурси та надавач соціальних послуг, що функціонує у Городенківській міській територіальній громаді, створюють можливості вчасно реагувати на соціальні та демографічні процеси, попереджувати виникнення соціальних проблем та задовольняти попит громадян на соціальні послуги.**

4. Рекомендації щодо покращення соціальної допомоги та послуг за результатами емпіричного дослідження у Городенківській міській територіальній громаді

Під час колективного обговорення на **фокус-групі** учасники та учасниці дослідження зазначили необхідність розвивати у громаді наступні **ініціативи**:

- створення мобільних бригад соціально-психологічної допомоги (7 згадувань);
- додаткові консультації, інформування про отримання соціальних допомог і послуг (6 згадувань);
- створення батьківських груп самопідтримки (6 згадувань);
- облаштування в більших селах робочих місць, де регулярно працюватимуть фахівці, які надають соціальні послуги (3 згадування);
- додаткові консультації, інформування спеціалістів про особливості догляду і виховання дітей (2 згадування);
- залучення до надання соціальних послуг організацій батьків дітей, які їх потребують (1 згадування);
- часткова оплата харчування дітей у школі для пільгових категорій сімей (1 згадування);
- організація відпочинку для батьків і вихователів сімейних форм виховання (1 згадування);
- надання пільгових путівок для дітей із багатодітних родин (1 згадування).

Особливо часто інформанти та інформантки наголошували на **підвищенні розмірів грошової допомоги** сім'ям з дітьми та забезпеченні **психологічної допомоги та підтримки** вразливих груп населення. Також було висловлене наполегливе прохання не відмінити **виплати для ВПО**.

Загалом учасники та учасниці **емпіричного дослідження** у місті Городенка висловили сподівання на те, що держава буде ефективніше працювати у напрямку створення дієвих механізмів соціального захисту та підтримки соціально вразливих груп населення.

5. Джерела інформації та даних

У межах проєкту «Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні» для проведення дослідження з визначення потреб населення Городенківської міської територіальної громади в соціальних послугах, моніторингу оцінювання організаційної спроможності надання послуг для дітей та сімей з дітьми і написання аналітичного звіту за їх результатами були використані такі **нормативні документи**.

1. **Закон України «Про соціальні послуги»;**

2. Додатки 1, 2, 3 та 4 до **Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах**, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики від 19 квітня 2023 року № 130-Н, **адаптовані дослідницької командою проєкту «Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні»** відповідно до завдань проєкту в частині збору та аналізу даних щодо стану розвитку сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, патронату над дитиною та потреб у їх розвитку;

3. **Класифікатор соціальних послуг**, затверджений наказом Міністерства соціальної політики від 23 червня 2020 року № 429.

Використані в аналітичному звіті **статистичні та інші дані щодо роботи суб'єктів системи надання соціальних послуг** отримані в результаті заповнення відповідальними представниками Городенківської міської територіальної громади зазначених **додатків до Порядку**.

Інформація від бенефіціарів соціальної допомоги та послуг зібрана під час **фокусованого групового інтерв'ю та анкетування** жителів Городенківської міської територіальної громади, проведених у лютому 2024 року в межах проєкту «Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні».

ДОДАТКИ:

1. Презентація Городенківської ТГ_Городенка 14 березня.pptx
2. Городенківська громада_Додаток 1 до Порядку.docx
3. Городенківська громада_Додаток 2.1 до Порядку.docx
4. Городенківська громада_Додаток 2.2 до Порядку.docx
5. Городенківська громада_Додаток 3.1 до Порядку.docx
6. Городенківська громада_Додаток 3.2 до Порядку.docx
7. Городенківська громада_Додаток 4 до Порядку.docx

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ

за результатами визначення потреб у соціальних послугах населення Ірпінської територіальної громади

1. Вступна частина

1.1. Профіль територіальної громади

Ірпінська міська територіальна громада була створена у червні 2020 року. До її складу входить **місто Ірпінь та 4 села**.

Загалом у громаді станом на 1 січня 2024 року проживають **70916 осіб**, з яких **63411** людей у місті та **7505** у селах (табл. 1). Згідно з даними на порталі gromada.info, у найменшому з сіл громади (с. Забуччя) зареєстровано 275 жителів, а у найбільшому (с. Михайлівка-Рубежівка) – 4290 мешканців.

1.2. Основні тенденції соціально-демографічних процесів у територіальній громаді

Статеві-вікова структура населення громади в цілому відображає загальноукраїнські тенденції (див. таблицю 1):

- **частка дитячого населення** віком 0 – 17 років складає **27%** від загальної чисельності жителів громади;
- спостерігається **переважання показника народжуваності над смертністю** (в 1,5 рази).

Дані про чисельність осіб похилого віку в межах дослідження не збирались, а щодо кількості осіб віком 14-35 років по громаді не були надані, тож можливість визначити наявність характерної для країни в цілому **тенденції старіння населення** відсутня, проте, зважаючи на актуальну соціально-демографічну ситуацію, її вірогідність є доволі високою.

Таблиця 1

Демографічна структура Ірпінської громади станом на 1 січня 2024 року

Показник	Кількість осіб
Чисельність населення всього	70916
Чисельність жінок	39002
Чисельність чоловіків	31914
Чисельність міського населення із загальної кількості	63411
Кількість жінок з міського населення	Дані відсутні
Кількість чоловіків з міського населення	Дані відсутні
Чисельність сільського населення із загальної кількості	7505
Кількість жінок із сільського населення	Дані відсутні
Кількість чоловіків із сільського населення	Дані відсутні
Чисельність дитячого населення віком 0-17 років	19189

Кількість дівчат	Дані відсутні
Кількість хлопців	Дані відсутні
Кількість народжених	656
Кількість померлих	443

2. Характеристики вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, та стан охоплення їх соціальними послугами.

2.1. Чисельність вразливих груп населення

У Ірпінській громаді згідно з інформацією, наведеною в **додатках 1 та 3.1 до Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах** (далі – Порядок), загалом на обліку перебуває **більше 40000 осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення**, зокрема:

- 26821 внутрішньо переміщені осіб (кількість зазначена за даними додатку 1; кількість в додатку 3.1 становить 22238 ВПО);
- 8500 осіб, яким заподіяно шкоду пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією;
- 1381 дитини, які перебувають на обліку у зв'язку з обставинами, зумовленими стихійним лихом, техногенними аваріями, катастрофами, бойовими діями чи збройними конфліктами;
- 1341 осіб з розладами психіки та поведінки, пов'язаними з уживанням усіх груп психоактивних речовин;
- 1006 сімей, члени яких мають інвалідність;
- 777 багатодітних сімей, у яких загалом проживають 2514 дітей;
- 629 дітей з інвалідністю (кількість зазначена за даними додатку 1; кількість в додатку 3.1 становить 472 дитини);
- 201 особи, які постраждали від домашнього насильства;
- 201 особи зареєстровані в центрі зайнятості як безробітні;
- 153 дитини з особливими освітніми потребами;
- 105 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з яких 27 виховуються в дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях, 74 перебувають під опікою / піклуванням, 4 влаштовано на цілодобове перебування (від однієї доби на тиждень) до закладів інституційного догляду та виховання дітей; (кількість вказана за даними додатка 1; кількість в додатку 3.1 становить 102 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з яких 27 виховуються в дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях, 74 перебувають під опікою / піклуванням, 10 влаштовано на цілодобове перебування (від однієї доби на тиждень) до закладів інституційного догляду та виховання дітей)
- 53 особи у віці 18-23 роки з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування та інші;

- 50 дітей, батьки або один із батьків яких загинули внаслідок військової агресії;
- 45 сімей, які отримують державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям, у яких загалом проживає 86 дітей;
- 40 самотніх матерів;
- 34 діти на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах;
- 18 сімей, що перебувають у складних життєвих обставинах;
- 0 сімей, які отримують соціальні послуги (така цифра вказана у додатку 1 до Порядку; в додатку 3.1 інформація відсутня).

Найчисельнішою серед вразливих груп населення в Ірпінській громаді є внутрішньо переміщені особи. Слід зазначити, що представники і представниці цієї категорії були серед запрошених на **фокусоване групове інтерв'ю**, яке у лютому 2024 року проводилось у місті Ірпін з **бенефіціарами соціальної допомоги та послуг** в Ірпінській громаді, проте жоден з них не прийшов на фокус-групу. З-поміж 9 учасниць обговорення були представлені 6 жінок з сімей, які виховують дітей з інвалідністю, по 1 учасниці з багатодітної сім'ї, сім'ї, де діти постраждали від воєнних дій, та 1 самотня мати. У шести учасниць фокус-групи в родині по двоє дітей, у двох по одній дитині та в одній трое дітей.

2.2. Чинники, що зумовлюють вразливість / складні життєві обставини, які найбільш поширені в територіальній громаді

Учасниці фокус-групи в місті Ірпін, визначили **матеріальний стан своїх сімей** наступним чином:

- вистачає на продукти й одяг, але ми не можемо купувати дорогі речі, наприклад нову побутову техніку (5 осіб);
- вистачає коштів на продукти харчування, але не вистачає на одяг (4 особи).

За результатами колективного обговорення були виявлені такі **чинники, що зумовлюють вразливість і складні життєві обставини:**

- труднощі у соціалізації дитини з особливостями розвитку (2 згадування);
- психологічні труднощі у дитини після перебування у полоні (1 згадування);
- труднощі з оформленням інвалідності для дитини (1 згадування);
- відсутність допомоги самотній матері у вихованні дитини (1 згадування);
- труднощі у пошуку роботи для 17-тирічного хлопця з інвалідністю (1 згадування).

2.3. Основні соціальні проблеми, актуальні для Ірпінської територіальної громади

Головні **проблеми**, які артикулювали учасниці дослідження, — це проблеми із житлом для ВПО, труднощі в пошуку роботи, недостатній рівень фінансового забезпечення, маленький розмір допомоги, високі ціни на продукти й ліки, нестачу коштів на побутові прилади, одяг, предмети гігієни та шкільне приладдя для дітей, складнощі з проходженням медичного обстеження, відсутність дієвої психологічної підтримки, труднощі адаптації дітей до офлайн-навчання та інші питання. Окреме зауваження стосувалось **зменшення надання натуральної**

допомоги для ВПО та побоювань щодо вірогідності скасування грошових виплат для цієї категорії.

У відповідь на питання, **чи пристосоване житло**, в якому ви проживаєте після переміщення / евакуації, до потреб ваших та ваших дітей, п'ятеро учасників фокус-групи з числа ВПО повідомили, що так, а шестеро заперечили, зазначивши, що у них немає необхідних меблів, власного простору, а також, що вони були змушені самі купувати усе необхідне для облаштування житла для життя.

Говорячи про **стан доріг та роботу громадського транспорту**, учасники дослідження звернули увагу на такі недоліки:

- проблеми із можливістю користуватись правом пільгового проїзду у транспорті через відмови водіїв;
- відсутність соціального таксі та безкоштовних шкільних автобусів.

Водночас, одна з інформанток зазначила, що вже більше двох років у населених пунктах Козинці, Діброва, Немішаєве **функціонує безкоштовний шкільний автобус**.

Роботою **медичної системи** громади учасники фокусованого групового інтерв'ю в цілому задоволені, хоча і висловили низку **побажань**:

- відсутність безкоштовних послуг дитячих стоматологів;
- труднощі щодо можливостей комунікації з сімейним лікарем;
- покращити можливості звертатись по безоплатні консультації до вузьких спеціалістів.

Оцінюючи **освітні послуги в громаді**, інформантки зазначили такі **позитивні моменти**:

- у Бучі в ліцеї № 9 гарно організована робота з сім'ями, де є учні з пільгових категорій, надається безкоштовне харчування,
- у шкоді в Козинцям діти з пільгових категорій безкоштовно харчуються.

Водночас були висловлені й зауваження;

- відсутність на уроках асистентів для дитини з особливими освітніми потребами, бо вони мають у школі додаткове навантаження;
- відсутність у школі прийнятних умов для навчання дитини з порушенням опорно-рухового апарату, непристосовані вбиральні, клас на третьому поверсі, проблеми з отриманням безкоштовного харчування, на яке дитина має право;
- недостатньо уважне ставлення до дітей з особливими освітніми потребами, небажання витратити на них додаткові зусилля та час.

Крім того, учасниці дослідження висловили своє бачення ситуації в громаді з наданням **психологічної підтримки** сім'ям, де виховуються діти з інвалідністю. З цього приводу було зазначене таке:

- у школі є психолог, але до нього важко потрапити;
- проблеми з адаптацією дітей до нового фахівця, коли змінюються психологи через низький рівень оплати їх праці;
- невідповідна кваліфікація психологів, нездатність допомогти з усіма проблемами, які є у дітей;

- відсутність можливостей отримували кваліфіковану допомогу на безоплатній основі.

Щодо **послуг спеціалістів мобільної бригади** деякі учасниці дослідження під час обговорення повідомили, що користувались послугами медичної мобільної бригади від клініки «Добробут» як безкоштовно, так і на платній основі. Також до одного із сіл громади приїздила мобільна медична бригада, яка проводила безкоштовні стоматологічні огляди без лікування. Крім того, одна з інформанток чула про послуги психолога мобільної бригади, проте сама ними не користувалась.

2.4. Стан охоплення соціальною допомогою та послугами вразливих груп населення

Соціальні послуги у громаді відповідно до інформації з **додатку 1** до Порядку не отримують жодна сім'я.

У **додатках 3.1 і 3.2** до Порядку, який надала Ірпінська громада, вказана лише кількість осіб / сімей, які належать до вразливих груп населення та потенційних отримувачів соціальних послуг, проте **немає даних щодо кількості звернень та повідомлень** про потребу отримання соціальних послуг, **кількості осіб/сімей**, щодо яких за результатами оцінювання потреб **зроблено висновок про потребу в наданні** соціальних послуг, кількості осіб / сімей, які **отримували соціальні послуги** у звітному періоді, кількості осіб / сімей, щодо яких за результатами оцінювання потреб **особи/сім'ї** зроблено висновок про потребу в наданні відповідної соціальної послуги та кількості осіб/сімей, які отримували відповідну соціальну послугу у звітному періоді.

Учасниці фокусованого групового інтерв'ю під час заповнення анкет відповіли, що у разі потреби вони **звертаються по допомогу** до родичів (6 згадувань), представників благодійних фондів та організацій (5 згадувань), волонтерів та друзів і колег (по 3 згадування), а також представників органів місцевої влади (1 згадування).

Серед **інституцій, до яких інформанти звертались по допомогу та послуги**, учасницями були названі **соціальна служба у справах дітей, органи соціального захисту населення, ООН, ЮНІСЕФ, Червоний хрест, допомога від уряду Японії, благодійна організація «СОС Дитячі містечка», благодійна організація «Карітас», ГО «Дівчата», благодійна організація «З теплом у серці», благодійний фонд «Жовто-блакитні крила», благодійний фонд «Сан», німецька організація, яка видавала картки з грошима у «Метро», міжнародна організація з міграції, фінська біблійна церква, «Спілка самаритян України» та інші.**

Примітно, що в процесі колективного обговорення інформантам та інформанткам було **складно чітко назвати перелік послуг**, які вони можуть отримувати від соціальних служб, та визначитись з тим, якими послугами вони користувались протягом останнього року. Під час анкетування, коли респонденти мали перед очима перелік послуг, складений відповідно до затвердженого Міністерством соціальної політики **Класифікатора соціальних послуг**, були отримані такі відповіді щодо **послуг, які вони отримали в громаді протягом минулого року:**

- натуральна допомога, зокрема, їжа, одяг, ліки, засоби гігієни (4 особи);	- соціально-психологічна реабілітація (2 особи);
- інформування (3 особи);	- соціальна інтеграція та реінтеграція (2 особи);
- консультування (2 особи);	

- транспортні послуги (2 особи);
- супровід під час інклюзивного навчання (1 особа).
- раннє втручання (1 особа);

Зафіксована ситуація щодо **розбіжностей у відповідях** на питання про соціальні послуги в процесі колективного обговорення та при індивідуальному заповненні анкет може свідчити про те, що в учасників дослідження **не вистачає чіткого уявлення про перелік та зміст послуг**, яке вони могли б впевнено артикулювати в аудиторії під час колективного обговорення.

У відповідь на питання, **чи знають вони фахівців соціальної роботи / соціальних працівників**, які надають послуги і обслуговують жителів громади, **1** інформантка відзначила, що знає і контактує під час отримання послуг, **1** відповіла, що знає, але послуг не отримує, **3** повідомили, що не знають, хоча і намагались знайти контакти, та **3** сказали, що не знають і не цікавились цим питанням.

Оцінки учасниць та учасників фокус-групи щодо **задоволеності якістю отриманих послуг** за результатами анкетування виявились неоднотайними: **4** особи продемонстрували позитивне ставлення, **2** особи висловили незадоволення, а **3-м** учасницям виявилось важко відповісти на це питання.

Під час обговорення інформантки говорили про загалом прийнятний **рівень обслуговування фахівцями органів соціального захисту** міста Ірпінь, проте і зробили певні **зауваження**:

- некоректна поведінка деяких співробітників;
- відсутність безкоштовних послуг для одиноких людей похилого віку у територіальному центрі соціального обслуговування;
- затягування процедури оформлення посвідчення про інвалідність дитини.

Порівнюючи **актуальний стан** справ із **ситуацією до повномасштабного вторгнення**, постійні жительки Ірпінської громади зазначили, що загальних обсяг послуг не змінився, але деякі виплати, зокрема для дітей, що перебувають під опікою, взагалі не підвищувались та наразі не можуть покрити нагальні потреби. Також одна з інформанток зауважила, що **змінилось на краще ставлення до відвідувачів** в усіх державних медичних та соціальних закладах, підвищилась емпатія, тоді як інша учасниця дослідження висловила думку, що це пов'язане з більшою поінформованістю людей про свої права та можливість використовувати соціальні мережі для розголосу ситуацій неналежного надання соціальної допомоги та послуг. Особливо була відзначена **роль волонтерів та благодійних організацій і фондів** у покращенні ситуації з наданням соціальної допомоги та послуг.

2.5. Основні потреби у соціальних послугах жителів територіальної громади з числа вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах

Обговорюючи **запити на послуги**, учасниці та учасники фокус-групи переважно говорили про недостатність фінансової допомоги, інформаційної, психологічної та медично-консультаційної підтримки.

Серед **першочергових послуг**, у яких є гостра потреба, по 5 учасниць фокус-групи назвали інформування, по 3 учасниці – соціально-психологічну реабілітацію і транспортні послуги, по 2 учасниці – консультування, соціальну профілактику, соціальну адаптацію, натуральну допомогу, зокрема, їжу, одяг, ліки, засоби гігієни та супровід під час інклюзивного навчання, по 1 учасниці – соціальну інтеграцію та реінтеграцію, догляд вдома, денний догляд для дітей з інвалідністю і раннє втручання.

В анкетах, крім того, були зазначені **потреби** у допомозі із соціалізацією дітей з інвалідністю, збільшенні соціальних пільг для оздоровлення дитини, розширенні послуг відповідних державних фахівців на безоплатній основі, можливості безоплатно відвідувати басейн дитині з інвалідністю, забезпеченні кваліфікованою допомогою психологів у державних та комунальних установах, організації курсів для батьків.

Серед **послуг, яких не вистачає** їм та членам їхніх сімей, респонденти під час анкетування назвали такі:

- інформування (5 осіб);
- транспортні послуги (4 особи);
- консультування (3 особи);
- натуральна допомога, зокрема, їжа, одяг, ліки, засоби гігієни (3 особи);
- соціально-психологічна реабілітація (3 особи);
- супровід під час інклюзивного навчання (2 особи);
- соціальна профілактика (2 особи);
- раннє втручання (1 особа);
- догляд стаціонарний (1 особа);
- соціальна інтеграція та реінтеграція (1 особа);
- соціальна адаптація (1 особа);
- представництво інтересів (1 особа);
- посередництво (1 особа).

Основні запити на допомогу від учасників фокус-групи за результатами анкетування:

- покращення можливості отримувати консультації психологів різної спеціалізації (3 згадування);
- організація безкоштовних гуртків для дітей (2 згадування);
- можливість отримувати консультації корекційних та соціальних педагогів (2 згадування);
- безоплатне відвідування басейну дитиною з інвалідністю (2 згадування);
- безкоштовні медичні послуги під час операції та післяопераційний період (1 згадування);
- допомога з оздоровленням дитини (1 згадування);
- покращення можливостей реабілітації дитини на безкоштовній основі (1 згадування);
- допомога з пошуком роботи (1 згадування);
- проведення групових занять з психологом для дітей з інвалідністю (1 згадування);
- сприяння у соціалізації випускників шкіл з інвалідністю (1 згадування);
- юридична допомога (1 згадування).

Щодо питання про **необхідність забезпечення у громаді потрібних товарів та послуг** найбільше запитів учасниць фокус-групи було щодо такого:

- медична допомога, продукти харчування, тимчасове проживання та інформаційна підтримка (по 7 згадувань);

- психологічна допомога (6 згадувань);
- юридична допомога та ліки (по 5 згадувань);
- побутові товари (4 згадування);
- одяг (3 згадування).

Учасниці фокус-групи з числа **сімей, де виховуються діти з інвалідністю** зазначали, що у громаді потрібна краща організація транспортних послуг для сімей їхньої категорії, розвиток можливостей для соціально-психологічної та фізичної реабілітації дітей з інвалідністю, зокрема плавання і масажу, а також можливості отримати послуги з нейрокорекції та денного догляду для дітей з інвалідністю.

3. Стан системи надання соціальних послуг і потреби для її подальшого розвитку

3.1. Наявні ресурси

Згідно інформації з **додатку 2** до Порядку надавачем соціальних послуг Ірпінській громаді є **Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Ірпінської міської ради**.

Фактична кількість отримувачів соціальних послуг за попередній календарний рік в організації перевищує планової. Будівля відповідає вимогам **інклюзивності**.

Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Ірпінської міської ради надає послуги таким категоріям осіб:

- діти-сироти;
- діти, позбавлені батьківського піклування;
- діти з інвалідністю;
- особи, сім'ї, які опинилися у складних життєвих обставинах;
- особи з інвалідністю;
- особи похилого віку.

Аналіз засвідчив, що шість категорій бенефіціарів не входять до переліку груп населення, з якими працюють установи-надавачі соціальних послуг в Ірпінській громаді, а саме:

- прийомні сім'ї, патронатні сім'ї, опікуни, піклувальники;
- одинокі матері, неповнолітні батьки;
- дитячі будинки сімейного типу;
- малозабезпечені сім'ї;
- багатодітні сім'ї;
- ВПО.

Перелік послуг, які надає установа-надавач соціальних послуг у Ірпінській громаді представлений у таблиці 2.

Таблиця 2

Перелік соціальних послуг, що надаються надавачами в Ірпінській громаді

Перелік послуг	Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Ірпінської міської ради
----------------	---

001.0 інформування	ні
002.0 консультування	так
002.1 консультативний кризовий телефон	ні
003.0 посередництво	ні
004.0 представництво інтересів	ні
005.0 надання притулку	ні
005.1 нічний притулок	ні
006.0 короткотермінове проживанні	ні
007.0 соціальна профілактика	так
008.1 догляд та виховання дітей в умовах наближених до сімейних	ні
009.1 підтримане проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю	ні
009.2 підтримане проживання бездомних осіб	ні
009.3 транзитне підтримане проживання / учбова соціальна квартира (будинок)	ні
010.0 соціальний супровід	так
010.1 соціальний супровід сімей, осіб СЖО	ні
010.2 соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування	ні
011.0 соціальний супровід при працевлаштуванні та на робочому місці	ні
012.0 екстрене (кризове) втручання	ні
013.0 соціальна адаптація	так
013.1 соціально-трудова адаптація	ні
014.0 соціальна інтеграція та реінтеграція	ні
015.1 догляд вдома	так
015.2 догляд стаціонарний	ні
015.3 денний догляд	ні
015.3.1 денний догляд дітей з інвалідністю	ні
015.4 паліативний догляд	ні
016.0 персональний асистент	ні
017.1 соціальна реабілітації осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями	так
017.2 соціально-психологічна реабілітація	ні
017.3 соціально-психологічна реабілітація осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин	ні
017.4 соціально-психологічна реабілітація осіб із ігровою залежністю	ні
018.1 тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю	ні
018.2 тимчасовий відпочинок для осіб, що здійснюють догляд за особами з інвалідністю, особами, які мають невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування	ні
019.0 натуральна допомога	так
020.0 супровід під час інклюзивного навчання	ні
021.0 фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних	ні
022.0 переклад жестовою мовою	ні

023.0 транспортні послуги

так

Як бачимо, у Ірпінській громаді є певна кількість **базових та інших послуг, які не надаються надавачем соціальних послуг.**

Базові послуги, які не надаються у громаді:

- інформування;
- посередництво;
- представництво інтересів;
- надання притулку;
- догляд та виховання дітей в умовах наближених до сімейних;
- екстрене (кризове) втручання;
- соціальна інтеграція та реінтеграція;
- супровід під час інклюзивного навчання;
- переклад жестовою мовою;
- денний догляд;
- фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних.

Інші послуги, які не надаються у громаді:

- консультативний кризовий телефон;
- нічний притулок;
- короткотермінове проживання;
- підтримане проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю;
- підтримане проживання бездомних осіб;
- транзитне підтримане проживання / учбова соціальна квартира (будинок);
- соціальний супровід сімей, осіб СЖО;
- соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування;
- соціальний супровід при працевлаштуванні та на робочому місці;
- соціально-трудова адаптація;
- паліативний догляд;
- догляд стаціонарний;
- персональний асистент;
- денний догляд дітей з інвалідністю;
- соціальна реабілітації осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями;
- соціально-психологічна реабілітація;
- соціально-психологічна реабілітація осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин;
- соціально-психологічна реабілітація осіб із ігровою залежністю;
- тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю;
- тимчасовий відпочинок для осіб, що здійснюють догляд за особами з інвалідністю, особами, які мають невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування.

Аналіз кадрового забезпечення надавача соціальних послуг у Ірпінській громаді свідчить, що у його **штатному розкладі не представлені певні вузькі спеціалісти**, а саме:

- фахівець із соціальної роботи;
- практичний психолог / психолог/ психолог установи соціального захисту;
- педагог соціальний;
- вихователь;
- помічник вихователя;
- вихователь соціальний по роботі з дітьми з інвалідністю;
- асистент вихователя соціального по роботі з дітьми з інвалідністю;
- логопед;
- вчитель спеціальної освіти (вчитель-дефектолог);

- фізичний терапевт;
- вчитель-реабілітолог;
- ерготерапевт;
- лікар-фізіотерапевт;
- лікар-невролог дитячий;
- лікар-психіатр дитячий;
- лікар загальної практики – сімейний лікар;
- сестра медична (брат медичний).

Посади **практичного психолога** немає в установі-надавачі соціальних послуг. Зважаючи на **високу потребу** вразливих груп населення у психологічній допомозі та підтримці, таку ситуацію **важко назвати прийнятною**.

Крім того, у громаді зареєстровано **34 дитини**, які перебувають на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у **складних життєвих обставинах**, та **1381 дитини**, які перебувають на обліку у зв'язку з **обставинами, зумовленими стихійним лихом, техногенними аваріями, катастрофами, бойовими діями чи збройними конфліктами**, але при цьому в установах-надавачах соціальних послуг відсутні **дитячий невролог та дитячий лікар-психіатр**. Відповідні фахівці, найімовірніше, є у закладах охорони здоров'я громади, проте їхня залученість до сфери надання соціальних послуг у ситуації війни може істотно підвищити якість обслуговування сімей з дітьми.

3.2. Стан інформування та обізнаності населення про соціальні послуги, що надаються в територіальній громаді, їх зміст та порядок надання

Під час анкетування та колективного обговорення інформантки вказали, що хотіли б отримувати такі **інформаційні послуги в громаді**:

- оновлення інформації про соціальну допомогу та послуги на офіційному сайті громади не рідше одного разу на тиждень (6 згадувань);
- розміщення інформації про соціальну допомогу та послуги в каналах громади у Телеграмі / Вайбері (4 згадування);
- розміщення інформації про соціальну допомогу та послуги в соціальних мережах Facebook (4 згадування); та Instagram (3 згадування);
- створення каналів або груп у месенджерах з оперативним інформуванням щодо соціальної допомоги та послуг (3 згадування);
- розміщення інформації про соціальну допомогу та послуги на сайті міської ради (3 згадування);
- отримання інформації про соціальну допомогу та послуги від соціальних служб (3 згадування);
- розміщення інформації про соціальну допомогу та послуги у застосунку «Дія» (3 згадування);
- проведення опитувань щодо потреби у допомозі та послугах у застосунку «Дія» (3 згадування).

Також на фокус-групі учасниці дослідження зазначали, що хотіли б отримувати більше інформації від співробітників органів соціального захисту щодо порядку та процедур оформлення допомог та послуг, бо існуючий наразі рівень інформування не є достатнім. Наразі основним джерелом інформації для себе вони назвали батьківські групи у

месенджерах та безпосереднє спілкування з іншими сім'ями, де виховуються діти з інвалідністю.

3.3. Висновки за результатами оцінювання організаційної спроможності територіальної громади у забезпеченні населення соціальними послугами та пропозиції щодо удосконалення

Згідно з даними, наведеними у **додатку 4** до Порядку, Ірпінська міська територіальна громада **відповідає основним критеріям належного рівня організаційної спроможності** у забезпеченні населення соціальними послугами за такими **показниками**:

- організаційний розвиток суб'єктів системи надання соціальних послуг;
- узгодженість бюджетного планування з прогностичними та програмними документами економічного і соціального розвитку територіальної громади та завданнями щодо удосконалення соціальних послуг;
- розвиненість комунікацій органу місцевого самоврядування з громадою у сфері планування та здійснення видатків місцевого бюджету на соціальні послуги;
- забезпеченість органу місцевого самоврядування фінансовими ресурсами;
- стан управління видатками місцевого бюджету на соціальні послуги.

У громаді наявний **місцевий орган соціального захисту населення, а також надавач соціальних послуг комунального сектору**, які мають відповідні статуси розпорядників коштів місцевого бюджету.

Моніторинг надання та оцінки якості соціальних послуг, що надаються населенню за бюджетні кошти, у 2023 році в громаді **не проводився**, тож оцінити повноту охоплення соціальних послуг, що фінансуються за рахунок коштів місцевого бюджету, моніторингом надання та оцінкою якості соціальних послуг наразі не є можливим.

Реалізується **участь суб'єктів системи надання соціальних послуг** у визначенні потреб населення в соціальних послугах; проводиться внутрішня оцінка якості наданих соціальних послуг; відбувається навчання та підвищення кваліфікації персоналу.

Надавач соціальних послуг комунального сектору **залучає власні надходження від надання послуг на платній основі**. Обсяг коштів, залучених у 2021-2023 роках, відображений у таблиці 3.

Таблиця 3

Обсяг коштів, які надавач соціальних послуг комунального сектору залучив за надані соціальні послуги на платній основі в Ірпінській громаді

Показник	Роки		
	2021	2022	2023
Обсяг коштів, тис. грн	29,97	18,32	30,84
Частка у загальному обсязі видатків, %	0	0	0

Водночас у пункті 1.2.6 **додатку 4** зазначено, що надання платних послуг не передбачено, тарифи не затверджено, тож спостерігається певна **неузгодженість у заповненні додатку**.

Згідно з наданою інформацією у 2023 році в громаді **не вживалися заходи** щодо залучення коштів та інших ресурсів грантодавців, благодійників для забезпечення населення соціальними послугами. Ірпінська громада у звітному періоді **не мала угод (договорів) про співробітництво** у сфері організації надання соціальних послуг з надавачами недержавного сектору. **Меморандуми, договори** про співробітництво у сфері організації надання соціальних послуг з **громадськими об'єднаннями, благодійними організаціями, проектами міжнародної технічної допомоги; договори про співробітництво територіальних громад** у сфері надання соціальних послуг та **угоди (договори) про співробітництво з районною та / або обласною радами** в 2023 році громадою також **не укладались**.

У громаді **затверджена стратегія розвитку територіальної громади**, проте до її аналітичної частини не включено результати визначення потреб населення у соціальних послугах. Стратегія містить оперативну ціль, завдання щодо розвитку та організації надання соціальних послуг, однак не містить системи показників для моніторингу. Стан виконання завдань щодо розвитку та організації надання соціальних послуг та фінансування заходів згідно з додатком 4 до Порядку встановити неможливо.

Також **наявні затверджені середньострокові прогностні та програмні документи економічного і соціального розвитку територіальної громади** щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг (місцевих програм розвитку тощо). До опису проблеми, на розв'язання якої спрямовані зазначені документи, **частково включені основні положення** результатів визначення потреб населення у соціальних послугах та не зазначено жодного етапу процесу надання соціальних послуг.

Затверджені звіти про виконання середньострокових прогностних та програмних документів економічного і соціального розвитку територіальної громади щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг (місцевих програм розвитку тощо) за підсумками звітнього року, **виконано лише окремі завдання** щодо розвитку та організації надання соціальних послуг.

У громаді є **затверджена програма економічного і соціального розвитку територіальної громади**, яка містить завдання (заходи) щодо розвитку та організації надання соціальних послуг, однак не містить системи показників для моніторингу. У 2023 році **не виконані завдання** щодо **розвитку та організації надання соціальних послуг**.

У громаді **затверджено прогноз місцевого бюджету**, який охоплює звітний та два наступних роки. У прогнозі місцевого бюджету **не виокремлено видатки на соціальні послуги, не враховано потреби у ресурсах**, необхідних для розвитку та забезпечення надання соціальних послуг. У **бюджетних пропозиціях** до прогнозу місцевого бюджету **не враховані потреби у ресурсах**, необхідних для розвитку та забезпечення надання соціальних послуг, встановлених за результатами визначення потреб населення у соціальних послугах та відображених у середньострокових прогностних та програмних документах економічного і соціального розвитку територіальної громади, а у **прогнозі місцевого бюджету не врахований обсяг видатків на соціальні послуги**, передбачені у бюджетних пропозиціях до прогнозу місцевого бюджету.

Також не затверджено план діяльності на середньостроковий період (на звітний та два наступних роки) головного розпорядника коштів, що реалізує політику у сфері соціальних послуг. Таким чином, бюджетне планування здебільшого не узгоджене з прогнозними та програмними документами економічного і соціального розвитку територіальної громади та завданнями щодо розвитку соціальних послуг.

Члени робочої групи у 2023 році не брали участі у плануванні видатків місцевого бюджету на соціальні послуги на рік. У звітному році було опубліковано інформацію з питань місцевого бюджету, зокрема, і щодо обсягу видатків на соціальні послуги, в доступній для громадськості формі бюджету для громадян.

У 2023 році в громаді не були проведені консультації з громадськістю з метою представлення проекту бюджету на звітний рік та отримання зворотного зв'язку, не було застосовано механізм громадського бюджету та не проведено конкурс громадських проєктів.

Мобілізація власних доходів місцевого бюджету в Ірпінській громаді за 2021-2023 роки характеризується показниками, наведеними у таблиці 4.

Таблиця 4

Мобілізація власних доходів місцевого бюджету в Ірпінській міській територіальній громаді

Показник	Роки		
	2021	2022	2023
Обсяг власних доходів загального фонду місцевого бюджету (доходів місцевого бюджету, крім міжбюджетних трансфертів), тис. грн	3284,37	3909,91	4113,38
Обсяг власних доходів місцевого бюджету (доходів місцевого бюджету, крім міжбюджетних трансфертів) у розрахунку на одну особу, яка проживає в територіальній громаді, грн	0	0	0
Рівень виконання планових показників за власними доходами у звітному році та двох попередніх роках, %	99	98,9	99
Частка доходів загального фонду місцевого бюджету (крім субвенцій та додаткової дотації на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я), що спрямована на соціальні послуги, %	0	0	0

Обсяги базової дотації та реверсної дотації у 2021-2023 роках у заповненому громадою додатку 4 до Порядку зазначені 0 грн.

У 2023 році Ірпінська громада не подавала заявок (проєктів), спрямованих на розвиток соціальних послуг, на участь у конкурсі для місцевого самоврядування.

Місцевий орган соціального захисту населення (орган місцевого самоврядування) у звітному році не брав участі у виконанні комплексних програм, регіональних програмах розвитку, проєктах, заходах обласної військової адміністрації, які передбачають розвиток соціальних послуг та у виконанні державних цільових програмах, проєктів, заходів,

спрямованих на розвиток соціальних послуг, які реалізує Міністерство соціальної політики, Національна соціальна сервісна служба та інші центральні органи виконавчої влади.

Інформація щодо оцінки бюджетних програм, в межах яких надаються соціальні послуги, у **додатку 4** до Порядку Ірпінською громадою не представлена.

Обсяг і динаміка видатків місцевого бюджету на соціальні послуги за 2021 – 2023 роки представлені у таблиці 5.

Таблиця 5

**Обсяг і динаміка видатків місцевого бюджету на соціальні послуги
в Ірпінській міській територіальній громаді за 2021-2023 роки**

Показники	Роки		
	2021	2022	2023
Загальний обсяг видатків місцевого бюджету на соціальні послуги, тис. грн, в тому числі:	-	-	-
забезпечення соціальними послугами стаціонарного догляду з наданням місця для проживання, всебічної підтримки, захисту та безпеки осіб, які не можуть вести самостійний спосіб життя через похилий вік, фізичні та розумові вади, психічні захворювання або інші хвороби	0	0	0
забезпечення соціальними послугами за місцем проживання, які не здатні до самообслуговування у зв'язку з похилим віком, хворобою, інвалідністю	3264,37	3897,47	4088,39
утримання та забезпечення діяльності центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	0	0	0
забезпечення діяльності інших закладів у сфері соціального захисту і соціального забезпечення	0	0	0
інші заходи у сфері соціального захисту і соціального забезпечення	20,0	0	0
організація та проведення громадських робіт	0	12,45	25,00
Обсяг видатків місцевого бюджету на соціальні послуги в розрахунку на одну особу, що проживає у територіальній громаді, грн	0	0	0
Частка видатків на соціальні послуги у загальному обсязі видатків місцевого бюджету, %	0	0	0
Рівень виконання планових показників видатків місцевого бюджету на соціальні послуги, %	0	0	0

У 2023 році **гендерний аналіз бюджетних програм**, в межах яких відбувається надання соціальних послуг, у громаді не проведений.

Усе вищезазначене **не дає достатньо підстав для висновків щодо того, наскільки наявні ресурси в Ірпінській міській територіальній громаді створюють можливості вчасно реагувати на соціальні та демографічні процеси, попереджувати виникнення соціальних проблем та задовольняти попит громадян на соціальні послуги.**

4. Рекомендації щодо покращення соціальної допомоги та послуг за результатами емпіричного дослідження в Ірпінській міській територіальній громаді

Під час колективного обговорення на **фокус-групі** учасники та учасниці дослідження зазначили необхідність розвивати у громаді наступні **ініціативи**:

- додаткові консультації, інформування про отримання соціальних допомог та послуг (8 згадувань);
- створення мобільних бригад соціально-психологічної допомоги (8 згадувань);
- додаткові консультації, інформування спеціалістів про особливості догляду і виховання дітей (7 згадувань);
- створення батьківських груп самопідтримки (7 згадувань);
- облаштування в більших селах робочих місць, де регулярно працюватимуть фахівці, які надають соціальні послуги (7 згадувань);
- залучення до надання соціальних послуг організацій батьків дітей, які їх потребують (6 згадувань);
- відкриття в місті Ірпінь реабілітаційного центру та школи для дітей з інвалідністю (3 згадування);
- організація курсів для батьків дітей з інвалідністю (2 згадування);
- об'єднання зусиль державних соціальних і медичних установ, благодійних та волонтерських організацій (2 згадування);
- організація транспортних послуг для сімей, де є діти з інвалідністю (1 згадування);
- створення більшої кількості робочих місць у громаді (1 згадування);
- створення посади «помічника» для вразливих груп населення при органах соціального захисту (1 згадування);
- надання стоматологічних послуг у приватних клініках на безоплатній основі пільговим категоріям дітей (1 згадування).

Загалом учасники та учасниці **емпіричного дослідження** у місті Ірпінь висловили сподівання на те, що держава буде ефективніше працювати у напрямку створення дієвих механізмів соціального захисту та підтримки соціально вразливих груп населення.

5. Джерела інформації та даних

У межах проєкту «**Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні**» для проведення дослідження з визначення потреб населення Ірпінської міської територіальної громади в соціальних послугах, моніторингу оцінювання організаційної спроможності надання послуг для дітей та сімей з дітьми і написання аналітичного звіту за їх результатами були використані такі **нормативні документи**.

1. **Закон України «Про соціальні послуги»;**
2. **Додатки 1, 2, 3 та 4 до Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах, затвердженого**

наказом Міністерства соціальної політики від 19 квітня 2023 року № 130-Н, **адаптовані дослідницької командою проєкту «Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні»** відповідно до завдань проєкту в частині збору та аналізу даних щодо стану розвитку сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, патронату над дитиною та потреб у їх розвитку;

3. Класифікатор соціальних послуг, затверджений наказом Міністерства соціальної політики від 23 червня 2020 року № 429.

Використані в аналітичному звіті **статистичні та інші дані щодо роботи суб'єктів системи надання соціальних послуг** отримані в результаті заповнення відповідальними представниками Ірпінської міської територіальної громади зазначених **додатків до Порядку**.

Інформація від бенефіціарів соціальної допомоги та послуг зібрана під час **фокусованого групового інтерв'ю та анкетування** жителів Ірпінської міської територіальної громади, проведених у лютому 2024 року в межах проєкту **«Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні»**.

ДОДАТКИ:

1. Презентація Ірпінської ТГ_Городенка 14 березня.docx
2. Ірпінська громада_Додаток 1 до Порядку.docx
3. Ірпінська громада_Додаток 2.1 до Порядку.docx
4. Ірпінська громада_Додаток 2.2 до Порядку.docx
5. Ірпінська громада_Додаток 3.1 до Порядку.docx
6. Ірпінська громада_Додаток 3.2 до Порядку.docx
7. Ірпінська громада_Додаток 4 до Порядку.docx

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ за результатами визначення потреб у соціальних послугах населення Івано-Франківської територіальної громади

1. Вступна частина

1.1. Профіль територіальної громади

Івано-Франківська міська територіальна громада була створена у червні 2020 року. До її складу входить **місто Івано-Франківськ та 18 сіл**.

Загалом у громаді станом на 1 січня 2024 року проживають **287550 осіб**, окремі дані про кількість жінок та чоловіків не надавались громадою (табл. 1). Згідно з даними на порталі gromada.info, у найменшому з сіл громади (с. Добровляни) зареєстровано 443 жителі, а у найбільшому (с. Крихівці) – 4125 мешканців.

1.2. Основні тенденції соціально-демографічних процесів у територіальній громаді

Статеву-вікову структуру населення громади немає можливості аналізувати, адже громада не надавала дані щодо кількості дитячого населення та показників народжуваності і смертності (табл. 1).

Дані про чисельність осіб похилого віку в межах дослідження не збирались, натомість у громаді проживає 69368 осіб віком 14-35, що складає 24,1% від загальної кількості населення. І хоча немає можливості визначити наявність характерної для країни в цілому **тенденції старіння населення**, проте, зважаючи на актуальну соціально-демографічну ситуацію, її вірогідність є доволі високою. Дані щодо демографічної структури за 2022 рік громадою на попередньому етапі дослідження не були надані.

Таблиця 1

**Демографічна структура Івано-Франківської громади
станом на 1 січня 2024 року**

Показник	2024
Чисельність населення всього	287550
Чисельність жінок	126842
Чисельність чоловіків	108501
Чисельність міського населення із загальної кількості	238196
Кількість жінок з міського населення	дані відсутні
Кількість чоловіків з міського населення	дані відсутні
Чисельність сільського населення із загальної кількості	49354
Кількість жінок із сільського населення	дані відсутні
Кількість чоловіків із сільського населення	дані відсутні

Чисельність дитячого населення віком 0-17 років	44984
Кількість дівчат	22028
Кількість хлопців	22956
Кількість народжених	дані відсутні
Кількість померлих	дані відсутні

2. Характеристики вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, та стан охоплення їх соціальними послугами.

2.1. Чисельність вразливих груп населення

У Івано-Франківській громаді згідно з інформацією, наведеною в додатках 1 та 3.1 до Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах (далі – Порядок), загалом на обліку перебуває більше 45000 осіб/сімей, які належать до вразливих груп населення (табл. 2).

Таблиця 2

Чисельність вразливих груп населення в Івано-Франківській громаді станом на 1 липня 2022 року та 1 січня 2024 року

Показник	Роки	
	2022	2024
Кількість ВПО	41	40708
Кількість багатодітних сімей	107	2775
Кількість дітей у багатодітних сім'ях	381	8724
Кількість сімей, у яких діти мають інвалідність	27	1771
Кількість дітей з інвалідністю	дані відсутні	1771
Кількість сімей, які отримують соціальні послуги	дані відсутні	1087
Кількість сімей, які перебувають на обліку надавача соціальних послуг як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах	394	758
Кількість дітей у сім'ях, які перебувають на обліку надавача соціальних послуг як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах	668	1197
Кількість сімей, які отримують державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям	дані відсутні	733
Кількість дітей у сім'ях, які отримують допомогу малозабезпеченим сім'ям	дані відсутні	1495
Кількість дітей з особливими освітніми потребами	дані відсутні	671
Кількість осіб, які постраждали від домашнього насильства	дані відсутні	336
Кількість дітей, які перебувають на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах	27	303
Кількість дітей, батьки або один із батьків яких загинули внаслідок військової агресії	3	214
Кількість дітей, які перебувають на обліку у зв'язку з обставинами, зумовленими стихійним лихом, техногенними	дані відсутні	212

аваріями, катастрофами, бойовими діями чи збройними конфліктами		
Кількість осіб з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування (у віці 18-23 роки), які проживають в територіальній громаді	дані відсутні	141
Кількість одиноких матерів	77	129
Кількість одиноких батьків	дані відсутні	0
Кількість безробітних (зареєстровані в центрі зайнятості)	дані відсутні	62
Кількість осіб з розладами психіки та поведінки, пов'язаними з уживанням усіх груп психоактивних речовин	дані відсутні	5
Кількість сімей з дітьми, які отримують соціальні послуги	394	дані відсутні
Кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	дані відсутні	160
з них ті, яких влаштовано до малих групових будинків	дані відсутні	17
з них ті, які виховуються в прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу	21	18
з них ті, які перебувають під опікою/піклуванням	34	125
з них усиновлених дітей	дані відсутні	5

Найчисельнішою серед вразливих груп населення в Івано-Франківській громаді є **внутрішньо переміщені особи, кількість яких зроста порівняно із даними станом на 1 липня 2022 року у 992,9 рази.** Під час **фокус групи з отримувачами соціальної допомоги та послуг у місті Івано-Франківськ**, яка була проведена у жовтні 2022 року, з 14 присутніх усі належали до цієї групи та водночас представляли такі категорії:

- 4 представники сімей, де діти постраждали від воєнних дій;
- 4 представники багатодітних сімей;
- 3 представники сімейних форм виховання;
- 3 представник сімей, які виховують дітей з інвалідністю;
- 1 представник сімей, де є одинокі матері (батьки);
- 1 представник сімей військовослужбовців.

Відтак, деякі учасниці та учасники фокус групи належали одночасно до двох та більше вразливих груп.

2.2. Основні соціальні проблеми та чинники, що зумовлюють вразливість / складні життєві обставини, які найбільше поширені в Івано-Франківській територіальній громаді

Представники органів місцевого самоврядування та надавачів соціальних послуг Івано-Франківської громади під час інтерв'ю у жовтні 2022 року зазначили такі чинники, що зумовлюють вразливість і складні життєві обставини:

- велика кількість ВПО, недостатнє забезпечення ВПО житлом, одягом, продуктами харчування та непродовольчими товарами;
- безробіття;
- потреби пов'язані з настанням зимового періоду (опалення житла, електропостачання);
- зменшенням благодійної допомоги на задоволення потреб громади;
- затримка фінансування та виплат соціальної допомоги;
- сирітство;
- вживання психоактивних речовин, зокрема алкогольних напоїв;

- відсутність соціально-медичних послуг для осіб з психічними розладами, зокрема дітей;
- наявність великої кількості самотніх осіб / батьків.

2.3. Стан охоплення соціальною допомогою та послугами вразливих груп населення

Соціальні послуги у громаді отримують **1087 сімей**. Згідно з **додатком 3.1** до Порядку **кількість осіб, які звертались** щодо отримання соціальних послуг, та осіб/сімей, щодо яких надійшли звернення / повідомлення про потребу в соціальних послугах за попередній календарний рік, **загалом співпадає** з кількістю осіб/сімей, щодо яких за результатами оцінювання потреб **зроблено висновок про потребу в наданні** соціальних послуг та кількістю осіб / сімей, які **отримували соціальні послуги** у звітному періоді.

Ба більше, у деяких вразливих групах населення **кількість осіб / сімей, які отримали соціальні послуги, дорівнює загальній кількості тих, хто перебуває на обліку**. Це такі категорії, як:

- діти, які перебувають на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах;
- діти, які постраждали від домашнього насильства;
- діти, батьки яких (особи, які їх замінюють) ухиляються від виконання своїх обов'язків;
- жінки, які виявили намір відмовитися від новонародженої дитини;
- бездомні особи;
- особи, які постраждали від торгівлі людьми.

Серед інституцій, до яких інформанти звертались по допомогу та послуги, учасниками та учасницями фокус-групи були названі **ЦНАП, ЮНІСЕФ, БО «Карітас», БО «СОС Дитячі містечка», Церква християн віри євангельської (протестантська)**.

Під час **анкетування**, коли респонденти мали перед очима **перелік послуг**, складений відповідно до затвердженого Міністерством соціальної політики **Класифікатора соціальних послуг**, були отримані такі відповіді щодо **послуг, які вони отримали в громаді протягом минулого року**:

- натуральна допомога, зокрема, їжа, одяг, ліки, засоби гігієни (14 згадувань);	- соціально-психологічна реабілітація (5 згадувань);
- інформування (14 згадувань);	- екстрене (кризове) втручання (4 згадування);
- консультування (12 згадувань);	- соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування (3 згадування);
- надання притулку (7 згадувань);	- транспортні послуги (2 згадування).
- представництво інтересів (5 згадувань);	
- соціальний супровід сімей / осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах (5 згадувань);	

Аналіз наданих соціальних послуг за класифікацією згідно з **додатком 3.2.** до Порядку засвідчив, що кількість осіб / сімей, які **отримували послугу** за минулий рік, **дорівнює** числу осіб / сімей, щодо яких за результатами оцінювання було зроблено **висновок про потребу в наданні послуги.**

Протягом 2023 року в Івано-Франківській громаді були **надані такі соціальні послуги:**

- інформування;
- консультування;
- посередництво;
- представництво інтересів;
- соціальна профілактика;
- соціальний супровід сімей / осіб у складних життєвих обставинах;
- соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування;
- кризове (екстремне) втручання;
- соціальна адаптація.

Варто зазначити, що за даними **додатку 3.2.** до Порядку стосовно **31 особи** був зроблений висновок щодо потреби в наданні **послуги тимчасового відпочинку** для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю, проте **інформація** про кількість тих, кому ця послуга була надана, у додатку **відсутня.**

2.4. Основні потреби у соціальних послугах жителів територіальної громади з числа вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах

Обговорюючи актуальні життєві обставини, **учасниці та учасники фокус-групи,** проведеної у місті Івано-Франківськ у жовтні 2022 року, говорили, передусім, про війну, внутрішнє переміщення, відсутність житла, безробіття, наявність інвалідності у членів сім'ї.

Серед **першочергових послуг,** у яких є гостра потреба, були названі такі:

- інформування (6 осіб);	- представництво інтересів (1 особа);
- натуральна допомога, зокрема, їжа, одяг, ліки, засоби гігієни (5 осіб);	- екстремне (кризове) втручання (1 особа);
- надання притулку (5 осіб);	- соціально-психологічна реабілітація (1 особа).
- консультування (2 особи);	

В анкетах, крім того, були зазначені **потреби** у допомозі із соціалізацією дітей з інвалідністю, психологічній підтримці, консультаціях логопеда. Серед **послуг, яких не вистачає** їм та членам їхніх сімей, респонденти під час анкетування назвали такі:

- інформування (14 осіб);	- соціальний супровід сімей, які перебувають у складних сімейних обставинах (5 осіб);
- натуральна допомога, зокрема, їжа, одяг, ліки, засоби гігієни (14 осіб);	
- консультування (12 осіб);	- екстремне (кризове) втручання (4 особи);
- надання притулку (8 осіб);	
- представництво інтересів (5 осіб);	

- соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування (3 особи);
- соціально-психологічна реабілітація (2 особи).
- транспортні послуги (3 особи);
- короткотермінове проживання (1 особа).

Основні запити на допомогу від учасників фокус-групи за результатами анкетування:

- забезпечення побутовими товарами (9 осіб);
- психологічна допомога (3 особи);
- інформаційна підтримка (8 осіб);
- юридична допомога (3 особи);
- забезпечення одягом (6 осіб);
- фінансова допомога (1 особа);
- надання постійного проживання (1 особа);
- надання побутової техніки (1 особа);
- забезпечення продуктами харчування (6 осіб);
- допомога з меблями (1 особа);
- допомога з підготовкою дитини до ЗНО (1 особа).
- медична допомога (6 осіб);
- надання довготривалого проживання (4 особи);

Учасники фокус-групи з числа **представників сімей з дітьми-інвалідами** зазначали, що у громаді потрібен розвиток послуги **«денний догляд для дітей з інвалідністю»** та можливість отримувати **консультації фахівців з поведінки дітей**.

3. Стан системи надання соціальних послуг і потреби для її подальшого розвитку

3.1. Наявні ресурси

Згідно інформації з **додатку 2.1** до Порядку надавачами соціальних послуг Івано-Франківської громади є **5 установ** (всі комунальної форми власності):

- Міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;
- Івано-Франківський міський центр соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями «Дивосвіт»;
- Івано-Франківський територіальний центр соціального обслуговування;
- Комунальний заклад «Дім воїна» Івано-Франківської міської ради;
- Комунальна організація «Будинок нічного перебування».

Фактична кількість отримувачів соціальних послуг за попередній календарний рік в **Міському центрі соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді** та в **Івано-Франківському територіальному центрі соціального обслуговування** не перевищує планову.

Натомість, в **Івано-Франківському міському центрі соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями «Дивосвіт»** і в **Комунальному закладі «Дім воїна» Івано-Франківської міської ради** фактична кількість отримувачів соціальних послуг перевищує планову.

У комунальній організації **«Будинок нічного перебування»** планова кількість отримувачів соціальних послуг не визначається, а **фактична** за 2023 рік склала **409 осіб**.

Міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді надає послуги таким категоріям осіб:

- діти-сироти;
- діти, позбавлені батьківського піклування;
- особи з інвалідністю;
- діти з інвалідністю;
- прийомні сім'ї, патронатні сім'ї, опікуни, піклувальники;
- дитячі будинки сімейного типу;
- малозабезпечені сім'ї;
- одинокі матері;
- неповнолітні батьки;
- ВПО;
- постраждали від торгівлі людьми;
- постраждали від жорстокого поводження та насильства;
- сім'ї захисників та захисниць України;
- сім'ї, в яких є ризик соціального сирітства;
- матері, які мали намір відмовитися від новонародженої дитини;
- сім'ї, члени яких перебувають / перебували у конфлікті з законом;
- сім'ї, де є алко/наркозалежні члени родини;
- діти-сироти (не надавав у 2022 році);
- діти, позбавлені батьківського піклування (не надавав у 2022 році);
- особи з інвалідністю (не надавав у 2022 році);
- діти з інвалідністю;
- прийомні сім'ї, патронатні сім'ї, опікуни, піклувальники;
- дитячі будинки сімейного типу (не надає зараз, але надавав у 2022 році);
- одинокі матері, неповнолітні батьки;
- малозабезпечені сім'ї (не надавав у 2022 році);
- багатодітні сім'ї (не надає зараз, але надавав у 2022 році);
- ВПО.

Додатково вказані такі категорії:

- **2022 рік:** сім'ї з дітьми військовослужбовців; сім'ї, де діти постраждали від воєнних дій; сім'ї з дітьми ВПО, які прибули у громаду після 24 лютого 2022 року.

- **2024 рік:** постраждали від торгівлі людьми; постраждали від жорстокого поводження та насильства; сім'ї Захисників та Захисниць України; сім'ї, в яких є ризик соціального сирітства; матері, які мали намір відмовитися від новонародженої дитини; сім'ї, члени яких перебувають/перебували у конфлікті з законом; сім'ї, де є алко/наркозалежні члени родини та інші.

Івано-Франківський міський центр соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями «Дивосвіт» надає послуги особам з інвалідністю та дітям з інвалідністю.

Івано-Франківський територіальний центр соціального обслуговування працює для осіб з інвалідністю та осіб похилого віку.

Комунальний заклад «Дім воїна» Івано-Франківської міської ради надає послуги таким вразливим категоріям:

- ветерани війни;
- постраждалі учасники Революції Гідності;
- особи, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною;
- члени сім'ї ветерана війни;

- члени сім'ї загиблого (померлого) ветерана;
- військовослужбовці;
- члени сімей військовослужбовців.

Отримувачами послуг комунальної організації «**Будинок нічного перебування**» є:

- бездомні особи;
- особи з інвалідністю;
- особи похилого віку;
- особи, які постраждали від домашнього насильства.

Аналіз засвідчив, що **три категорії бенефіціарів не входять до переліку** груп населення, з якими працюють установи-надавачі соціальних послуг в Івано-Франківській громаді, а саме:

- особи, сім'ї, які опинилися у складних життєвих обставинах;
- дитячі будинки сімейного типу;
- багатодітні сім'ї.

Перелік послуг, які надають установи-надавачі соціальних послуг у Івано-Франківській громаді, представлений у таблиці 3.

Таблиця 3

**Перелік соціальних послуг, що надаються надавачами
в Івано-Франківській громаді**

Перелік послуг	Назва установа				
	Центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Дивосвіт	Дім воїна	Центр соціального обслуговування	Будинок нічного перебування
001.0 інформування	так	ні	ні	ні	так
002.0 консультування	так	ні	так	так	так
002.1 консультативний кризовий телефон	ні	ні	ні	ні	ні
003.0 посередництво	так	ні	ні	ні	ні
004.0 представництво інтересів	так	ні	ні	ні	так
005.0 надання притулку	ні	ні	ні	ні	ні
005.1 нічний притулок	ні	ні	ні	ні	так
006.0 короткотермінове проживанні	ні	ні	ні	ні	ні
007.0 соціальна профілактика	так	ні	так	ні	ні
008.1 догляд та виховання дітей в умовах наближених до сімейних	ні	ні	ні	ні	ні
009.1 підтримане проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю	ні	ні	ні	ні	ні
009.2 підтримане проживання бездомних осіб	ні	ні	ні	ні	ні
009.3 транзитне підтримане проживання / учбова соціальна квартира (будинок)	ні	ні	ні	ні	ні
010.0 соціальний супровід	ні	ні	ні	ні	ні

010.1 соціальний супровід сімей, осіб СЖО	так	ні	ні	ні	ні
010.2 соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування	так	ні	ні	ні	ні
011.0 соціальний супровід при працевлаштуванні та на робочому місці	ні	ні	ні	ні	ні
012.0 екстрене (кризове) втручання	так	ні	так	ні	ні
013.0 соціальна адаптація	так	так	так	так	ні
013.1 соціально-трудова адаптація	ні	так	ні	ні	ні
014.0 соціальна інтеграція та реінтеграція	ні	ні	ні	ні	ні
015.1 догляд вдома	ні	ні	ні	так	ні
015.2 догляд стаціонарний	ні	ні	ні	так	ні
015.3 денний догляд	ні	так	ні	ні	ні
015.3.1 денний догляд дітей з інвалідністю	ні	ні	ні	ні	ні
015.4 паліативний догляд	ні	ні	ні	ні	ні
016.0 персональний асистент	ні	ні	ні	ні	ні
017.1 соціальна реабілітації осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями	ні	так	ні	ні	ні
017.2 соціально-психологічна реабілітація	ні	ні	ні	ні	ні
017.3 соціально-психологічна реабілітація осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин	ні	ні	ні	ні	ні
017.4 соціально-психологічна реабілітація осіб із ігровою залежністю	ні	ні	ні	ні	ні
018.1 тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю	ні	ні	ні	ні	ні
018.2 тимчасовий відпочинок для осіб, що здійснюють догляд за особами з інвалідністю, особами, які мають невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування	ні	ні	ні	ні	ні
019.0 натуральна допомога	ні	ні	ні	так	ні
020.0 супровід під час інклюзивного навчання	ні	ні	ні	ні	ні
021.0 фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового	ні	ні	ні	ні	ні

апарату та пересуваються на кріслах колісних					
022.0 переклад жестовою мовою	ні	ні	ні	ні	ні
023.0 транспортні послуги	ні	так	ні	так	ні

Як бачимо, у Івано-Франківській громаді є певна кількість **базових та інших послуг, які не надаються жодним надавачем соціальних послуг.**

Базові послуги, які не надаються в громаді:

- соціальна інтеграція та реінтеграція;
- надання притулку;
- соціальний супровід;
- догляд та виховання дітей в умовах наближених до сімейних;
- переклад жестовою мовою;
- супровід під час інклюзивного навчання;
- фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних.

Інші послуги, які не надаються в громаді:

- консультативний кризовий телефон;
- короткотермінове проживання;
- підтримане проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю;
- підтримане проживання бездомних осіб;
- транзитне підтримане проживання / учбова соціальна квартира (будинок);
- соціальний супровід при працевлаштуванні та на робочому місці;
- денний догляд дітей з інвалідністю;
- паліативний догляд;
- персональний асистент;
- соціально-психологічна реабілітація осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин;
- соціально-психологічна реабілітація осіб із ігровою залежністю;
- тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю;
- тимчасовий відпочинок для осіб, що здійснюють догляд за особами з інвалідністю, особами, які мають невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування.

Аналіз кадрового забезпечення надавачів соціальних послуг у Івано-Франківській громаді свідчить, що у їхніх **штатних розкладах не представлені певні вузькі спеціалісти**, а саме:

- вихователь;
- помічник вихователя;
- соціальний вихователь по роботі з дітьми з інвалідністю;
- логопед;
- асистент соціального вихователя по роботі з дітьми з інвалідністю;
- ерготерапевт;
- вчитель спеціальної освіти (вчитель-дефектолог);
- лікар-фізіотерапевт;
- дитячий лікар-невролог;
- дитячий лікар-психіатр.

Посада **практичного психолога** є в установах «Дивосвіт», «Дім воїна» і «Будинок нічного перебування» та представлена відповідно **1, 3 й 1 штатними одиницями**. В «Дивосвіті» ця посада заповнена, в «Домі воїна» всі три штатні одиниці залишаються не задіяними, а у «Будинку нічного перебування» зайнято 0,5 ставки. Зважаючи на високу потребу вразливих груп населення у психологічній допомозі та підтримці, таку кількість фахівців **важко назвати достатньою**.

Крім того, у громаді зареєстровано **303 дитини** на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у **складних життєвих обставинах**, але при цьому в установах-надавачах соціальних послуг відсутні **дитячий невролог та дитячий лікар-психіатр**. Відповідні фахівці, найімовірніше, є у закладах охорони здоров'я громади, проте їхня залученість до сфери надання соціальних послуг у ситуації війни може істотно підвищити якість обслуговування сімей з дітьми.

3.2. Канали, організація інформування та рівень поінформованості про соціальні послуги, що надаються в територіальній громаді, їх зміст та порядок надання

Під час опитування цільових груп респондентів під час **фокус-групи**, проведеної в місті Івано-Франківськ у жовтні 2022 року, було встановлено, що основними **комунікаційними каналами інформування** жителів про соціальні послуги в Івано-Франківській громаді є: інформування шляхом особистих прийомів, інформаційні друковані матеріали Івано-Франківського ЦСМС, інформування на гарячу лінію, місцеве телебачення, ФБ сторінки Івано-Франківського ЦСДС, Служби у справах дітей та БО «СОС Дитячі містечка», групи Viber та інші канали.

Водночас **опитування**, проведене серед цільових груп, показало, що респонденти погано орієнтуються в інформації про те, що таке соціальні послуги та де їх можна отримати. Серед респондентів такою інформацією володіють переважно **батьки з дитячих будинків сімейного типу**, проте і вони частково плутають функції соціальних служб із функціями служби у справах дітей. Більшість респондентів зазначили, що **не отримували інформацію від СЦСС**, оскільки не є отримувачами послуг. Також респонденти звертаються за інформацією до місцевого Центру надання адміністративних послуг.

Однією з **цільових груп**, яка в першу чергу потребує інформування про послуги та необхідну допомогу, є **сім'ї, які виховують дітей з інвалідністю**, а також **сім'ї ВПО**, яким часто надають застарілу інформацію.

Актуальність інформування про соціальні послуги, допомогу, пільги підтвердили респонденти серед надавачів соціальних послуг та представників органів місцевого самоврядування, а також представники цільових груп.

Мешканці громади під час **фокус-групового обговорення** зазначали, що їм було б зручно отримувати інформацію про соціальні послуги з каналів Viber чи Telegram, рідко згадували повідомлення через СМС, листівки. Під час **опитування** були висловлені такі **пропозиції щодо заходів**, які необхідні для підвищення рівня інформованості про соціальні послуги: створення чат-бота, який матиме постійну оновлену інформацію, або в якому люди

зможуть самостійно вводити відповідну інформацію. Представники ЦСС у ході інтерв'ювання додатково наголошували на необхідності якісної соціальної реклами.

3.3. Висновки за результатами оцінювання організаційної спроможності територіальної громади у забезпеченні населення соціальними послугами та пропозиції щодо удосконалення

Згідно з даними, наведеними у **додатку 4** до Порядку, Івано-Франківська міська територіальна громада **відповідає основним критеріям належного рівня організаційної спроможності** у забезпеченні населення соціальними послугами за такими показниками:

- організаційний розвиток суб'єктів системи надання соціальних послуг;
- узгодженість бюджетного планування з прогностичними та програмними документами економічного і соціального розвитку територіальної громади та завданнями щодо удосконалення соціальних послуг;
- розвиненість комунікацій органу місцевого самоврядування з громадою у сфері планування та здійснення видатків місцевого бюджету на соціальні послуги;
- забезпеченість органу місцевого самоврядування фінансовими ресурсами;
- стан управління видатками місцевого бюджету на соціальні послуги.

У громаді наявний **місцевий орган соціального захисту населення, а також надавачі соціальних послуг комунального сектору**, які мають відповідні статуси розпорядників коштів місцевого бюджету.

У 2023 році в громаді без залучення бюджетних коштів проводився **моніторинг надання та оцінки якості соціальних послуг, що надаються населенню за бюджетні кошти**.

Реалізується **участь суб'єктів системи надання соціальних послуг** у визначенні потреб населення в соціальних послугах; проводиться внутрішня оцінка якості наданих соціальних послуг; відбувається навчання та підвищення кваліфікації персоналу.

Івано-Франківський міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді бере участь у визначенні **потреб населення в соціальних послугах**, проведенні внутрішньої оцінки якості наданих соціальних послуг. Працівники МЦСССДМ систематично **підвищують свій професійний рівень** на курсах підвищення кваліфікації та беручи участь в різноманітних тренінгах, семінарах, воркшопах, зокрема: «Сімейно орієнтована модель надання соціальних послуг в процесі ведення випадку», «Позитивне батьківство», «Основи кейс-менеджменту у випадках гендерно зумовленого насильства», «Психосоціальна підтримка і захист у надзвичайних ситуаціях. Перша психологічна допомога, кейс-менеджмент» тощо.

Івано-Франківський територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) бере участь у визначенні потреби громадян похилого віку та осіб з інвалідністю у наданні соціальних послуг, проводить внутрішню оцінку якості надання соціальних послуг. Працівники територіального центру протягом 2023 року пройшли **навчання та підвищення кваліфікації на такі теми:**

- «Надання соціальних послуг за рахунок державних коштів»;
- з питань охорони праці;
- з питань електробезпеки;

- з протидії вигорання для працівників системи соціального захисту Івано-Франківської області;
- навчання по роботі в Єдиній інформаційній системі в частині внесення та опрацювання Реєстрів надавачів соціальних послуг»;
- «Сучасні інформаційні технології для працівників управлінь соціального захисту населення в Івано-Франківській області»;
- «Гендерно зумовлене насильство»;
- з питань реалізації постанови КМУ від 01.06.2023р. №546 «Про тимчасове переміщення (евакуацію) дітей, осіб, які проживають або зараховані до закладів різних типів форм власності та підпорядкування на цілодобове перебування та їх повернення;
- з питань виявлення та перенаправлення постраждалих від торгівлі людьми експлуатації;
- «Правове регулювання трудових відносин і захист соціально-економічних прав та інтересів працівників державних установ»;
- з питань пожежної безпеки.

Обсяг коштів, які надавач соціальних послуг комунального сектору залучив у громаді за надані соціальні послуги на платній основі у 2023 році, у **додатку 4** до Порядку **не зазначений**.

Івано-Франківський територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) за результатами вжитих заходів у 2023 році **залучив від благодійників натуральну допомогу на суму 469297 грн та фінансову допомогу в розмірі 52499 грн**.

Укладення **угод (договорів) про співробітництво** у сфері організації надання соціальних послуг з надавачами **недержавного сектору, договорів про співробітництво територіальних громад у сфері надання соціальних послуг та угод (договорів) про співробітництво з районною та / або обласною радами** в 2023 році в громаді **не відбувалось**.

Громадою укладено **меморандуми, договори** про співробітництво у сфері організації надання соціальних послуг з **громадськими об'єднаннями, благодійними організаціями, проектами міжнародної технічної допомоги** тощо. **Частину меморандумів, договорів (більшість положень) виконано повністю**.

У громаді **затверджена стратегія розвитку територіальної громади**, до аналітичної частини якої **лише частково включені основні положення** результатів визначення потреб населення у соціальних послугах. **Стратегія містить** оперативну ціль, завдання щодо розвитку та організації надання соціальних послуг, однак **не містить** системи показників для моніторингу. **Виконані лише окремі завдання** щодо розвитку та організації надання соціальних послуг. **Рішенням Івано Франківської міської ради** від 08.11.2019 року № 273-32 внесено зміни у рішення Івано-Франківської міської ради від 27.10.2017 року «Про затвердження Стратегії розвитку міста Івано-Франківська на період до 2028 року», де враховано зміни у зв'язку з утворенням Івано-Франківської міської територіальної громади під час реформи децентралізації.

Також наявні **затверджені середньострокові прогностні та програмні документи економічного і соціального розвитку територіальної громади** щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг (місцевих програм розвитку тощо). До опису проблеми, на розв'язання якої спрямовані зазначені документи, **включено більшу частину основних положень** результатів визначення потреб населення у соціальних послугах та **охоплено більшу частину етапів** надання соціальних послуг.

У громаді затверджені **звіти про виконання середньострокових прогностних та програмних документів** економічного і соціального розвитку територіальної громади щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг (місцевих програм розвитку тощо) за підсумками звітнього року. **Більшу частину завдань** щодо розвитку та організації надання соціальних послуг **виконано**.

У громаді є «**Програма економічного і соціального розвитку Івано-Франківської міської територіальної громади на 2021-2023 роки**», затверджена рішенням міської ради від 29.04.2021р. №152-8, пролонгована рішенням міської ради від 15.12.2023р. № 249-39 до 2025 року, яка **містить** завдання (заходи) щодо розвитку та організації надання соціальних послуг, однак **не містить** системи показників для моніторингу. У 2023 році **виконано більшу частину завдань** щодо розвитку та організації надання соціальних послуг.

У громаді **затверджено прогноз місцевого бюджету**, який охоплює звітний та два наступних роки. У прогнозі місцевого бюджету **виокремлено видатки на соціальні послуги та здебільшого враховано** потреби у ресурсах, необхідних для розвитку та забезпечення надання соціальних послуг, а у **бюджетних пропозиціях до прогнозу** місцевого бюджету **враховані потреби у ресурсах**, необхідних для розвитку та забезпечення надання соціальних послуг, встановлених за результатами визначення потреб населення у соціальних послугах та відображених у середньострокових прогностних та програмних документах економічного і соціального розвитку територіальної громади. У прогнозі місцевого бюджету **врахований обсяг видатків на соціальні послуги**, передбачені у бюджетних пропозиціях до прогнозу місцевого бюджету.

Також затверджено **план діяльності на середньостроковий період** (на звітний та два наступних роки) **головного розпорядника коштів**, що реалізує політику у сфері соціальних послуг, який містить **здебільшого враховані заходи** щодо розвитку та організації надання соціальних послуг.

У **бюджетному запиті головного розпорядника бюджетних коштів здебільшого враховані потреби у ресурсах**, необхідних для розвитку та організації надання соціальних послуг, встановлених за результатами визначення потреб населення у соціальних послугах та відображених у бюджетних пропозиціях до прогнозу місцевого бюджету. **Обсяги видатків на соціальні послуги**, зазначені у бюджетному запиті головного розпорядника бюджетних коштів, **враховані у проекті місцевого бюджету** на звітний рік.

Таким чином, **бюджетне планування в Івано-Франківській громаді певним чином узгоджене з прогностними та програмними документами економічного і соціального розвитку територіальної громади та завданнями щодо розвитку соціальних послуг**.

Члени робочої групи у 2023 році не брали участі у плануванні видатків місцевого бюджету на соціальні послуги на рік.

У звітному році в доступній для громадськості формі бюджету для громадян було опубліковано інформацію про обсяг видатків на соціальні послуги у місцевому бюджеті.

У 2023 році в Івано-Франківській громаді були проведені консультації з громадськістю з метою представлення проекту бюджету на звітний рік та отримання зворотного зв'язку, та був застосований механізм громадського бюджету і проведений конкурс громадських проєктів. У звітному році до громадського бюджету та/або на конкурс громадських проєктів (ініціатив) було подано 3 проєкти, спрямовані на розвиток соціальних послуг, соціальної інфраструктури. Інформація щодо кількості проєктів-переможців, обсягу фінансування, спрямованого на реалізацію проєктів, та стан їх реалізації й ефективності виконання в додатку 4 до Порядку громадою не наведена, який інформація щодо мобілізації власних доходів місцевого бюджету в Івано-Франківській громаді за 2021-2023 роки.

У 2023 році громада на участь у конкурсі для місцевого самоврядування подала 20 заявок (проєктів), спрямованих на розвиток соціальних послуг. Переможцями конкурсу стали 6 проєктів, які були реалізовані із залученням обсягу коштів у розмірі 865,977 тис. грн. За результатами реалізації проєктів надано психологічну та фінансову підтримку надавачам соціальних послуг, покращено матеріально-технічну спроможність системи соціального захисту.

Місцевий орган соціального захисту населення (орган місцевого самоврядування) у звітному році брав участь у виконанні комплексних програм, регіональних програмах розвитку, проєктах, заходах обласної військової адміністрації, які передбачають розвиток соціальних послуг, а також вживав заходів для участі та брав участь в державних цільових програмах, проєктах, заходах, які реалізує Міністерство соціальної політики, Національна соціальна сервісна служба та інші центральні органи виконавчої влади, спрямованих на розвиток соціальних послуг, проте коштів з Державного бюджету в результаті цієї участі не отримав.

Обсяг і динаміка видатків місцевого бюджету на соціальні послуги за 2022-2023 роки представлені у таблиці 4.

Таблиця 4

**Обсяг і динаміка видатків місцевого бюджету на соціальні послуги
в Івано-Франківській міській територіальній громаді за 2021-2023 роки**

Показники	Роки		
	2021	2022	2023
Загальний обсяг видатків місцевого бюджету на соціальні послуги, тис. грн, в тому числі:	25138,88	28432,74	35390,42
Забезпечення соціальними послугами стаціонарного догляду з наданням місця для проживання, всебічної підтримки, захисту та безпеки осіб, які не можуть вести самостійний спосіб життя через похилий вік, фізичні та розумові вади, психічні захворювання або інші хвороби	3934,2	3307,7	3381,3
Забезпечення соціальними послугами за місцем проживання, які не здатні до самообслуговування у зв'язку з похилим віком, хворобою, інвалідністю	10061,3	11739,6	14079,7
Утримання та забезпечення діяльності центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	5386,7	5677,7	7253,9
Забезпечення діяльності інших закладів у сфері соціального захисту і соціального забезпечення	1775	1538	1904
Інші бюджетні програми: забезпечення соціальними послугами громадян похилого віку, інвалідів, дітей інвалідів, хворих, які не здатні до самообслуговування, потребують сторонньої допомоги, фізичними особами	3981,68	6169,74	8771,52
Обсяг видатків місцевого бюджету на соціальні послуги в Івано-Франківському міському центрі соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді в розрахунку на одну особу, виходячи з кількості осіб отримувачів соціальних послуг	7,1	6,8	6,1
Частка видатків на соціальні послуги у загальному обсязі видатків місцевого бюджету, %	не вказано	не вказано	не вказано
Рівень виконання планових показників видатків місцевого бюджету на соціальні послуги, %	не вказано	не вказано	не вказано

Паспорти бюджетних програм, згідно з якими передбачено фінансування соціальних послуг, були **затверджені вчасно**. **Мета** бюджетних програм **відповідає пріоритетам** економічного і соціального розвитку, а **завдання відповідають меті**. **Гендерний аналіз бюджетних програм**, в межах яких відбувається надання соціальних послуг, у 2023 році в громаді **не проведений**.

Усе вищезазначене дає привід стверджувати, **що наявні ресурси та надавачі соціальних послуг, які функціонують в Івано-Франківській міській територіальній громаді, створюють можливості вчасно реагувати на соціальні та демографічні процеси, попереджувати виникнення соціальних проблем та задовольняти попит громадян на соціальні послуги**.

4. Рекомендації щодо покращення соціальної допомоги та послуг за результатами емпіричного дослідження в Івано-Франківській міській територіальній громаді

Під час колективного обговорення на фокус-групі, проведеної у місті Івано-Франківськ у жовтні 2022 року учасники та учасниці дослідження зазначили необхідність розвивати у громаді наступні ініціативи:

- створення батьківських груп самопідтримки (10 згадувань);
- додаткові консультації, інформування про отримання соціальних допомог та послуг (3 згадування);
- додаткові консультації, інформація спеціалістів про особливості догляду і виховання дітей (1 згадування).

Загалом учасники та учасниці емпіричного дослідження у місті Івано-Франківськ висловили сподівання на те, що держава буде ефективніше працювати у напрямку створення дієвих механізмів соціального захисту та підтримки соціально вразливих груп населення.

5. Джерела інформації та даних

У межах проєкту «Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні» для проведення дослідження з визначення потреб населення Івано-Франківської міської територіальної громади в соціальних послугах, моніторингу оцінювання організаційної спроможності надання послуг для дітей та сімей з дітьми і написання аналітичного звіту за їх результатами були використані такі **нормативні документи**.

1. Закон України «Про соціальні послуги»;

2. Додатки 1, 2, 3 та 4 до Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики від 19 квітня 2023 року № 130-Н, адаптовані дослідницької командою проєкту «Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні» відповідно до завдань проєкту в частині збору та аналізу даних щодо стану розвитку сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, патронату над дитиною та потреб у їх розвитку;

3. Класифікатор соціальних послуг, затверджений наказом Міністерства соціальної політики від 23 червня 2020 року № 429.

Використані в аналітичному звіті статистичні та інші дані щодо роботи суб'єктів системи надання соціальних послуг отримані в результаті заповнення відповідальними представниками Івано-Франківської міської територіальної громади зазначених додатків до Порядку.

Інформація від представників органів місцевого самоврядування та надавачів соціальних послуг Івано-Франківської міської територіальної громади зібрана під час

індивідуальних структурованих інтерв'ю, а від бенефіціарів соціальної допомоги та послуг – у процесі **фокусованого групового інтерв'ю** та **анкетування** жителів громади. Зазначені дослідження проводились у місті Івано-Франківськ в жовтні 2022 року в межах проекту **«Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні»**.

ДОДАТКИ:

1. Презентація Івано-Франківської ТГ_Городенка 14 березня.pptx
2. Івано-Франківська громада_Додаток 1 до Порядку.docx
3. Івано-Франківська громада_Додаток 2.1 до Порядку_Дивосвіт.docx
4. Івано-Франківська громада_Додаток 2.1 до Порядку_Дикун.docx
5. Івано-Франківська громада_Додаток 2.1 до Порядку_Дім воїна.docx
6. Івано-Франківська громада_Додаток 2.1 до Порядку_Територіальний центр.docx
7. Івано-Франківська громада_Додаток 2.1 до Порядку_БНП.docx
8. Івано-Франківська громада_Додаток 2.2.docx
9. Івано-Франківська громада_Додаток 3.1.docx
10. Івано-Франківська громада_Додаток 3.2.docx
11. Івано-Франківська громада_Додаток 4.docx

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ за результатами визначення потреб у соціальних послугах населення Коломийської територіальної громади

1. Вступна частина

1.1. Профіль територіальної громади

Коломийська міська територіальна громада була створена у вересні 2018 року. До її складу входить місто Коломия та 10 сіл.

Загалом у громаді станом на 1 січня 2024 року проживають 75392 особи, з яких 60649 людей у місті та 14743 у селах (табл. 1). Згідно з даними на порталі gromada.info, у найменшому з сіл громади (с. Кубаївка) зареєстровано 58 жителів, а у найбільшому (с. Саджавка) – 3438 мешканців. Відстань між населеними пунктами та адміністративним центром громади варіюється від 4,7 км до села Воскресинці до 23,5 км до села Кубаївка.

1.2. Основні тенденції соціально-демографічних процесів у територіальній громаді

Статеві-вікова структура населення громади в цілому відображає загальноукраїнські тенденції (див. таблицю 1):

- частка дитячого населення віком 0 – 17 років складає 17% від загальної чисельності жителів громади;
- спостерігається переважання смертності над народжуваністю (в 1,8 рази).

Дані про чисельність осіб похилого віку в межах дослідження не збирались, а щодо кількості осіб віком 14-35 років по громаді не були надані, тож можливість визначити наявність характерної для країни в цілому тенденції старіння населення відсутня, проте, зважаючи на актуальну соціально-демографічну ситуацію, її вірогідність є доволі високою.

Таблиця 1

Демографічна структура Коломийської громади станом на 1 січня 2024 року

Показник	Кількість осіб
Чисельність населення всього	75392
Чисельність жінок	35226
Чисельність чоловіків	29101
Чисельність міського населення із загальної кількості	60649
Кількість жінок з міського населення	27120
Кількість чоловіків з міського населення	22464
Чисельність сільського населення із загальної кількості	14743
Кількість жінок із сільського населення	8106
Кількість чоловіків із сільського населення	6637
Чисельність дитячого населення віком 0-17 років	13110

Кількість дівчат	6334
Кількість хлопців	6776
Кількість народжених	772
Кількість померлих	1395

2. Характеристики вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, та стан охоплення їх соціальними послугами.

2.1. Чисельність вразливих груп населення

У Коломийській громаді згідно з інформацією, наведеною в **додатках 1 та 3.1 до Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах** (далі – **Порядок**), загалом на обліку перебуває **більше 16000 тисяч осіб/сімей, які належать до вразливих груп населення, зокрема:**

- 9152 внутрішньо переміщені особи (при цьому виявлена невідповідність у додатку 1 до Порядку загального числа ВПО сумі кількості жінок, чоловіків та дітей);
- 4532 сім'ї, члени яких мають інвалідність, з них 352 сім'ї, у яких діти мають інвалідність;
- 955 осіб з розладами психіки та поведінки, пов'язаними з уживанням усіх груп психоактивних речовин;
- 911 сімей, які отримують державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям, у яких виховується 1366 дітей;
- 745 багатодітних сімей, у яких виховується 2393 дитини;
- 736 сімей, що перебувають у складних життєвих обставинах;
- 736 сімей, які отримують соціальні послуги;
- 352 дитини з інвалідністю (згідно з додатком 3.1 до Порядку, тоді як у додатку 1 вказана інша кількість – 343 дитини);
- 269 одиноких матерів;
- 217 осіб, які постраждали від домашнього насильства;
- 197 дітей, які перебувають на обліку у зв'язку з обставинами, зумовленими стихійним лихом, техногенними аваріями, катастрофами, бойовими діями чи збройними конфліктами;
- 197 осіб, яким заподіяно шкоду пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією;
- 182 особи зареєстровані в центрі зайнятості як безробітні;
- 182 дитини з особливими освітніми потребами;
- 87 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з яких 37 виховуються в дитячих будинках сімейного типу, 27 перебувають під опікою / піклуванням, 6 виховуються в прийомних сім'ях, 3 влаштовано на цілодобове перебування (від однієї доби на тиждень) до закладів інституційного догляду та виховання дітей;
- 46 дітей на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах;

- 43 дитини, батьки або один із батьків яких загинули внаслідок військової агресії;
- 37 осіб у віці 18-23 роки з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування;
- 35 бездомних осіб та інші.

Найчисельнішою серед вразливих груп населення в Коломийській громаді є внутрішньо переміщені особи. Слід зазначити, що ця тенденція проявилась і під час проведення **фокус-групи в місті Коломия.** Серед 9 учасниць та 2 учасників фокусованого групового інтерв'ю з представниками сімей, які є **бенефіціарами соціальної допомоги та послуг** в Коломийській громаді, до цієї категорії належали 9 осіб. Водночас серед ВПО були 4 представники сімейних форм виховання (опіка та піклування), 2 дружини військовослужбовців, 2 батьки / опікуни дитини з інвалідністю та 1 мати, що сама виховує дітей. У шести учасників фокус-групи по одній дитині в родині, у чотирьох по дві дитини, в одного учасника троє дітей.

2.2. Чинники, що зумовлюють вразливість / складні життєві обставини, які найбільш поширені в територіальній громаді

Учасники та учасниці фокус-групи в місті Коломия, визначили матеріальний стан своїх сімей наступним чином:

- вистачає на продукти й одяг, але ми не можемо купувати дорогі речі, наприклад нову побутову техніку (6 осіб);
- вистачає на продукти харчування, але не вистачає на одяг (3 особи);
- вистачає на продукти, одяг, можемо іноді купувати дорогі речі, наприклад побутову техніку (1 особа);
- не вистачає коштів навіть на продукти харчування (1 особа).

За результатами колективного обговорення були виявлені такі **чинники, що зумовлюють вразливість і складні життєві обставини:**

- фінансові труднощі (7 згадувань);
- складнощі з пошуком роботи (3 згадування);
- проблеми з пошуком житла у сімей з числа ВПО та постійне підвищенням орендної плати господарями житла (3 згадування);
- певні непорозуміння у взаємодії ВПО та місцевого населення (2 згадування);
- неоднакове ставлення до ВПО з різних окупованих територій, зокрема, більша увага до маріупольців та менша допомога для жителів інших населених пунктів (1 згадування);
- складнощі з дороговартісним обстеженням для дитини (1 згадування);
- побоювання щодо адаптації дитини з сім'ї ВПО до офлайн навчання (1 згадування);
- труднощі в догляді за дитиною з порушеннями психічного розвитку (1 згадування).

Водночас, під час фокус-групи **інформантки з числа ВПО** відзначали такі **позитивні моменти** перебування у громаді:

- надання безкоштовного житла (2 згадування);
- підтримка та допомога з боку місцевого населення (1 згадування);
- успішна адаптація дітей в місцевій школі (1 згадування).

2.3. Основні соціальні проблеми, актуальні для Коломийської територіальної громади

Специфікою проведеної у місті Коломия **фокус-групи**, як вже йшлося, було те, що серед 11-ти інформантів 9 виявились не тільки представниками різних категорій сімей із дітьми, а ще і **внутрішньо переміщеними особами**.

Головні **проблеми**, які артикулювали учасники дослідження, — це складнощі з житлом для ВПО, труднощі в пошуку роботи, недостатній рівень фінансового забезпечення, маленький розмір допомоги, високі ціни на продукти й ліки, нестача коштів на побутові прилади, одяг, предмети гігієни та шкільне приладдя для дітей, складнощі з проходженням медичного обстеження, відсутність дієвої психологічної підтримки, труднощі адаптації дітей до офлайн-навчання та інші питання.

Крім того, учасники фокус-групи з числа **постійних жителів громади** нарікали на те, що **на їхні потреби звертають менше уваги** і надають менше натуральної допомоги порівняно із внутрішньо переміщеними особами. Цю думку підтримали й інформантки з числа ВПО.

Окреме зауваження стосувалось **зменшення надання натуральної допомоги для ВПО** та відмінностей в обсягах допомоги та уваги, яка приділяють переселенцям з різних територій. Йшлося, зокрема, про те, що у всіх на вустах **маріупольці**, а про жителів інших населених пунктів надавачі допомоги згадують рідше. Також для учасників фокус-групи з числа ВПО нагальною проблемою є **вірогідність скасування грошових виплат**.

У відповідь на питання, **чи пристосоване житло**, в якому ви проживаєте після переміщення / евакуації, до потреб ваших та ваших дітей, троє учасників фокус-групи з числа ВПО повідомили, що так, а шестеро заперечили, зазначивши, що у них немає необхідних меблів, власного простору, а також, що вони були змушені самі купувати усе необхідне для облаштування житла для життя.

Говорячи про **стан доріг та роботу громадського транспорту**, учасники дослідження звернули увагу на такі **недоліки**:

- відсутність безпечних тротуарів для пішоходів у районі залізничного вокзалу міста Коломия;
- відсутність пільгового проїзду для волонтерів у громадському транспорті міста;
- нестабільна робота міського та міжміського транспорту, незрозумілий графік, складнощі з переміщеннями під час свят та на вихідні дні;
- незадовільний стан доріг;
- відмова водіїв маршрутних таксі приймати талони на безкоштовні поїздки;
- рано закінчується робота транспорту, важко кудись дістатись у вечірні часи доби.

Роботою **медичної системи** громади учасники фокусованого групового інтерв'ю в цілому **задоволені**, хоча і висловили низку **побажань**:

- більше допомагати вразливим групам населення з придбанням ліків;
- покращити можливості звертатись по безоплатні консультації до вузьких спеціалістів.

Рівень надання **освітніх послуг у громаді** також оцінений загалом **позитивно**. Одна з інформанток з числа ВПО під час обговорення поділилась побоюваннями щодо того, чи зможе

її дитина подолати мовний бар'єр під час офлайн-навчання, на що інші учасники фокус-групи не тільки запевнили її у тому, що ця проблема має рішення, а ще і порадили навчальні заклади міста, які успішно сприяють адаптації учнів та учениць з числа ВПО. Крім того, високу оцінку отримала робота закладу позашкільної освіти «**Будинок школяра**», де є безкоштовні гуртки для дітей.

2.4. Стан охоплення соціальною допомогою та послугами вразливих груп населення

Соціальні послуги у громаді згідно з інформацією, наданою громадою у додатку 1 до Порядку, отримують **736 сімей**. Це число співпадає з даними щодо кількості сімей, які **перебувають у складних життєвих обставинах**, тож можна припустити, що усі родини цієї категорії охоплені соціальними послугами.

Згідно з **додатком 3.1** до Порядку **кількість осіб, які звертались** щодо отримання соціальних послуг, та осіб/сімей, щодо яких надійшли звернення/повідомлення про потребу в соціальних послугах за попередній календарний рік, **співпадає** з кількістю осіб/сімей, щодо яких за результатами оцінювання потреб **зроблено висновок про потребу в наданні** соціальних послуг та кількістю осіб / сімей, які **отримували соціальні послуги** у звітному періоді.

Ба більше, у деяких вразливих групах населення **кількість осіб / сімей, які отримали соціальні послуги, дорівнює загальній кількості тих, хто перебуває на обліку**. Це такі **категорії**, як особи, яким заподіяно шкоду пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією; діти з особливими освітніми потребами; діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, що перебувають під опікою / піклуванням; бездомні особи та інші.

Стосовно **груп**, у яких послугами охоплена **частина потенційних отримувачів**, зафіксовано, що **за соціальними послугами звертались та отримали їх**:

- 94% ВПО;
- 72% дітей, наявних на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах;
- 62% дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у їхньому числі 56% з тих, хто виховуються в прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу;
- 57% осіб з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування (у віці 18-23 роки), які проживають в територіальній громаді;
- 51% безробітних, зареєстрованих у центрі зайнятості;
- 29% сімей, де є діти з інвалідністю;
- 10% осіб, які постраждали від домашнього насильства.

Варто зазначити, що у **додатку 3.1** до Порядку не наведена інформація про звернення щодо потреби у соціальних послугах та надання їх у групі **дітей з інвалідністю**, натомість у додатку 1 є дані про **56 дітей з інвалідністю**, які отримують соціальні послуги в громаді, з них 10 – послуги раннього втручання та 46 – послуги з реабілітації. Як уже зазначалось, інформація, надана громадою щодо кількості дітей з інвалідністю у **додатках 1 та 3.1** до Порядку різниться між собою. Зважаючи на те, що чисельність, наведена у **додатку 3**, співпадає з кількістю сімей,

у яких діти мають інвалідність, можна припустити, що правильним показником є **352**, а не **343** дитини з інвалідністю. Тож, спираючись на ці міркування, можна припустити, що **соціальні послуги в Коломийській громаді надаються для 16% дітей з інвалідністю**.

Учасники **фокусованого групового інтерв'ю** під час заповнення анкет відповіли, що у разі потреби вони **звертаються по допомогу** до представників органів місцевої влади (5 згадувань), представників благодійних фондів та організацій (4 згадування), родичів та друзів і колег (по 3 згадування). Двоє респондентів повідомили, що ні до кого не звертаються по допомогу. Крім того, переважна більшість учасників під час обговорення зазначали, що звертаються по допомогу не часто. Імовірно, така ситуація може бути пов'язана, зокрема, з **невисокою обізнаністю** щодо того, яким чином можна це зробити і на що розраховувати.

Серед інституцій, до яких інформанти звертались по допомогу та послуги, учасниками були названі **соціальна служба у справах дітей, органи соціального захисту населення, комунальна установа «Єдиний центр надання реабілітаційних та соціальних послуг міста Коломиї, ЦНАП, благодійна організація «БФ “Карітас Коломия”», благодійна організація «СОС Дитячі містечка», благодійний фонд «Я – Маріуполь», благодійний фонд «Щасливе сонечко», ЮНІСЕФ**.

У відповідь на питання, чи знають вони **фахівців соціальної роботи / соціальних працівників**, які надають послуги і обслуговують жителів громади, **6** респондентів відзначили, що знають і контактують під час отримання послуг, **4** сказали, що не знають і не цікавились цим питанням, а **1** особа відповіла, що знає, але послуг не отримує.

Примітно, що в процесі колективного обговорення інформантам та інформанткам було **складно чітко назвати перелік послуг**, які вони можуть отримувати від соціальних служб, та визначитись з тим, якими послугами вони користувались протягом останнього року. Під час анкетування, коли респонденти мали перед очима перелік послуг, складений відповідно до затвердженого Міністерством соціальної політики **Класифікатора соціальних послуг**, були отримані такі відповіді щодо **послуг, які вони отримали в громаді протягом минулого року**:

- інформування (5 осіб);
- посередництво (1 особа);
- консультування (3 особи);
- представництво інтересів (1 особа);
- соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування (3 особи);
- соціальна профілактика (1 особа);
- соціальна адаптація (1 особа);
- соціальний супровід сімей, які перебувають у складних сімейних обставинах (2 особи);
- соціально-психологічна реабілітація (1 особа);
- супровід під час інклюзивного навчання (2 особи);
- надання притулку (1 особа);
- короткотермінове проживання (1 особа);
- натуральна допомога, зокрема, їжа, одяг, ліки, засоби гігієни (2 особи);
- серед іншого – допомога в проведенні тесту ДНК дитині для оформленні опіки (1 особа).

Зафіксована ситуація щодо **розбіжностей у відповідях** на питання про соціальні послуги в процесі колективного обговорення та при індивідуальному заповненні анкет може свідчити про те, що в учасників дослідження **не вистачає чіткого уявлення про перелік та зміст послуг**, яке вони могли б впевнено артикулювати в аудиторії під час колективного обговорення.

Аналіз наданих соціальних послуг за класифікацією згідно з **додатком 3.2** до Порядку засвідчив, що у певних вразливих групах населення кількість осіб / сімей, які отримували послугу за минулий рік, **більша** за число осіб / сімей, що належать до потенційних отримувачів соціальних послуг у громаді. Так, у 2023 році згідно з наданими громадою даними виявлене таке **перевищення фактичної чисельності отримувачів соціальних послуг порівняно з потенційними їх оцінками**:

- транспортні послуги у 10 разів;
- денний догляд у 4,5 рази;
- соціально-психологічна реабілітація у 2,5 рази;
- догляд вдома у 2,3 рази;
- консультування на 11%;
- натуральна допомога на 8%;
- представництво інтересів на 4%.

Щодо інших **видів послуг** в Коломийській громаді протягом 2023 року варто зазначити, що вони були **надані в обсязі, який або дорівнює, або перевищує** кількість осіб / сімей, щодо яких за результатами оцінювання потреб особи / сім'ї зроблено висновок про потребу в наданні відповідної соціальної послуги, та кількість осіб/сімей, щодо яких надійшли повідомлення про потребу в соціальній послугі у звітному періоді.

У відповідь на питання, **чи знають вони фахівців соціальної роботи / соціальних працівників**, які надають послуги і обслуговують жителів громади, **6** учасників зазначили, що знають і контактують під час отримання послуг, **1** сказав, що знає, але послуг не отримує, **4** – що не знають і не цікавились.

Оцінки учасниць та учасників **фокус-групи** щодо **задоволеності якістю отриманих послуг** за результатами анкетування виявились неоднотайними: **6** осіб продемонстрували позитивне ставлення, **3** особи висловили незадоволення, а **2**-м учасникам виявилось важко відповісти на це питання. Під час обговорення інформанти та інформантки говорили про в цілому **прийнятний рівень** обслуговування фахівцями органів соціального захисту та соціальними працівниками, наголошуючи, водночас, на складнощах із з'ясуванням того, як оформлювати і продовжувати допомогу для ВПО. Одна з інформанток з патронатної родини повідомила, що користувалась **послугами мобільної бригади** фахівців з Івано-Франківська та дуже задоволена якістю їхньої роботи.

Порівнюючи **актуальний стан** справ із **ситуацією до повномасштабного вторгнення**, постійні жителі громади зазначили, що загальних обсяг послуг не змінився, але деякі виплати, зокрема для дітей, що перебувають під опікою, взагалі не підвищувались та наразі не можуть покрити нагальні потреби.

2.5. Основні потреби у соціальних послугах жителів територіальної громади з числа вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах

Обговорюючи **запити на послуги**, учасниці та учасники фокус-групи переважно говорили про недостатність **інформаційної, психологічної та медично-консультаційної підтримки**. Серед **першочергових послуг**, у яких є гостра потреба, по 2 учасники фокус-групи назвали соціальний супровід сімей, які перебувають у складних сімейних обставинах, натуральну допомогу, зокрема, їжа, одяг, ліки, засоби гігієни та надання притулку. Також по одному згадуванню було про потребу в консультуванні, соціальні та соціально-трудова адаптації та соціально-психологічній реабілітації.

В анкетах, крім того, були зазначені **потреби** у наданні житла, меблів, побутових приладів та гаджетів для навчання дітей, консультуванні щодо можливостей отримання допомоги, допомозі з лікуванням. Серед **послуг, яких не вистачає** їм та членам їхніх сімей, респонденти під час анкетування назвали такі:

- консультування (5 осіб);
- натуральна допомога, зокрема, їжа, одяг, ліки, засоби гігієни (5 осіб);
- інформування (3 особи);
- надання притулку (2 особи);
- транспортні послуги (2 особи);
- соціальний супровід сімей, які перебувають у складних сімейних обставинах (1 особа);
- соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування (1 особа);
- представництво інтересів (1 особа);
- соціальна інтеграція та реінтеграція (1 особа);
- соціально-психологічна реабілітація (1 особа).

Основні запити на допомогу від учасників фокус-групи за результатами анкетування:

- фінансова допомога (6 згадувань);
- допомога у вирішенні питання з житлом (4 згадування);
- збереження виплат для ВПО (3 згадування);
- надання безоплатних консультацій медичних спеціалістів, логопедів, дефектологів, корекційних педагогів (2 згадування);
- допомога психолога (2 згадування);
- матеріальна допомога, зокрема, побутові прилади, одяг, шкільне приладдя (2 згадування);
- організація культурно-просвітницьких заходів для дітей та дорослих з числа ВПО спільно з місцевими жителями, зокрема, ознайомчих екскурсій регіоном (1 згадування);
- заходи щодо покращення взаєморозуміння ВПО та постійних мешканців громади (1 згадування).

Щодо питання про **необхідність забезпечення у громаді потрібних товарів та послуг** найбільше запитів учасників фокус-групи з числа ВПО було щодо такого:

- постійне проживання та інформаційна підтримка (по 7 згадувань);
- продукти харчування та побутові товари (по 6 згадувань);
- одяг та ліки (по 5 згадувань);

- медична допомога (4 згадування);
- довготривале проживання та юридична допомога (по 3 згадування);
- тимчасове проживання (1 згадування).

Учасники фокус-групи з числа **представників сімей з дітьми-інвалідами** зазначали, що у громаді потрібен розвиток послуги **«допомога асистента для дитини»**, а також **додаткові консультації лікарів**.

3. Стан системи надання соціальних послуг і потреби для її подальшого розвитку

3.1. Наявні ресурси

Згідно з інформацією, наданою у **додатку 2** до Порядку, **надавачами соціальних послуг** у Коломийській громаді є три організації:

- Єдиний центр надання реабілітаційних та соціальних послуг міста Коломиї (комунальна форма власності);
- Благодійна організація «Благодійний фонд «Карітас Коломия» (приватна форма власності);
- Благодійна організація «Благодійний Фонд «Будинок милосердя блаженного Миколая Чарнецького» (приватна форма власності).

Фактична **кількість отримувачів соціальних послуг** за попередній календарний рік у всіх організаціях не перевищує планової. Усі будівлі відповідають вимогам **інклюзивності**.

Єдиний центр надання реабілітаційних та соціальних послуг міста Коломиї та благодійна організація **«Благодійний фонд «Карітас Коломия»** надають послуги однаковим **категоріям** осіб:

- діти-сироти;
- діти, позбавлені батьківського піклування;
- особи з інвалідністю;
- діти з інвалідністю;
- малозабезпечені сім'ї;
- особи, сім'ї, які опинилися у складних життєвих обставинах багатодітні сім'ї;
- особи похилого віку;
- ВПО.

Благодійна організація **«Благодійний Фонд «Будинок милосердя блаженного Миколая Чарнецького»** надає послуги дорослим особам з інвалідністю та особам похилого віку, до того ж, має обмежену заплановану кількість отримувачів соціальних послуг на рік – 4 особи.

Аналіз засвідчив, що **три категорії бенефіціарів не входять до переліку груп населення**, з якими працюють установи-надавачі соціальних послуг в Коломийській громаді, а саме:

- прийомні сім'ї, патронатні сім'ї, опікуни, піклувальники;

- одинокі матері, неповнолітні батьки;
- дитячі будинки сімейного типу.

Перелік послуг, які надають установи-надавачі соціальних послуг у Коломийській громаді, представлений у таблиці 2.

Таблиця 2

Перелік соціальних послуг, що надаються надавачами в Коломийській громаді

Перелік послуг	Назва установи		
	Єдиний центр надання реабілітаційних та соціальних послуг міста Коломиї	Благодійна організація «Благодійний фонд «Карітас Коломия»	Благодійна організація «Благодійний Фонд «Будинок милосердя блаженного Миколая Чарнецького»
001.0 інформування	так	ні	ні
002.0 консультування	так	так	ні
002.1 консультативний кризовий телефон	ні	ні	ні
003.0 посередництво	ні	ні	ні
004.0 представництво інтересів	так	так	ні
005.0 надання притулку	ні	так	ні
005.1 нічний притулок	ні	ні	ні
006.0 короткотермінове проживання	ні	ні	ні
007.0 соціальна профілактика	так	ні	ні
008.1 догляд та виховання дітей в умовах наближених до сімейних	ні	ні	ні
009.1 підтримане проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю	ні	так	ні
009.2 підтримане проживання бездомних осіб	ні	так	ні
009.3 транзитне підтримане проживання / учбова соціальна квартира (будинок)	ні	ні	ні
010.0 соціальний супровід	ні	ні	ні
010.1 соціальний супровід сімей, осіб СЖО	так	так	ні
010.2 соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування	так	так	ні
011.0 соціальний супровід при працевлаштуванні та на робочому місці	ні	ні	ні
012.0 екстрене (кризове) втручання	так	так	ні
013.0 соціальна адаптація	так	так	ні
013.1 соціально-трудова адаптація	так	ні	ні
014.0 соціальна інтеграція та реінтеграція	так	так	ні
015.1 догляд вдома	так	так	ні
015.2 догляд стаціонарний	ні	ні	так
015.3 денний догляд	так	так	ні
015.3.1 денний догляд дітей з інвалідністю	ні	ні	ні

015.4 паліативний догляд	ні	ні	ні
016.0 персональний асистент	ні	ні	ні
017.1 соціальна реабілітація осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями	ні	ні	ні
017.2 соціально-психологічна реабілітація	так	ні	ні
017.3 соціально-психологічна реабілітація осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин	ні	ні	ні
017.4 соціально-психологічна реабілітація осіб із ігровою залежністю	ні	ні	ні
018.1 тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю	ні	ні	ні
018.2 тимчасовий відпочинок для осіб, що здійснюють догляд за особами з інвалідністю, особами, які мають невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування	ні	ні	ні
019.0 натуральна допомога	так	так	ні
020.0 супровід під час інклюзивного навчання	так	ні	ні
021.0 фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних	ні	ні	ні
022.0 переклад жестовою мовою	так	ні	ні
023.0 транспортні послуги	ні	ні	ні

Як бачимо, у Коломийській громаді є певна кількість **базових та інших послуг, які не надаються жодним надавачем соціальних послуг.**

Базові послуги, які не надаються у громаді:

- посередництво;
- фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних;
- соціальний супровід;
- догляд та виховання дітей в умовах наближених до сімейних;
- паліативний догляд.

Інші послуги, які не надаються у громаді:

- консультативний кризовий телефон;
- нічний притулок;
- короткотермінове проживання;
- транзитне підтримане проживання / учбова соціальна квартира (будинок);
- соціальний супровід при працевлаштуванні та на робочому місці;
- денний догляд дітей з інвалідністю;
- персональний асистент;
- соціальна реабілітації осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями;
- транспортні послуги.
- соціально-психологічна реабілітація осіб із ігровою залежністю;
- соціально-психологічна реабілітація осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин;

- тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю; інвалідністю, особами, які мають невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування;
- тимчасовий відпочинок для осіб, що здійснюють догляд за особами з

Водночас примітно, що під час анкетування по одній особі з учасників фокус-групи зазначили, що протягом минулого року вони отримували послуги **посередництва та короткотермінового проживання**. Таке **неспівпадіння** може пояснюватись тим, що респонденти **нечітко розуміють змістовне наповнення послуги** або отримували її від інших інституцій.

Аналіз кадрового забезпечення надавачів соціальних послуг у Коломийській громаді свідчить, що у їхніх **штатних розкладах не представлені певні вузькі спеціалісти**, а саме:

- соціальний педагог;
- помічник вихователя;
- соціальний вихователь по роботі з дітьми з інвалідністю;
- ерготерапевт;
- вчитель спеціальної освіти (вчитель-дефектолог);
- лікар-фізіотерапевт;
- дитячий лікар-невролог;
- дитячий лікар-психіатр.

Посада практичного психолога є у двох з трьох установ-надавачів соціальних послуг та представлена відповідно **2 та 1 штатною одиницями**, які наразі заповнені. Зважаючи на **високу потребу** вразливих груп населення у психологічній допомозі та підтримці, таку кількість фахівців **важко назвати достатньою**.

Крім того, у громаді зареєстровано **46 дітей**, які перебувають на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у **складних життєвих обставинах**, та **197 дітей**, які перебувають на обліку у зв'язку з **обставинами, зумовленими стихійним лихом, техногенними аваріями, катастрофами, бойовими діями чи збройними конфліктами**, але при цьому в установах-надавачах соціальних послуг немає **дитячого невролога та дитячого лікаря-психіатра**. Відповідні фахівці, найімовірніше, є у закладах охорони здоров'я громади, проте їхня залученість до сфери надання соціальних послуг у ситуації війни могла б істотно підвищити якість обслуговування сімей з дітьми.

3.2. Стан інформування та обізнаності населення про соціальні послуги, що надаються в територіальній громаді, їх зміст та порядок надання

За словами учасників та учасниць **фокус-групового дослідження**, основними джерелами інформації щодо соціальної допомоги та послуг для них є **тематичні телеграм-канали та вайбер-групи**. Особливо це стосується інформантів з числа ВПО. Крім того, деякі бенефіціари зазначили, що у них на постійній відбувається **комунікація із фахівцями служб соціального захисту**, які інформують їх у разі потреби.

Серед **критичних зауважень** інформанти наголосили на невідповідності інформації щодо порядку переоформлення соціальних виплат для ВПО, яка поширюється у відкритих джерелах, тій, яку озвучують співробітники ЦНАПУ та органів соціального захисту.

Частина **учасників фокус-групи з числа ВПО** зазначали, що отримують інформацію про надання допомоги для ВПО у громаді від працівників ЦНАП (3 згадування), органів соціального захисту (1 згадування) та з телеграм-каналів (1 згадування). Примітно, що **4 з 9** ВПО, присутніх на фокус-групі, повідомили, що вони не надто обізнані щодо джерел отримання інформації про допомогу та послуги.

Під час анкетування респонденти вказали, що хотіли б отримувати такі **інформаційні послуги в громаді**:

- розміщення інформації про соціальну допомогу та послуги в каналах громади у Телеграмі / Вайбері (8 згадувань);
- оновлення інформації про соціальну допомогу та послуги на офіційному сайті громади не рідше одного разу на тиждень (6 згадувань);
- розміщення інформації про соціальну допомогу та послуги в соціальних мережах Facebook (1 згадування) та Instagram (1 згадування).

Учасники дослідження в процесі обговорення висловили побажання щодо створення **єдиного каналу або групи у месенджерах**, у якому б жителі громади могли отримувати повну інформацію щодо можливостей та порядку отримання соціальної допомоги і послуг.

3.3. Висновки за результатами оцінювання організаційної спроможності територіальної громади у забезпеченні населення соціальними послугами та пропозиції щодо удосконалення

Згідно з даними, наведеними у **додатку 4** до Порядку, Коломийська міська територіальна громада **відповідає основним критеріям належного рівня організаційної спроможності** у забезпеченні населення соціальними послугами за такими **показниками**:

- організаційний розвиток суб'єктів системи надання соціальних послуг;
- узгодженість бюджетного планування з прогностичними та програмними документами економічного і соціального розвитку територіальної громади та завданнями щодо удосконалення соціальних послуг;
- розвиненість комунікацій органу місцевого самоврядування з громадою у сфері планування та здійснення видатків місцевого бюджету на соціальні послуги;
- забезпеченість органу місцевого самоврядування фінансовими ресурсами;
- стан управління видатками місцевого бюджету на соціальні послуги.

У громаді наявний **місцевий орган соціального захисту населення, а також надавачі соціальних послуг комунального сектору**, які мають відповідні статуси розпорядників коштів місцевого бюджету. Усі соціальні послуги, що фінансуються за рахунок коштів місцевого бюджету, охоплені **моніторингом надання соціальних послуг**. Реалізується участь **суб'єктів системи надання соціальних послуг** у визначенні потреб населення в

соціальних послугах; проводиться внутрішня оцінка якості наданих соціальних послуг; відбувається навчання та підвищення кваліфікації персоналу.

Надавачі соціальних послуг комунального сектору залучають власні надходження від надання послуг на платній основі. Обсяг коштів, залучених у 2021-2023 роках, відображений у таблиці 3.

За результатами вжитих заходів у 2023 році від благодійників була залучена фінансова та натуральна допомога (табл. 4).

Таблиця 3

Обсяг коштів, які надавачі соціальних послуг комунального сектору залучили за надані соціальні послуги на платній основі в Коломийській громаді

Показник	Роки		
	2021	2022	2023
Обсяг коштів, тис. грн	9,3	18,2	22,74
Частка у загальному обсязі видатків, %	0,08	0,11	0,13

Таблиця 4

Обсяг коштів, які надавачі соціальних послуг комунального сектору залучили від благодійників для надання та розвитку соціальних послуг у Коломийській громаді

Показник	Роки		
	2021	2022	2023
Обсяг коштів, тис. грн	87,8	9794,7	10453,254
Частка у загальному обсязі видатків, %	0,7	61	58

У громаді укладено угоди (договори) з надавачами соціальних послуг недержавного сектору щодо надання соціальних послуг (табл. 5). Згідно з наведеними у додатку 4 до Порядку даними, усі положення, передбачені в угодах, виконано.

Таблиця 5

Обсяг коштів щодо залучення надавачів соціальних послуг недержавного сектору до надання соціальних послуг у територіальній громаді, тис. грн

Показник	Роки		
	2021	2022	2023
Обсяг коштів, передбачених в угодах (договорах) із надавачами соціальних послуг недержавного сектору	800,0	1040,0	1189,7
Обсяг коштів, сплачених у межах виконання угод (договорів) із надавачами соціальних послуг недержавного сектору	741,84	880,90	965,1

Крім того, громадою укладено меморандуми, договори про співробітництво у сфері організації надання соціальних послуг з громадськими об'єднаннями, благодійними організаціями, проектами міжнародної технічної допомоги тощо. Частину меморандумів, договорів (більшість положень) виконано повністю. Натомість договори про

співробітництво територіальних громад у сфері надання соціальних послуг у 2023 році укладені не були.

Наявна **затверджена стратегія розвитку територіальної громади**, до аналітичної частини якої **частково включені результати** визначення потреб населення у соціальних послугах. Також наявні затверджені **середньострокові прогностні та програмні документи економічного і соціального розвитку** територіальної громади щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг (місцевих програм розвитку тощо), до яких **включено більшу частину основних положень результатів** визначення потреб населення у соціальних послугах. У документах **охоплено усі етапи** надання соціальних послуг, для виконання заходів **передбачено фінансові ресурси**.

Затверджено **звіти про виконання середньострокових прогностних та програмних документів** економічного і соціального розвитку територіальної громади щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг (місцевих програм розвитку тощо) за підсумками звітного року. **Виконано більшу частину завдань** щодо розвитку та організації надання соціальних послуг.

У громаді є **затверджена програма економічного і соціального розвитку територіальної громади**, яка містить завдання (заходи) щодо розвитку та організації надання соціальних послуг, однак не містить системи показників для моніторингу. У 2023 році **виконано більшу частину завдань** щодо розвитку та організації надання соціальних послуг.

У громаді **затверджено прогноз місцевого бюджету**, який охоплює звітний та два наступних роки. У прогнозі місцевого бюджету **виокремлено видатки на соціальні послуги, здебільшого враховано потреби в ресурсах, необхідних для розвитку** та забезпечення надання соціальних послуг, та **здебільшого враховано обсяг видатків на соціальні послуги, передбачених у бюджетних пропозиціях до прогнозу місцевого бюджету**. Також затверджено **план діяльності на середньостроковий період** (на звітний та два наступних роки) **головного розпорядника коштів**, що реалізує політику у сфері соціальних послуг, який містить **здебільшого враховані заходи** щодо розвитку та організації надання соціальних послуг та **здебільшого враховані потреби у ресурсах**, необхідних для розвитку та організації надання соціальних послуг, встановлених за результатами визначення потреб населення у соціальних послугах та відображених у бюджетних пропозиціях до прогнозу місцевого бюджету. Таким чином, **бюджетне планування узгоджене з прогностними та програмними документами економічного і соціального розвитку територіальної громади та завданнями щодо розвитку соціальних послуг**.

Члени робочої групи з питань визначення потреб населення територіальної громади у соціальних послугах не брали участь у плануванні видатків місцевого бюджету на соціальні послуги на звітний рік. У звітному році було **опубліковано інформацію з питань місцевого бюджету** в доступній для громадськості формі бюджету для громадян, яка містила, зокрема, **інформацію про обсяг видатків на соціальні послуги та очікувані результати**.

У 2023 році в громаді **проведено консультації з громадськістю** з метою представлення проекту бюджету на звітний рік та отримання зворотного зв'язку. Проводилися **громадські слухання та публічне представлення проекту міського бюджету** на 2023 рік, при цьому акцент на соціальних послугах не ставився. Також **було застосовано механізм громадського бюджету та / або проведено конкурс громадських проектів**.

Мобілізація власних доходів місцевого бюджету в Коломийській громаді за останні 3 роки характеризується показниками, наведеними в таблиці 6.

Таблиця 6

**Мобілізація власних доходів місцевого бюджету
в Коломийській міській територіальній громаді за 2021-2023 роки**

Показник	Роки		
	2021	2022	2023
Обсяг власних доходів загального фонду місцевого бюджету (доходів місцевого бюджету, крім міжбюджетних трансфертів), тис. грн	494127,6	1092727,6	1086772,6
Обсяг власних доходів місцевого бюджету (доходів місцевого бюджету, крім міжбюджетних трансфертів) у розрахунку на одну особу, яка проживає в територіальній громаді, грн	6676	14763	14682
Рівень виконання планових показників за власними доходами у звітному році та двох попередніх роках, %	103,1	114,9	94,6
Частка доходів загального фонду місцевого бюджету (крім субвенцій та додаткової дотації на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я), що спрямована на соціальні послуги, %	58,1	32,6	34,1

Обсяги базової дотації у 2021-2023 роках та **реверсної дотації** у 2021-2022 роках у заповненому громадою додатку 4 до Порядку зазначені 0 грн. Обсяг реверсної дотації у 2023 році склав **201460,3 тис. грн.**, а співвідношення реверсної дотації до власних доходів місцевого бюджету – **18,5%**.

Місцева рада у звітному році подала на участь у **конкурсі для місцевого самоврядування 1 заявку (проект)**, спрямований на розвиток соціальних послуг, яка за результатами конкурсу стала переможцем та була реалізована.

Обсяг **ресурсів, залучених** у звітному році місцевою радою **для фінансування проектів, спрямованих на розвиток соціальних послуг**, визнаних переможцями конкурсу проектів для місцевого самоврядування, склав у 2023 році **4900,0 тис. грн.**

Завдяки цільовій державній субвенції та співфінансуванню з міського бюджету в громаді вдалося відкрити ще один **соціальний об'єкт – притулок для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі**, де жінкам та дітям, які страждають від домашнього насильства, надаватимуть кваліфіковану психологічну, юридичну і соціальну допомогу та забезпечуватимуть належні умови перебування, безпеку і захист.

Місцевий орган соціального захисту населення (орган місцевого самоврядування) у звітному році **брав участь у виконанні комплексних програм**, регіональних програмах розвитку, проектах, заходах обласної військової адміністрації, які передбачають розвиток соціальних послуг. Також у звітному році місцева рада (місцевий орган соціального захисту населення) **вживала заходів для участі** територіальної громади та за результатами вжитих заходів **брала участь у державних цільових програмах, проектах, заходах, які реалізує Міністерство соціальної політики, Національна соціальна сервісна служба та інші центральні органи виконавчої влади**, спрямованих на розвиток соціальних послуг. Внаслідок цієї участі з Державного бюджету України до місцевого бюджету надійшли **4900,0 тис. грн**, були **виконані ремонтні роботи в одній будівлі**, а також **2 працівники** комунальних установ/закладів, що надають соціальні послуги, **взяли участь у навчальних заходах**.

Обсяг і динаміка видатків місцевого бюджету на соціальні послуги надані у табл. 7.

Таблиця 7

**Обсяг і динаміка видатків місцевого бюджету на соціальні послуги
в Коломийській міській територіальній громаді за 2021-2023 роки**

Показники	Роки		
	2021	2022	2023
Загальний обсяг видатків місцевого бюджету на соціальні послуги, тис. грн, в тому числі:			
забезпечення соціальними послугами стаціонарного догляду з наданням місця для проживання, всебічної підтримки, захисту та безпеки осіб, які не можуть вести самостійний спосіб життя через похилий вік, фізичні та розумові вади, психічні захворювання або інші хвороби	0	0	0
забезпечення соціальними послугами за місцем проживання, які не здатні до самообслуговування у зв'язку з похилим віком, хворобою, інвалідністю	159,83	99,55	250,00
утримання та забезпечення діяльності центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	0	0	0
забезпечення діяльності інших закладів у сфері соціального захисту і соціального забезпечення	0	0	0
інші бюджетні програми	11641,9	15994,1	17086,27
Обсяг видатків місцевого бюджету на соціальні послуги в розрахунку на одну особу, що проживає у територіальній громаді, грн	0,00015	0,00021	0,00024
Частка видатків на соціальні послуги у загальному обсязі видатків місцевого бюджету, %	0,024	0,015	0,017
Рівень виконання планових показників видатків місцевого бюджету на соціальні послуги, %	0	0	0

Інформація щодо **оцінки бюджетних програм, в межах яких надаються соціальні послуги, у додатку 4** до Порядку громадою не наведена. **Гендерний аналіз бюджетних програм, в межах яких відбувається надання соціальних послуг, у 2023 році у громаді не проводився.**

Таким чином, є підстави стверджувати, що **наявні ресурси та надавачі послуг, які функціонують у Коломийській міській територіальній громаді, створюють можливості вчасно реагувати на соціальні та демографічні процеси, попереджувати виникнення соціальних проблем та задовольняти попит громадян на соціальні послуги.**

4. Рекомендації щодо покращення соціальної допомоги та послуг за результатами емпіричного дослідження у Коломийській міській територіальній громаді

Під час колективного обговорення на **фокус-групі** учасники та учасниці дослідження зазначили необхідність розвивати у громаді наступні **ініціативи**:

- додаткові консультації, інформування про отримання соціальних допомог та послуг (9 згадувань);
- залучення до надання соціальних послуг організацій батьків дітей, які їх потребують (6 згадувань);
- створення мобільних бригад соціально-психологічної допомоги (6 згадувань);
- облаштування в більших селах робочих місць, де регулярно працюватимуть фахівці, які надають соціальні послуги (5 згадувань);
- створення батьківських груп самопідтримки (4 згадування);
- додаткові консультації, інформування спеціалістів про особливості догляду і виховання дітей (4 згадувань);
- надання допомоги від держави для сприяння розвитку талановитих дітей (1 згадування).

Особливо часто інформанти та інформантки наголошували на потребі покращення **ситуації з наданням житла для внутрішньо переміщених осіб, підвищенні розмірів грошової допомоги сім'ям з дітьми та забезпеченні психологічної допомоги та підтримки вразливих груп населення.** Також було висловлене наполегливе прохання не відмінити **виплати для ВПО.** Крім того, представниця патронатних сімей висловила пропозицію щодо збереження бронювання від призову для чоловіків, які є **патронатними вихователями.**

Загалом учасники та учасниці **емпіричного дослідження** у місті Коломия висловили сподівання на те, що держава буде ефективніше працювати у напрямку створення дієвих механізмів соціального захисту та підтримки соціально вразливих груп населення.

5. Джерела інформації та даних

У межах проєкту **«Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні»** для проведення дослідження з визначення потреб населення Коломийської міської територіальної громади в соціальних послугах, моніторингу оцінювання

організаційної спроможності надання послуг для дітей та сімей з дітьми і написання аналітичного звіту за їх результатами були використані такі **нормативні документи**:

1. **Закон України «Про соціальні послуги»;**

2. Додатки 1, 2, 3 та 4 до **Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах**, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики від 19 квітня 2023 року № 130-Н, **адаптовані дослідницької командою проєкту «Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні»** відповідно до завдань проєкту в частині збору та аналізу даних щодо стану розвитку сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, патронату над дитиною та потреб у їх розвитку;

3. **Класифікатор соціальних послуг**, затверджений наказом Міністерства соціальної політики від 23 червня 2020 року № 429.

Використані в аналітичному звіті **статистичні та інші дані щодо роботи суб'єктів системи надання соціальних послуг** отримані в результаті заповнення відповідальними представниками Коломийської міської територіальної громади зазначених **додатків до Порядку**.

Інформація від бенефіціарів соціальної допомоги та послуг зібрана під час **фокусованого групового інтерв'ю та анкетування** жителів Коломийського міської територіальної громади, проведених у лютому 2024 року в межах проєкту **«Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні»**.

ДОДАТКИ:

1. Презентація Коломийської ТГ_Городенка 14 березня.pdf
2. Коломийська громада_Додаток 1 до Порядку.docx
3. Коломийська громада_Додаток 2.1 до Порядку_Будинок Миколая Чарнецького.docx
4. Коломийська громада_Додаток 2.1 до Порядку_Єдиний центр.docx
5. Коломийська громада_Додаток 2.1 до Порядку_Карітас.docx
6. Коломийська громада_Додаток 2.2 до Порядку.docx
7. Коломийська громада_Додаток 3.1 до Порядку.docx
8. Коломийська громада_Додаток 3.2 до Порядку.docx
9. Коломийська громада_Додаток 4 до Порядку.docx